

HRVATSKA

Dobrovoljni nacionalni pregled o provedbi
Programa UN-a za održivi razvoj 2030

Sadržaj

3

UVOD

4

UVOĐENJE CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA U
NACIONALNI OKVIR STRATEŠKOG PLANIRANJA

8

PREGLED OSTVARENJA CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA

86

DOPRINOS ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA
OSTVARENJU ODRŽIVOG RAZVOJA

88

DOPRINOS POSLOVNE ZAJEDNICE
OSTVARENJU CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA

105

IZAZOVI U PROVEDBI PROGRAMA
UJEDINJENIH NARODA ZA ODRŽIVI RAZVOJ

Uvodna riječ

Živimo u svijetu izazova na koje nijedna država ne može odgovoriti sama. Kao članica Ujedinjenih naroda i Europske unije, Republika Hrvatska odlučna je u tome da u suradnji s drugim državama i partnerima preuzme svoj dio odgovornosti za izgradnju mira te sigurnijeg, pravednijeg i prosperitetnijeg globalnog okruženja za sve, pri čemu je nužno da ponuđena rješenja budu održiva. U tom pogledu, Hrvatska je privržena multilateralizmu, koji je u današnjem globaliziranom svijetu ključna platforma za zajedničko i uspješno ostvarivanje tih ciljeva.

Program Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030. univerzalan je plan razvoja i globalna platforma za rješavanje najvažnijih izazova današnjice u njihovoj međusobno povezanoj gospodarskoj, socijalnoj i ekološkoj dimenziji. Međunarodna je zajednica donošenjem Programa postigla konsenzus o tome da se mir, sigurnost, pravda za sve, te socijalna uključenost mogu ostvariti jedino kroz međusobno osnaživanje svih čimbenika u društvu, ostavljajući pritom po strani bilo koji oblik isključivosti ili ostvarivanje partikularnih interesa.

Hrvatskoj je u središtu dostojanstvo svakog čovjeka, pri čemu poštuje temeljno načelo Programa prema kojemu nitko i nigdje u svijetu „ne smije biti ostavljen po strani“, za što se zalažemo kroz naše članstvo u Vijeću za ljudska prava Ujedinjenih naroda i u svim multilateralnim forumima.

Predstavljanje prvog Dobrovoljnog nacionalnog pregleda provedbe Programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030. pred UN-ovim Političkim forumom na visokoj razini 2019. godine za Hrvatsku je prigoda za vrednovanje dosadašnjih postignuća u ispunjavanju ciljeva održivog razvoja. Izrada pregleda provedena je usporedno s izradom Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine koja će biti usvojena u prvoj polovini 2020. godine. Ostvarujući viziju Hrvatske kakvu želimo, razvojna će strategija objediniti prioritete i pridonijeti održivom razvoju i demografskoj obnovi Hrvatske u idućem desetljeću.

Paralelno s izradom ovog pregleda, Hrvatska se intenzivno priprema za predsjedanje Vijećem Europske unije u prvoj polovini 2020. godine, kada ćemo nastaviti raditi na jačanju jedinstva, multilateralnog sustava te na promicanju ovog Programa u okviru Europske unije i Ujedinjenih naroda.

A handwritten signature in black ink, which appears to be 'Plenković', written in a cursive style.

Andrej Plenković
Predsjednik Vlade Republike Hrvatske

Uvod

Primjena koncepta održivog razvoja ključna je u postizanju ravnoteže između gospodarskih, socijalnih i okolišnih zahtjeva globaliziranog društva današnjice, suočenog s mnogim izazovima kao što su siromaštvo, glad, nezaposlenost, migracije stanovništva, klimatske promjene i sigurnosne prijetnje.

Hrvatska je od samog početka bila aktivna sudionica procesa donošenja dokumenata važnih za globalan održiv razvoj i to u svim relevantnim tijelima Ujedinjenih naroda i Europske unije. Na Svjetskom sastanku na vrhu o održivom razvoju u Riju de Janeiru 1992. godine, Hrvatska je aktivno sudjelovala na usuglašavanju teksta i usvajanju Deklaracije i Akcijskog programa za 21. stoljeće (Agenda 21), koji daje snažnu potporu načelu održivog razvoja i njegovoj daljnjoj evaluaciji. Usvajanje Milenijske deklaracije i Milenijskih ciljeva razvoja iz 2000. godine dodatno je pokrenulo Hrvatsku prema sveobuhvatnom i održivom razvoju, a osam Milenijskih ciljeva doživljeni su kao skup međusobno dopunjujućih, višedimenzionalnih zadataka čijem smo se ispunjavanju u cijelosti posvetili.

Jedan od prvih dokumenata koje je donio Hrvatski sabor, u kojem se spominje važnost održivog razvoja, jest Deklaracija o zaštiti okoliša Republike Hrvatske, koja je usvojena 1992. godine. Uvažavajući postojeće stanje te preuzete međunarodne obveze, a na temelju Zakona o zaštiti okoliša, donesena je 2009. godine Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske kao ključni dokument kojim se usmjerava gospodarski i socijalni razvoj te zaštita okoliša prema održivom razvoju Hrvatske.

Kada je riječ o najvažnijem međunarodnom dokumentu na ovom području, – Programu za održivi razvoj 2030, – Hrvatska je tijekom pregovora za usvajanje, uključujući i rad u okviru Otvorene radne skupine za ciljeve održivog razvoja, bila u skupini država koje su se snažno zalagale da ciljevi održivog razvoja budu univerzalne naravi

Dodatno, Hrvatska se tijekom svih faza izrade Ciljeva održivog razvoja (Sustainable Development Goals – SDGs) posebno zalagala za područja mira i sigurnosti, vladavine prava, dobrog upravljanja, zaštite ljudskih prava (posebice prava žena, djece i drugih ranjivih skupina) te transparentnost. Sa zadovoljstvom možemo ustvrditi da su sva ta područja našla svoje primjereno mjesto u konačnim definicijama 17 ciljeva održivog razvoja i njihovih podciljeva. Hrvatska poduzima sve korake kako bi ih što učinkovitije postigla.

Na sastanku na vrhu Ujedinjenih naroda o održivom razvoju 25. rujna 2015. na kojoj je usvojen Program za održivi razvoj 2030. Ujedinjenih naroda prisustvovala je predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović

Uvođenje ciljeva održivog razvoja u nacionalni okvir strateškog planiranja

Kako bi se osigurala usklađenost politika održivog razvoja, potrebno je uzeti u obzir učinke svih javnih politika na održivi razvoj, kako na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini tako i na nadnacionalnoj, globalnoj razini. U tom je smislu i Hrvatska, uz odgovornost za nacionalnu provedbu ciljeva održivog razvoja, preuzela i snažnu političku obvezu sveobuhvatne provedbe Programa za održivi razvoj 2030., kako u okviru djelovanja Ujedinjenih naroda tako i u okviru djelovanja Europske unije. Zajedno s drugim državama članicama Hrvatska ujedno aktivno i odgovorno pomaže državama u razvoju u provedbi ciljeva održivog razvoja.

Globalni ciljevi održivog razvoja univerzalni su i primjenjivi u svim zemljama i zajednicama. U njihovoj provedbi uzimaju se u obzir specifične prilike, uvjeti i mogućnosti na različitim dijelovima svijeta.

Imajući u vidu svu složenost provedbe Programa za održivi razvoj 2030., njezin neizbježan utjecaj na ukupni društveno-gospodarski razvoj, te uzimajući u obzir primjere prakse drugih država članica, posebice država članica Europske unije, u svrhu koordinacije provedbe ciljeva održivog razvoja Vlada Republike Hrvatske osnovala je u siječnju 2018. godine Nacionalno vijeće za održivi razvoj.

Nacionalnim vijećem za održivi razvoj predsjedava predsjednik Vlade, a članovi su čelnici nadležnih ministarstava i ureda Vlade Republike Hrvatske, Ureda predsjednice te Državnog zavoda za statistiku. Predviđeno je također da se u rad Vijeća u savjetodavnom svojstvu uključuju i predstavnici ostalih dionika održivog razvoja, ponajprije predstavnici jedinica područne (regionalne) samouprave, gospodarstva, zainteresirane znanstvene i stručne javnosti te predstavnici civilnog društva.

Integrirani pristup održivom razvoju i ostvarivanju Programa UN-a za održivi razvoj 2030

Imajući u vidu integrirani pristup održivom razvoju Hrvatska je pristupila izradi Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine (u daljnjem tekstu: NRS 2030), koja će biti usvojena u prvoj polovici 2020. godine.

NRS 2030 ključan je strateški dokument Hrvatske za razdoblje do 2030. godine, koji će činiti temelj za oblikovanje i provedbu svih javnih politika na nacionalnoj i subnacionalnoj razini, a uspostavljanjem integriranog sustava strateškog planiranja omogućit će se ostvarivanje vizije Hrvatske kao otvorene i globalno konkurentne zemlje koja svoj društveno gospodarski rast i razvoj temelji na ciljevima održivog razvoja UN-ova Programa za održivi razvoj 2030.

Hrvatska kakvu želimo: Uključenost građana u ostvarenje ciljeva održivog razvoja

U procesu izrade Nacionalne razvojne strategije 2030. i određivanju strateškog okvira za provedbu ciljeva održivog razvoja, veliki napori ulažu se u podizanje svijesti građana i stručne javnosti o važnosti provedbe ciljeva održivog razvoja te njihova uključivanja u definiranje provedbenih mehanizama koji će pridonijeti održivom razvoju Hrvatske.

Brojne komunikacijske aktivnosti, radionice, konferencije i okrugli stolovi s temom „Hrvatska 2030.: Hrvatska kakvu želimo“ usmjerene su prema različitim ciljnim skupinama dionika održivog razvoja, od javnog sektora, organizacija civilnog društva, akademske zajednice, privatnog sektora do djece i mladih.

U suradnji Hrvatske gospodarske komore i nadležnih tijela državne uprave organizirana je i konferencija „Podržimo održivo“ koja je okupila ključne dionike za provedbu ciljeva održivog razvoja u Hrvatskoj u svrhu provedbe višesektorskog konzultacijskog procesa o sadržaju prvoga Dobrovoljnog nacionalnog pregleda i postizanja konsenzusa o nacionalnim prioritetnim područjima djelovanja u vezi s ciljevima održivog razvoja.

Uspostava okvira za praćenje uspješnosti provedbe ciljeva održivog razvoja

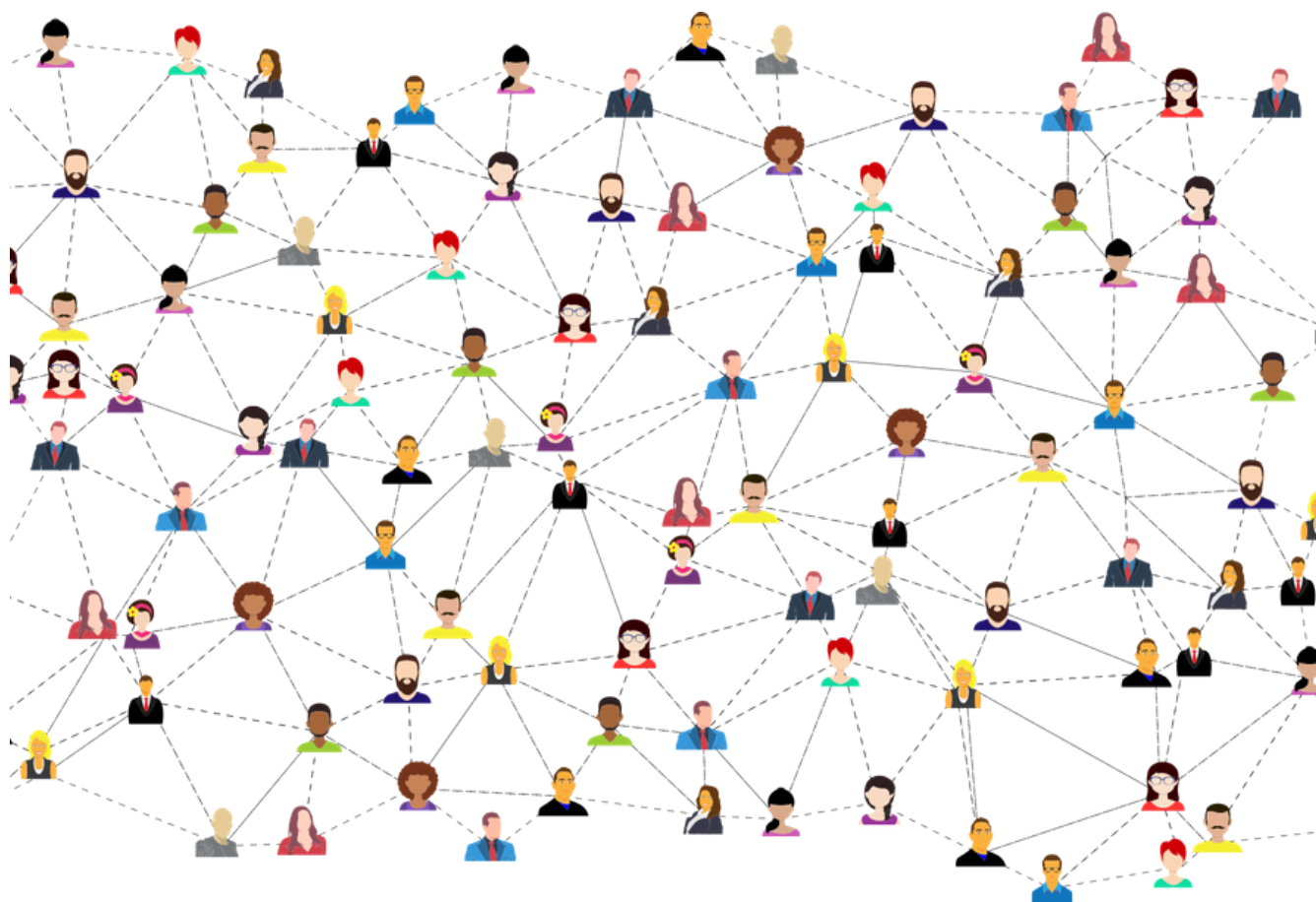

U svrhu kreiranja cjelokupnog okvira potrebnog za učinkovito praćenje uspješnosti provedbe ciljeva održivog razvoja, početkom ove godine uspostavljen je Informacijski sustav za strateško planiranje i upravljanje razvojem, kojim će se u potpunosti omogućiti elektroničko prikupljanje i pohrana statističkih i financijskih podataka potrebnih za praćenje i izvještavanje o provedbi akata strateškog planiranja na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, a samim tim i praćenje provedbenih aktivnosti koje doprinose ostvarenju ciljeva Programa UN-a za održivi razvoj 2030, za održivi razvoj u Hrvatskoj.

Za potrebe diseminacije rezultata i statusa ostvarivanja ključnih pokazatelja održivog razvoja široj javnosti, Državni zavod za statistiku kreirao je internetski portal po uzoru na UN-ov portal *Sustainable Development Knowledge Platform*.

Pregled ostvarenja ciljeva održivog razvoja

Hrvatska ima dobar početni položaj kao i brojne druge države i postiže pozitivne rezultate na području održivog razvoja te je istovremeno pod utjecajem mnogih globalnih izazova. Stoga, 17 ciljeva održivog razvoja promatra kao smjernice za vlastiti razvoj te okvir za osiguravanje bolje i održivije budućnosti na globalnoj razini. Koncept održivog razvoja podrazumijeva proces postizanja ravnoteže između gospodarskih, socijalnih i okolišnih zahtjeva, kako bi se osiguralo zadovoljavanje potreba sadašnje generacije bez ugrožavanja mogućnosti budućih generacija da zadovolje svoje potrebe.

U izvješću Sustainable Development Report 2019[1], prema SDG Indexu Hrvatska se nalazi na 22. mjestu od ukupno 162 zemlje za koje je provedeno prikupljanje podatka o uspješnosti provedbe ciljeva održivog razvoja. Zajedno s drugim državama članicama Europske unije Hrvatska ima dobre izgleda da postane predvodnik održivog razvoja te sudjeluje u daljnjoj razradi i uspostavi globalnih standarda uz ostvarivanje društvenih i gospodarskih koristi.

[1] Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G. (2019): Sustainable Development Report 2019. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

CILJ 1: Iskorijeniti sve oblike siromaštva svuda u svijetu

Hrvatska poduzima mjere za ispunjavanje ciljeva strategije Europa 2020. i Europske platforme protiv siromaštva i socijalne isključenosti te je odlučna doprinijeti globalnoj borbi protiv siromaštva. Cilj Strategije Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast iz 2010. godine je smanjenje broja Europljana koji žive ispod nacionalnog praga siromaštva za 25 % i izbavljenje više od 20 milijuna ljudi iz siromaštva.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u 2018. godini stopa rizika od siromaštva u Hrvatskoj iznosila je 19,4 %, a prag rizika od siromaštva za jednočlano kućanstvo iznosio je 4.053,45 eura godišnje. U 2017. godini stopa rizika od siromaštva u Hrvatskoj iznosila je 26,0 %, a prag rizika za jednočlano kućanstvo tada je iznosio 3.794,04 eura godišnje. Pokazatelji se temelje na konceptu relativnog siromaštva koji uzima u obzir raspoloživi dohodak kućanstva, broj članova u kućanstvu (veličinu kućanstva) i distribuciju dohotka unutar populacije.

U 2017. godini prema podacima Državnog zavoda za statistiku stopa rizika od siromaštva prema dobi i spolu najviša je za osobe u dobi od 65 i više godina te iznosi 28,2 %. U toj je dobnoj skupini razlika prema spolu najveća te stopa rizika od siromaštva u žena iznosi 31,3 %, a u muškaraca 23,7 %. Najniža stopa rizika od siromaštva bilježi se za osobe u dobi od 25 do 54 godine i iznosi 14,4 %.

BORBA PROTIV SIROMAŠTVA I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI

U svrhu borbe protiv siromaštva i omogućavanja svim građanima socijalnu uključenost, Hrvatska provodi Strategiju borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2020. godine, koja uključuje prikaz siromaštva i socijalne isključenosti, njihove uzroke te daje društvenu projekciju kao osnovu za djelovanje. Prema uzrocima, u Strategiji su definirane najranjivije skupine društva koje su najviše izložene riziku od siromaštva i socijalne isključenosti: djeca i mladi, starije osobe i umirovljenici, nezaposlene osobe te osobe s invaliditetom.

Prema Strategiji ljudi su siromašni ako nemaju dovoljno sredstava za svoje materijalne potrebe i ako ih uvjeti isključuju iz aktivnog sudjelovanja u djelatnostima koje se smatraju uobičajenima u društvu. Siromaštvo se tako očituje kroz nedostatak dohotka i sredstava potrebnih da se osigura održiva egzistencija, kroz glad i neuhranjenost, slabo zdravlje, nedostupnost ili ograničena dostupnost obrazovanja i drugih temeljnih usluga, povećana smrtnost, uključujući smrtnost od bolesti, beskućništvo i neodgovarajući stambeni uvjeti, nesigurno okruženje, društvena diskriminacija i izolacija.

Trogodišnji Program provedbe Strategije borbe protiv siromaštva za razdoblje od 2014. do 2016. godine već je proveden te su izrađena godišnja izvješća o provedbi mjera, zaključno s Izvješćem o nastavku provedbe mjera za 2017. godinu, te je u tijeku izrada novog Programa provedbe Strategije.

Orijentiranost na pojedinca i njegove potrebe uz načelo nediskriminacije i poštivanja ljudskih prava polazni je strateški pristup u rješavanju problema siromaštva i socijalne isključenosti, s tri glavna prioriteta čijem ostvarenju teži Hrvatska:

- borbom protiv siromaštva i socijalne isključenosti te smanjenjem nejednakosti u društvu
- sprječavanjem nastanka novih kategorija siromašnih, kao i smanjenjem broja siromašnih i socijalno isključenih osoba i
- uspostavom koordiniranog sustava potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.

Uspostavljeni su novi indikatori praćenja siromaštva koji omogućavaju ranu identifikaciju obitelji i djece u riziku od siromaštva. Izrađena su dva nova socijalna/prevenzijska programa: "Terenski/online odgajatelj" za adolescente u dobi od 14 do 25 godina te "Savjetnik za upravljanje obiteljskim financijama" za obitelji u financijskim teškoćama.

Smanjenju siromaštva doprinose i programi zapošljavanja teško zapošljivih osoba (žena, starijih osoba, dugotrajno nezaposlenih) u ruralnim područjima. Hrvatska tako radi na sustavnom i zajedničkom pristupu svih relevantnih dionika u rješavanju problema siromaštva i socijalne isključenosti, uz osiguravanje minimalnog standarda najugroženijem dijelu društva te sprječavanje novih oblika siromaštva i socijalne isključenosti.

SUSTAV SOCIJALNE SKRBI

Kroz sustav socijalne skrbi kontinuirano se radi na zaštiti svih korisničkih skupina te je organiziran radi sprječavanja, ublažavanja i otklanjanja socijalne isključenosti i skrbi za najpotrebitije članove društva. Zakonom o socijalnoj skrbi definirani su korisnici koji ostvaruju prava i uvjete potrebne za njihovo ostvarivanje.

U svrhu osiguravanja građana od rizika siromaštva Zakonom o socijalnoj skrbi osiguravaju se novčane naknade: zajamčena minimalna naknada, naknada za troškove stanovanja, pravo na troškove ogrjeva, naknada za osobne potrebe korisnika smještaja, jednokratne naknade, naknade u vezi s obrazovanjem (udžbenici i oprema za školu, školski prijevoz, školarina za redovito studiranje), osobna invalidnina, doplatka za pomoć i njegu, status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja, naknada do zaposlenja te naknada za ugroženog kupca energenata, kao i različite socijalne usluge.

Pravo na socijalnu skrb ostvaruju dvije kategorije korisnika:

- siromašni koji nemaju vlastitih prihoda ili su ti prihodi manji od propisanih cenzusa
- osobe koje socijalnu skrb primaju u svrhu zadovoljavanja specifičnih potreba, nastalih zbog invalidnosti, starosti, ovisnosti, izloženosti nasilju i dr.

U Hrvatskoj djeluje 81 centar za socijalnu skrb s 54 podružnice, 69 domova socijalne skrbi kojima je osnivač Republika Hrvatska i 45 decentraliziranih domova za starije osobe. U tijeku je izrada novog Zakona o socijalnoj skrbi radi poboljšanja kvalitete cjelokupnog sustava socijalne skrbi i iznalaženja novih modela suočavanja s izazovima s kojima se sustav socijalne skrbi svakodnevno nosi.

U borbi protiv siromaštva i socijalnog isključivanja važna je suradnja s civilnim društvom. Tijekom 2017. i 2018. raspisani su javni pozivi za prijavu projekata i programa udruga i ostalih organizacija civilnog društva od interesa za opće dobro [2] usmjerenih borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti te Poziv za prijavu projekata usmjerenih unaprjeđenju kvalitete života starijih osoba putem organiziranih dnevnih aktivnosti. Projektima i programima za pomoć i podršku osobama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti u 2017. godini dodijeljeno je 5,6 milijuna eura, odnosno 15,48 % sredstava od ukupnog iznosa na području socijalne djelatnosti, dok je za pomoć i podršku starijim osobama dodijeljeno 1,6 milijuna eura, odnosno 4,52 % sredstava od ukupnog iznosa na području socijalne djelatnosti. Tijela državne uprave i druge javne institucije izdvojile su na području socijalne djelatnosti 2017. godine više od 36 milijuna eura.

SUSTAV ZAŠTITE OD KATASTROFA I VELIKIH NESREĆA

U sklopu borbe protiv siromaštva, Hrvatska kontinuirano radi i na otpornosti građana na negativne utjecaje prirodnih i tehničko-tehnoloških prijetnji, kako katastrofe i velike nesreće koje najviše pogađaju siromašne zajednice ne bi negativno utjecale na stopu siromaštva. Stoga je 2009. godine osnovana Hrvatska platforma za smanjenje rizika od katastrofa, sukladno Hyogo okvirnom planu djelovanja 2005.–2015. godine, usvojenom na Glavnoj skupštini UN-a.

Usvajanjem Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa 2015.–2030., u Hrvatskoj se 2016. godine Hrvatska platforma se restrukturirala i pretvorila u aktivno tijelo koje na nacionalnoj razini raspravlja o mjerama smanjenja rizika, izrađuje i donosi strateške dokumente, pri čemu uključuje sve relevantne sektore i implementira odluke iz izrađenih dokumenata. Platforma sadrži dokumente poput Procjene rizika od katastrofa, Procjene sposobnosti za upravljanje rizicima te Strategije upravljanja rizicima od katastrofa. Sukladno važećim propisima na lokalnim se razinama također izrađuju procjene rizika te planovi djelovanja na lokalnoj razini koja je prva pogođena utjecajem velikih nesreća i elementarnih nepogoda. Navedeni dokumenti teže postizanju Sendai ciljeva A, B i C, odnosno smanjenju broja stradalih zbog katastrofe i onih pogođenih katastrofom te smanjenju ekonomskih gubitaka.

Posebni uvjeti za dodjeljivanje namjenskih sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda određeni su Zakonom o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda.

Jedan od strateških ciljeva NRS-a 2030 jest „Suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti“ svih ranjivih skupina i poboljšanje sustava sveobuhvatne socijalne skrbi. U tom smjeru jedan od predloženih glavnih ciljeva jest smanjenje stope rizika od siromaštva na 15 %, dok je prosjek EU-a 16,9 %.

[2] Financiranje projekata i programa od interesa za opće dobro koje provode udruge i ostale organizacije civilnoga društva jedan je od najčešćih oblika suradnje državnih tijela i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave s organizacijama civilnoga društva u provedbi javnih politika, odnosno rješavanju prioritetnih društvenih problema.

CILJ 2: Iskorijeniti glad, postići sigurnost hrane i poboljšanu ishranu te promicati održivu poljoprivredu

Prema Globalnom indeksu gladi (GHI), Hrvatska se nalazi u skupini zemalja s niskom razinom GHI u vrijednosti od 5. No radi iskorjenjivanja gladi, Hrvatska je orijentirana na proizvodnju hrane visoke kvalitete i nutritivne vrijednosti te drvnih i bioproizvoda po konkurentnim cijenama uz održivo gospodarenje prirodnim resursima, veću kvalitetu života i zaposlenosti u ruralnim područjima.

PRUŽANJE POMOĆI U HRANI NAJPOTREBITIJAMA

Pružanje pomoći u hrani najpotrebitijim osobama proizlazi iz odredbi Zakona o humanitarnoj pomoći radi podmirivanja osnovnih životnih potreba socijalno osjetljivih skupina. Zakonom o socijalnoj skrbi najpotrebitije osobe imaju pravo na besplatan topli obrok u sustavu socijalne skrbi putem organizacija Crvenog križa, Caritasa, socijalnih samoposluga i pučkih kuhinja. Osim toga, imaju pravo na pomoć u obliku prehrambenih proizvoda i higijenskih potrepština bez novčane naknade.

U socijalnim samoposlugama pružaju se usluge doniranja hrane i higijenskih potrepština, dok se u pučkim kuhinjama vrši priprema i podjela toplih obroka. Socijalne samoposluge postoje u 14 gradova, a u 26 gradova djeluju pučke kuhinje koje imaju kapacitet od oko 6.500 obroka. Važnu ulogu u podjeli toplih obroka imaju i gradska društva Crvenog križa. Za starije, bolesne i nemoćne osobe koje žive same i nisu u mogućnosti osigurati si kvalitetan dnevni obrok omogućena je dostava toplih obroka.

Kao jedan od problema djece koja žive u obiteljima u riziku od siromaštva prepoznat je i nedostatak hrane. Prema posljednjim dostupnim podacima Državnog zavoda za statistiku u 2017. godini 10,5 % stanovništva nije moglo svakog drugog dana osigurati obrok s mesom, piletinom, ribom ili istovrijedan vegetarijanski obrok. Pritom je stopa rizika od siromaštva za djecu i mlade mlade od 18 godina u 2017. godini iznosila 21,4 %.

Hrvatska aktivno sudjeluje u radu Platforme EU za gubitke i otpad od hrane te kontinuirano ulaže napore u razvijanje sustava doniranja hrane. Aktivnosti su usmjerene na unaprjeđenje sustava doniranja hrane, poticanje smanjenja nastajanja otpada od hrane, promicanje društvene odgovornosti prehrambenog sektora, podizanje svijesti i informiranosti potrošača, edukaciju djece predškolske i školske dobi kao i stručno usavršavanje odgojno – obrazovnih djelatnika, mjerenje količina otpada od hrane i ulaganje u istraživački rad i inovativna rješenja za sprječavanje nastajanja otpada od hrane.

Izmjenama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (PDV) od 1. siječnja 2019. godine, između ostalog snižena je stopa oporezivanja svježih hrane, mesa, ribe, voća i povrća, jaja kao i dječje hrane te pelena, sa opće stope PDV-a od 25 posto na stopu od 13 posto.

Dodatno, u svrhu poticanja donacije hrane i smanjenja nastajanja otpada od hrane, odredbama Pravilnika o PDV-u propisano je da se porezno priznatim manjkom dobara na koji se ne obračunava PDV, smatra isporuka hrane i hrane za životinje bez naknade odnosno doniranje hrane i hrane za životinje koje porezni obveznik obavlja u svrhu sprječavanja njenog uništavanja, zaštite okoliša i pomoći krajnjim primateljima sukladno posebnom propisu o doniranju hrane i hrane za životinje, isključivo neprofitnim pravnim osobama koje humanitarnu djelatnost obavljaju u skladu s posebnim propisima i registrirane su kao posrednici koji sudjeluju u lancu doniranja hrane, do 2% prihoda odnosno primitaka prethodne godine. Iznimno u slučaju elementarnih nepogoda porezno priznatim manjkom dobara smatra se i izravno doniranje hrane i hrane za životinje krajnjim primateljima. U 2018. godini donacije hrane obavila su 62 donatora te je bilo 943 primatelja donacija hrane s time da je vrijednost donirane hrane bez PDV-a koja bi bila obračunana pri prodaji ukupno iznosila 2,06 milijuna eura.

Zbog navedene stope rizika od siromaštva i materijalne deprivacije, u Hrvatskoj se kroz Fond europske pomoći za najpotrebitije (Fund for European Aid to the Most Deprived – FEAD) provode aktivnosti pružanja pomoći u obliku hrane i/ili osnovnih materijalnih potrepština, što predstavlja dodanu vrijednost postojećim nacionalnim programima.

Tijekom 2018. godine provodila su se tri natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava u okviru FEAD-a. Kroz natječaj Osiguravanje školske prehrane za djecu u riziku od siromaštva, u školskoj godini 2017./18. u iznosu od 3,57 milijuna eura financirano je 35 projekata koji su se provodili u 467 škola, te je osiguran školski obrok za 28.012 školske djece. U školskoj godini 2018./19. ugovoren je 31 projekt u iznosu od 4,26 milijuna eura kroz koji se osigurava školska prehrana za 32.085 djece u riziku od siromaštva u 416 osnovnih škola.

Osim financiranja školske prehrane, pomoć najpotrebitijima pružena je podjelom hrane i/ili osnovne materijalne pomoći za ublažavanje siromaštva. Ugovoreno je 19 projekata u iznosu od 10,27 milijuna eura, kojima se kroz pružanje pomoći podjelom hrane planira obuhvatiti 89.347 osoba, a podjelom osnovne materijalne pomoći 93.875 osoba.

Tijekom 2019. godine objavit će se Poziv „Osiguravanje školske prehrane za djecu u riziku od siromaštva za školsku godinu 2019./20.“ u iznosu od 3,33 milijuna eura, te Poziv „Ublažavanje siromaštva pružanjem pomoći najpotrebitijim osobama podjelom hrane i/ili osnovne materijalne pomoći – faza III.“ u iznosu od 6 milijuna eura, kojima će se osigurati nastavak aktivnosti podjele školskog obroka djeci te podjele hrane i osnovnih materijalnih potrepština obiteljima i samcima koji žive u siromaštvu ili su u riziku od siromaštva.

ODRŽIVI RAZVOJ POLJOPRIVREDE

U siječnju 2019. godine donesen je Zakon o poljoprivredi kojim se definiraju mjere poljoprivredne politike i ruralnog razvoja, mjere izravne potpore i uređenje tržišta. Također, osigurava se održivi razvoj poljoprivrede, ostvaruju načela opće sigurnosti hrane i očuvanje prirodnih poljoprivrednih resursa, unaprjeđuje se i povećava konkurentnost te jača društvena, socijalna, gospodarska i ekološka uloga poljoprivrede. Poljoprivreda je Zakonom definirana kao strateška grana gospodarstva u Hrvatskoj te je kao takva sastavni dio razvojnih strategija, kako bi se ostvario održivi razvoj poljoprivrede te njezina gospodarska, ekološka i društvena uloga. Zakonom je ujedno uređena provedba 13 novih uredbi Europske unije u okviru posljednje reforme Zajedničke poljoprivredne politike EU.

Ukupan broj poljoprivrednih gospodarstava u 2019. je 170.515, od čega je 164.916 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Poljoprivrednim gospodarstvima od 1. siječnja 2016. do 30. lipnja 2019. je isplaćeno 2,33 milijarde eura putem nacionalnih potpora i europskih fondova.

Hrvatska je uspostavila financijske instrumente u vrijednosti od 70,6 milijuna eura kojima je omogućila povoljnije kreditiranje, jamstva i ulaganja u poljoprivredu, preradu i šumarstvo.

CILJ 3: Osigurati zdrav život i promicati blagostanje za ljude svih generacija

Ustav Republike Hrvatske svim građanima jamči pravo na zdravstvenu zaštitu i pravo svih građana na zdrav život, a država osigurava uvjete za zdrav okoliš. Uz organizaciju, upravljanje i financiranje zdravstvenog sustava, Hrvatska mjerama gospodarske i socijalne politike stvara uvjete za provođenje zdravstvene zaštite, kao i uvjete za zaštitu i očuvanje te poboljšanje zdravlja stanovništva te usklađuje djelovanje i razvoj na svim područjima zdravstva u svrhu osiguranja ostvarivanja zdravstvene zaštite stanovništva.

Ključni prioriteti, ciljevi i mjere za razvoj zdravstva i zdravstvene skrbi u Hrvatskoj utvrđeni su u Nacionalnoj strategiji razvoja zdravstva 2012.–2020. (dalje: Strategija), koja je u skladu sa strateškim dokumentima EU-a i Svjetske zdravstvene organizacije. Strategija je izrađena kroz partnerski pristup, uz uključenost širokog kruga zainteresirane stručne i opće javnosti. Koordiniranom provedbom utvrđenih mjera i prioriteta, kao što su na primjer poboljšanje kvalitete i dostupnosti zdravstvene zaštite te jačanje preventivnih aktivnosti, u suradnji s različitim dionicima i društvom u cjelini, Hrvatska u značajnoj mjeri doprinosi ostvarenju relevantnih podciljeva u okviru ovog razvojnog cilja.

Temeljni su ciljevi zdravstvene politike u Hrvatskoj, osim produživanja očekivanog trajanja života i promicanje zdravijih načina življenja, smanjenje ili eliminacija zdravstvenih rizika koji se mogu spriječiti te poboljšanje kvalitete življenja kroničnih bolesnika i osoba s invaliditetom. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u 2017. godini očekivano trajanje života za oba spola iznosilo je 77,9 godina, za žene 80,9 godina, a za muškarce 74,9 godina.

Hrvatska kontinuirano osigurava provođenje specifičnih mjera te pružanje zdravstvene zaštite na otocima, rijetko naseljenim i nerazvijenim područjima, ponajprije programima stimulacije zdravstvenog osoblja. Izmjenama Zakona o porezu na dodanu vrijednost smanjena je stopa na bezreceptne lijekove na stopu od 5 posto čime se izjednačava sa stopom koja se primjenjuje na lijekove na recept.

Hrvatska će u predstojećem razdoblju poduzeti dodatne aktivnosti i usvojiti niz novih mjera, kao što su, na primjer, Nacionalni plan protiv raka 2020.–2030. i Nacionalni program športa za razdoblje 2019.–2026., a s ciljem daljnjeg poboljšanja općih pokazatelja zdravlja u Hrvatskoj.

Također, NRS 2030 među ključnim strateškim ciljevima predviđa „Poboljšanje zdravlja građana tijekom cijeloga života“ i „Poboljšanje pristupa i kvalitete zdravstvenih usluga i stvaranje učinkovitoga zdravstvenog sustava“. Jedan od predloženih glavnih ciljeva jest dostizanje prosjeka godina zdravoga života u EU-u, s 58 na 64 godine.

ZDRAVLJE MAJKI I DJECE

Hrvatska ima dobre pokazatelje antenatalne skrbi i dobro razvijenu porodničku zaštitu, te je smrtnost majki u Hrvatskoj na razini je sporadičnih slučajeva. Planiranim Nacionalnim akcijskim planom za reproduktivno zdravlje nastoji se još više umanjiti stopa smrtnosti dojenčadi. Prema Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, u 2017. godini u rodilištima Hrvatske, temeljem individualnih prijava poroda, ukupno je registrirano 36.104 poroda s ukupno 36.733 rođenih. Od ukupno rođenih, 36.584 djece je živorođeno, 149 mrtvorodeno, a od živorođenih je u prvih sedam dana života umrlo 75 novorođenčadi.[3] Hrvatska s 4,0 umrla dojenčeta na 1.000 živorođenih u 2017. godini ima blago višu stopu dojenačkog mortaliteta od prosjeka 28 zemalja Europske unije u 2016. godini (3,6). U 2017. i 2018. godini nije umrla nijedna žena zbog komplikacija u trudnoći, porodu ili babinju u Hrvatskoj, što čini ukupnu maternalnu smrtnost od 0/100.000 živorođenih.

[3] Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis za 2017. godinu, Hrvatski zavod za javno zdravstvo: dostupno na https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2019/03/Ljetopis_2017.pdf.

ZARAZNE BOLESTI

Epidemiološka situacija u Hrvatskoj može se procijeniti prilično povoljnom. Kao jedna od mjera za jačanje otpornosti stanovništva prema zaraznim bolestima, u Hrvatskoj se redovito provodi program obveznog cijepljenja. U 2018. godini, redovito putem obveznog programa cijepljenja, bila su dostupna cjepiva protiv difterije, tetanusa, hripavca, dječje paralize, ospica, hepatitisa B, H. influenzae tipa B.

Dodatno su putem programa cijepljenja za osobe pod povećanim rizikom dostupna i cijepljenja protiv: gripe, pneumokoka, rotavirusa, meningokokoka, žute groznice, hepatitisa A, krpeljnog meningoencefalitisa.

Za postizanje povoljnije epidemiološke situacije što se tiče HIV-a provodi se Nacionalni program za prevenciju HIV/AIDS za razdoblje 2017.–2021. U svjetlu antimikrobne rezistencije i rastuće globalne razmjene roba, usluga kao i migracija stanovništva, vezano uz tuberkulozu i hepatitis potrebno je nastaviti kontinuirano smanjenje pojavnosti te zadržati stanje eliminacije malarije.

Što se tiče humanog papiloma virusa (HPV), u Hrvatskoj je cijepljenje protiv HPV-a dobrovoljno i preporučeno te je u primjeni posljednjih 10 godina. Besplatno je za učenike i učenice osnovnih škola, što Hrvatsku čini sedmom zemljom u svijetu koja je besplatno cijepljenje omogućila i dječacima. Poduzimaju se i dodatne mjere unaprjeđenja cijepljenja protiv HPV-a u drugim dobnim skupinama.

BORBA PROTIV RAKA

Rak je vodeći javnozdravstveni problem razvijenog svijeta. Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, broj ljudi oboljelih od raka nastavit će rasti, a do 2035. godine očekuje se udvostručenje broja novooboljelih. Međunarodne agencije za istraživanje raka za 2018. godinu, a na temelju podataka Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, govore o 25.221 novom slučaju raka u Hrvatskoj i 14.439 smrti uzrokovanih zloćudnim bolestima.

Prepoznavši problem raka kao drugog najčešćeg uzroka smrti u Hrvatskoj, u proceduri donošenja jest Nacionalni plan protiv raka 2020.–2030., kojim se daje uvid u postojeću onkološku situaciju i njezine nedostatke te nude načini za njihovo rješavanje i prijedlozi za poduzimanje konkretnih strukturnih, organizacijskih i financijskih mjera koje su potrebne, uz definiranje prioriteta u provođenju onkološke skrbi. Nacionalni program za probir i rano otkrivanje raka pluća 2019.–2023. također je u proceduri donošenja, a usporedno s time jača se provedba Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva i dojke te se redefinira Nacionalni program ranog otkrivanja raka cerviksa.

SUZBIJANJE PRIJEVREMENIH SMRTNIH SLUČAJEVA ZBOG NEZARAZNIH BOLESTI PREVENCIJOM I LIJEČENJEM TE PROMICANJE MENTALNOG ZDRAVLJA I BLAGOSTANJA

Od 2016. do 2022. godine provodi se projekt „Živjeti zdravo“ koji čine sljedećih pet elemenata: zdravstveno obrazovanje, zdravlje i tjelesna aktivnost, zdravlje i prehrana, zdravlje i radno mjesto te zdravlje i okoliš. Cilj je projekta unaprjeđenje zdravlja populacije putem smanjenja negativnog učinka bihevioralnih, biomedicinskih i sociomedicinskih rizičnih čimbenika. Provedbom ovoga projekta senzibilizira se i educira stanovništvo o potrebi očuvanja zdravlja i usvajanja zdravih životnih navika.

Hrvatska pridaje veliku pozornost promicanju tjelesne aktivnosti kao jednog od temeljnih načina poboljšanja fizičkog i mentalnog zdravlja ljudi. Njome se smanjuju rizici nastanka mnogih kroničnih nezaraznih bolesti, ublažava se njihovo napredovanje te ona znatno koristi društvu povećanjem društvenog međudjelovanja i angažiranja. To se posebno odnosi na starije osobe jer redovita tjelesna aktivnost može povećati potencijal nezavisnog življenja. Zbog toga su ciljevi Akcijskog plana za suzbijanje kroničnih nezaraznih bolesti za razdoblje 2015.–2020. zaustavljanje porasta tjelesne neaktivnosti i promocija tjelesne aktivnosti za sve dobne skupine.

U predškolskom periodu, igra kao primarna aktivnost djece uključuje mnoštvo kretanja te time visoku razinu tjelesne aktivnosti. Polaskom u osnovnu školu dolazi do promjene u očekivanjima te se sukladno tome povećava vrijeme koje djeca provedu u sjedilačkim aktivnostima. Na taj način smanjuje se razina dotadašnje svakodnevne tjelesne aktivnosti u djece, a njihov novi većinski sjedilački model ponašanja počinje predstavljati rizik za razvoj bolesti. Projekt „Poligon za tjelesnu aktivnost školske djece“ provodi se kako bi pomogao očuvati prirodni pokret i naviku redovne tjelesne aktivnosti.

Hrvatska potiče i skrbi za razvoj športa od najmlađe dobi, preko rekreativnoga do vrhunskoga i profesionalnoga športa, a trajnim osiguravanjem sredstava za sufinanciranje športsko-rekreativnih aktivnosti na državnoj i lokalnoj razini povećava se broj uključenih korisnika koji se svakodnevno bave tjelesnom aktivnošću. Radi većeg uključivanja djece i mladih u riziku od socijalne isključenosti i/ili uključivanja osoba s invaliditetom u zajednicu kroz šport, 2018. godine omogućeno je financiranje projekata koji se odnose na povećanje dostupnosti besplatnih športskih sadržaja za djecu i mlade u riziku od socijalne isključenosti te poboljšanje pristupa i sudjelovanja u športskim sadržajima za osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju.

Radi zaštite i poboljšanja zdravlja građana, u proceduri je donošenja Nacionalni program športa za razdoblje 2019. – 2026., kojim se potiče rekreativno bavljenje športom i ostvaruju socijalne komponente života djece i mladih, odraslih osoba te osoba starije životne dobi. Edukativnim kampanjama i promocijskim aktivnostima na nacionalnoj i lokalnoj razini promovirat će se programi i projekti za bavljenje tjelesnom aktivnošću u svakodnevnom životu radi prevencije bolesti te unaprjeđenja i očuvanja zdravlja.

Kako bi osigurala zdrav život svih građana, Hrvatska potiče očuvanje mentalnog zdravlja u zajednici, uz promicanje nepušenja, nepijenja alkohola i destigmatizacije mentalnih bolesti. Hrvatska će ujedno jačati programe prevencije korištenja duhanskih i alkoholnih proizvoda te drugih psihoaktivnih sredstava, te smanjivati dostupnost duhanskih proizvoda i pušenje u otvorenim javnim prostorima.

Provodi se niz mjera za promicanje, poboljšanje i očuvanje mentalnog zdravlja i preusmjeravanje sustava mentalnog zdravlja prema zajednici. Temelj je za to Deklaracija o postizanju jednakosti za mentalno zdravlje u 21. stoljeću, koja je usklađena s politikom utvrđenom Akcijskim planom mentalnog zdravlja Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) za razdoblje 2013.–2020.

U školskoj medicini uspostavljeni su temelji za rano otkrivanje mentalnih poremećaja. Provode se kontinuirane aktivnosti u svrhu jačanja udruga osoba s duševnim smetnjama, uključivanja mentora u donošenje odluka i pružanje usluga te educiranje stanovništva i povećanje zdravstvene pismenosti na području mentalnog zdravlja.

OKOLIŠ I ZDRAVLJE

Hrvatska će uložiti dodatne napore u smanjivanje izloženosti pučanstva zagađenju okoliša (vode, zraka i tla) te će ojačati procjenu utjecaja okolišnih čimbenika na zdravlje prilikom izgradnje industrijskih postrojenja i drugih potencijalnih zagađivača okoliša. Za osiguranje zdravog života važno je osigurati zdrav okoliš, u čemu veliku ulogu ima izgradnja zelene infrastrukture. Zelena infrastruktura poboljšava psihičko i fizičko zdravlje građana te doprinosi poboljšanju blagostanja u urbanim sredinama. Upravo iz tog razloga, Hrvatska u okviru NRS-a 2030, u sklopu strateškog cilja „Razvoj zelene infrastrukture u urbanim područjima“, razvija ključna područja intervencije koja podrazumijevaju:

- razvoj zelenih gradova, odnosno uspostavu održivih, sigurnih i otpornih gradova i naselja razvojem zelene infrastrukture
- razvoj zelene infrastrukture kroz urbanu sanaciju i urbanu preobrazbu naselja, gradova i općina te u zgradarstvu
- uspostavu održivih, sigurnih i otpornih javnih prostora
- razvoj sustava praćenja zelene infrastrukture u urbanim prostorima te
- očuvanje, obnovu i održivo upravljanje prostorom u urbanim sredinama.

CILJ 4: Osigurati uključivo i pravedno kvalitetno obrazovanje te promicati mogućnosti cjeloživotnog učenja za sve

4 KVALITETNO OBRAZOVANJE

Prioriteti koje Hrvatska ističe kao iznimno značajne na području mladih su osobito i podizanje razine osviještenosti sektora za mlade kroz informiranje i jačanje resursa, a posebice rada s mladima koji će doprinijeti boljoj i lakšoj integraciji mladih u cjelokupni društveni život. Hrvatska prepoznaje obrazovanje kao ključ za dugoročnu društvenu stabilnost i ekonomski napredak, uz poštivanje koncepta cjeloživotnog učenja koji omogućuje svakom pojedincu iz bilo koje dobne skupine stalan pristup obrazovanju i priznavanje različitih oblika učenja. U tijeku su promjene u odgojno-obrazovnom sustavu koje uključuju provedbu cjelovite kurikularne reforme te digitalizaciju sustava obrazovanja.

Obrazovanje je u Hrvatskoj svakomu dostupno, pod jednakim uvjetima, u skladu sa sposobnostima. Osnovna škola traje osam godina, obvezna je i besplatna za sve. Hrvatska se može pohvaliti najmanjom stopom mladih koji rano napuštaju školovanje i osposobljavanje u EU-u (oko 3 %), a djeca do 18 godine života u sustavu odgoja i obrazovanja u prosjeku provedu 13,3 godine. U školskoj godini 2018./19. osnovnu školu pohađalo je 319.028, a srednju školu 148.544 učenika.

PROVEDBA CJELOVITE KURIKULARNE REFORME

Donošenjem Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije, krajem 2014., Hrvatska je uvela koncept cjeloživotnog učenja, čime je omogućen stalan pristup obrazovanju kao i priznavanje različitih oblika učenja. Nakon pripremnog razdoblja krenula je provedba cjelovite kurikularne reforme koja obuhvaća osnovne i srednje škole. U školskoj godini 2018./19. počeo se provoditi eksperimentalni program „Škola za život“, u koji su uključene 74 osnovne i srednje škole, točnije 8.500 učenika. U realizaciji eksperimentalnog programa sudjeluje oko 2.000 učitelja i nastavnika u tim školama. Nakon eksperimentalnog programa, cjelovita kurikularna reforma u školskoj godini 2019./20. ulazi u sve osnovne i srednje škole i obuhvatit će oko 150.000 učenika i 32.000 učitelja i nastavnika, te će se uvesti sedam međupredmetnih tema: učiti kako učiti, poduzetništvo, osobni i socijalni razvoj, zdravlje, uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije, građanski odgoj i obrazovanje i održivi razvoj.

Naglasak u reformi stavlja se na poticanje autonomije učitelja i učenika, kritičko promišljanje, rješavanje problema i vrednovanje na temelju ishoda učenja. Sustavno i redovito korištenje suvremene tehnologije u učenju i poučavanju, adekvatna infrastrukturna i računalna oprema u svim školama u Hrvatskoj te niz edukacija za razvoj digitalnih kompetencija školskih djelatnika dio su projekta E-škole, ali i projekata vezanih uz cjelovitu kurikularnu reformu.

Ukupan broj učenika s teškoćama u razvoju u školskoj godini 2018./19. iznosio je 29.822, od čega je u osnovnim školama 24.285 učenika, a u srednjim školama 5.537 učenika. Za podršku osobama s invaliditetom osiguran je rad 3.064 pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika u osnovnim i srednjim školama, u ukupnom iznosu od 9,46 milijuna eura.

RAZVOJ STRUKOVNOG OBRAZOVANJA I POTICANJE NAUKOVANJA

Oko 70 % srednjoškolaca odlučuje se za strukovno obrazovanje, što je među najvećim postotkom u EU-u. Velik broj programa strukovnog obrazovanja postupno se revidira u suradnji s poslodavcima, kako bi se mladi opremili potrebnim znanjima i vještinama. Primjer dobre suradnje s poslodavcima koji se odnosi na stjecanje praktičnih vještina i novih znanja na radnom mjestu jest program stipendiranja učenika i studenata s obvezom zapošljavanja po završetku obrazovanja najmanje na godinu dana. Tim je programom obuhvaćeno više od 1.700 učenika i studenata u sektoru turizma i ugostiteljstva.

Kroz projekt „Stipendiranje učenika u obrtničkim zanimanjima“ mladi se potiču na obrazovanje u traženim i deficitarnim zanimanjima. Cilj je stjecanje vještina za samostalan rad u zanimanju te razvoj socijalnih i poduzetničkih kompetencija. Broj stipendista raste iz godine u godinu, razvidno je dvostruko povećanje, kako broja stipendista tako i iznosa dodijeljenih sredstava u odnosu na početnu godinu dodjele stipendija. Primjerice, 2016. godine dodijeljene su 1.522 stipendije u iznosu od 1,85 milijuna eura, 2017. godine 2.342 stipendije u iznosu od preko 2,83 milijuna eura, a 2018. godine dodijeljeno je 2.968 stipendija u ukupnom iznosu od 3,6 milijuna eura.

Međutim, nema kvalitetnog strukovnog obrazovanja bez obrtnika koji aktivno sudjeluju u obrazovanju mladih naraštaja po modelu naukovanja, pri čemu učenici većinu obrazovanja provode u gospodarstvu i na neposredan način stječu znanja i vještine koje su im potrebne za samostalan rad u određenom zanimanju. Za 2018. godinu dodijeljeno je 1,4 milijuna eura za 188 poduzetnika i obrtnika u svrhu poticanja provođenja naukovanja čime je dodijeljen znatno veći broj potpora i iznos sredstava nego u protekle dvije godine zajedno.

Ove godine još snažnije se potiče obrazovanje za obrtnička zanimanja, kroz projekt vrijedan oko 33,75 milijuna eura, na temelju dviju glavnih odrednica. Prva je dvostruko povećanje učeničkih stipendija sa sadašnjih 9.000 na 18.000 kuna na godišnjoj razini (s 1.215 eura na 2.430 eura), a druga je značajno povećanje raspoloživih sredstava za poticanje obrtnika i pravnih osoba na provedbu naukovanja. U tom će se dijelu obrtnicima i pravnim osobama sufinancirati 80 % troškova potrebnih za isplatu naknade za naukovanje učenicima, zatim iznos nagrade mentoru u obrtu ili pravnoj osobi koja poučava učenike te će se omogućiti još jedna dodatna komponenta u obliku nabave opreme potrebne za izvođenje naukovanja.

Programi razvoja dualnog obrazovanja i regionalnih centara kompetentnosti kao mjesta izvrsnosti i povezivanja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja provodit će se u 25 strukovnih škola koje će djelovati kao regionalni centri kompetentnosti i pridonijeti kvaliteti strukovnog obrazovanja i gospodarskom rastu. U tome pomaže i reformski instrument Hrvatski kvalifikacijski okvir, kojim se uređuje cjelokupan sustav kvalifikacija na svim obrazovnim razinama u Hrvatskoj kroz izradu standarda zanimanja i standarda kvalifikacija, temeljenih na ishodima učenja usklađenih s potrebama tržišta rada, pojedinca i društva u cjelini.

SOCIJALNA DIMENZIJA VISOKOG OBRAZOVANJA

Nacionalni plan za unaprjeđenje socijalne dimenzije visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2019.–2021. donesen je radi dostupnosti visokog obrazovanja i financiranja temeljenog na rezultatima studenata nižeg socioekonomskog statusa. Provedbom Nacionalnog plana ostvarit će se sustavno prikupljanje i obrada podataka relevantnih za unaprjeđivanje sustava financijske pomoći pripadnicima podzastupljenih i ranjivih skupina, omogućit će se jednake prilike svim studentima tijekom studiranja te će se podići stopa završavanja studija i zapošljavanja podzastupljenih i ranjivih skupina po završetku studija. Dodatno, standardi vezani za unaprjeđivanje socijalne dimenzije bit će implementirani u sustav osiguravanja kvalitete visokog obrazovanja.

OBRAZOVANJE ODRASLIH

Obrazovanje odraslih važna je komponenta sustava cjeloživotnog učenja i obrazovanja u Hrvatskoj za prilagodbu svih generacija uvjetima dinamičnog tržišta rada. Kroz Zakon o obrazovanju odraslih nastoje se osigurati preduvjeti za povećanje uključenosti odraslih građana u procese cjeloživotnog učenja i obrazovanja, unaprijediti i proširiti učenje, obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje uz rad, uspostaviti sustav osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih te poboljšati organiziranost, financiranje i upravljanje procesima obrazovanja odraslih.

Na području obrazovanja odraslih naglasak je stavljen na omogućavanje pristupa obrazovanja i stjecanja kvalifikacija i prekvalifikacija, te na povezivanje obrazovanja odraslih s tržištem rada. Osvremenjivanje načina obrazovanja odraslih usmjereno je na primjenu računalnih sustava, razvoj modela e-učenja te oblikovanje programa obrazovanja odraslih prema potrebama različitih ciljnih skupina, osobama niže razine kvalifikacija, socijalno marginaliziranima i isključenima, osobama s invaliditetom, osobama treće životne dobi te useljenicima. Ulažu se značajni naponi u svrhu informiranja i savjetovanja odraslih o mogućnostima obrazovanja.

Hrvatska prepoznaje organizacije civilnoga društva kao ključne partnere u provođenju aktivnosti neformalnog obrazovanja i informalnog učenja za održivi razvoj kojima je iz javnih izvora u 2017. godini dodijeljeno 4,14 milijuna eura za projekte i programe za obrazovanje, znanost i istraživanje.

CILJ 5: Postići ravnopravnost spolova i osnažiti sve žene i djevojčice

**5 RAVNOPRAVNOST
SPOLOVA**

Sloboda, jednakost, ravnopravnost spolova i poštivanje ljudskih prava najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske.

Hrvatska vrlo ozbiljno pristupa pitanju ravnopravnosti spolova te kao i sve suvremene zemlje to pitanje vrlo često naglašava u javnosti kako bi na svaki način učinila svoje građane svjesnima osnovne civilizacijske norme da svi imaju pravo na iste mogućnosti. Društvo u kojem nema diskriminacije na osnovi spola, u kojem su žene i muškarci jednako prisutni u svim područjima javnog i privatnog života, imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava i jednaku korist od ostvarenih rezultata vrednota je za kojom Hrvatska teži te je i svojim pozitivnim pravnim okvirom želi ostvariti. Jedno od najvažnijih postignuća u promicanju ravnopravnosti spolova i osnaživanju žena jest donošenje antidiskriminacijskog zakonodavstva, nacionalnih akcijskih planova te osnivanje i razvoj institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova na nacionalnoj i lokalnoj razini.

ZAŠTITA ŽENA OD DISKRIMINACIJE

Dužnost neovisnog tijela za suzbijanje diskriminacije na području ravnopravnosti spolova vrši pravobraniteljica za ravnopravnost spolova koju imenuje Hrvatski sabor. U sklopu Vlade Republike Hrvatske djeluje Ured za ravnopravnost spolova za obavljanje stručnih i administrativnih poslova Vlade u vezi s ostvarivanjem ravnopravnosti spolova u Hrvatskoj.

Zakonom o ravnopravnosti spolova uređeno je pitanje sveobuhvatne zaštite od viktimizacije, na način da se dodatno proširio krug osoba koje ulaze u okrilje zaštite jamstva zabrane diskriminacije. Time je ojačana pravna zaštita žrtava i svih onih koji su u dobroj vjeri upozorili javnost na slučaj diskriminacije. Izrađen je i usvojen Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2022. godine. U proteklih pet godina postignut je napredak na normativnom području kroz donošenje relevantnih pravnih dokumenata, odnosno kroz izmjene i dopune postojećih, a u svrhu potpune implementacije ustavnog i zakonskog načela ravnopravnosti spolova.

Pozitivne promjene i pomaci zabilježeni su na području zaštite od nasilja u obitelji, području rada i zapošljavanja, političke participacije i medija. Ipak, izazovi postoje u svim područjima te je o njima potrebno osvještivati i na tome kontinuirano raditi.

ZAŠTITA ŽENA OD NASILJA U OBITELJI I SPRJEČAVANJE OBITELJSKOG NASILJA

Na području borbe protiv nasilja nad ženama bilježi se napredak vezan uz unaprjeđenje nacionalnog zakonodavnog i strateškog okvira, usklađivanje metodologije prikupljanja i analize statističkih podataka sa standardima EU-a, uz edukaciju stručnog osoblja, međusektorsku suradnju nadležnih tijela te podizanje razine osviještenosti javnosti i ciljanih društvenih skupina o nultoj toleranciji prema svim oblicima nasilja.

Donesena je također i četvrta po redu Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2017. do 2022. godine. U 2018. godini potpisan je i Sporazum o međuresornoj suradnji na području sprječavanja i borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, kojim su uspostavljeni nacionalni i županijski timovi za sprječavanje i borbu protiv nasilja nad ženama.

Hrvatska je ratificirala Konvenciju Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji 2018. godine, a Zakonom o potvrđivanju Konvencije uspostavljen je temelj za nadogradnju postojećeg nacionalnog zakonodavstva kojim se štite žrtve nasilja i žrtve nasilja u obitelji i osigurava učinkovitija pomoć i zaštita žrtava.

U Hrvatskoj djeluje 19 skloništa za žene žrtve nasilja, od kojih šest autonomnih i jedan specijalizirani centar za žene žrtve seksualnog nasilja. Usluge psihosocijalne i pravne pomoći provode se u suradnji s organizacijama civilnog društva i dostupne su ženama i djeci žrtvama svih oblika nasilja. Usluge savjetovanja dostupne su i putem centara za socijalnu skrb, domova zdravlja i drugih institucija. U svrhu detektiranja uzroka i posljedica nasilja nad ženama i učinkovitosti preventivskih mjera proveden je i značajan broj istraživanja i analiza.

Unaprijeđen je sustav vođenja statističkih podataka o vrsti nasilja po spolu, dobi, srodničkim odnosima počinitelja i žrtve, recidivistima i osobama s invaliditetom kao žrtvama kažnjivih radnji. Iz podataka je vidljivo da se tijekom godina smanjuje broj žrtava prekršajnog djela nasilja u obitelji, dok se povećava broj registriranih žrtava kaznenog djela nasilja u obitelji, što upućuje na veću osviještenost i policijskih službenika za kvalifikaciju samog djela, ali i samih žrtava koje u većoj mjeri prijavljuju nasilje u obitelji.

Prema podacima, broj prekršaja počinjenog nasiljem u obitelji u stalnom je padu te je 2015. godine broj prekršaja bio 13.775, u 2016. godini 11.948, u 2017. godini 11.506. U 2018. godini prijavljene su 10.272 osobe, od čega 7.983 muškarca (77,7 %) i 2.289 žena (22,3 %). U usporedbi s 2017., pad je to u broju prekršaja od 10,7 %. Broj kaznenih djela nasilja u obitelji 2017. bio je 552, a 2018. godine 623.

Unatoč zadovoljavajućem pravnom okviru, značajan problem predstavljaju još uvijek prisutni stereotipi vezani uz nasilje u obitelji, brigu o djeci i roditeljsku skrb. Hrvatska nastavlja raditi na daljnjoj senzibilizaciji društva za problematiku obiteljskog nasilja i diskriminacije žena. Radi podizanja razine osviještenosti društva i ključnih dionika o problematici rodno uvjetovanog nasilja i suzbijanja zločina iz mržnje kontinuirano su se provodile brojne kampanje, okrugli stolovi i druge aktivnosti diljem Hrvatske. Financirani su projekti nevladinih organizacija usmjerenih prema podizanju znanja i svijesti o ljudskim pravima žena, uključujući financiranje organizacija koje pružaju pomoć ženama žrtvama nasilja, ženama s invaliditetom i pripadnicama nacionalnih manjina.

RAVNOPRAVNOST SPOLOVA U OBRAZOVANJU, NA TRŽIŠTU RADA I U PODUZETNIŠTVU

Na području obrazovanja radi se na postizanju ravnopravnosti spolova u izboru predmeta studija i zanimanja. Najviše se pozornosti posvećuje aktivnostima usmjerenim prema povećanju uključivanja žena na području informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) i u STEM područja (znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika) te muškaraca u netradicionalna područja rada kao što su nastava, njega i socijalna skrb.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, raste broj zaposlenih žena (24–64 godina starosti) te je stopa njihove zaposlenosti od 2015. porasla s 55,9 % na 58,3% u 2017. godini, odnosno na 61,7 % u prvom kvartalu 2018. godine. Stopa nezaposlenosti pala je sa 16,9 % u 2015. godini na 11,9 % u 2017. godini. Ipak, udio žena u neaktivnom stanovništvu još uvijek se kreće oko 58,8 %. Najveće razlike u radnoj aktivnosti između žena i muškaraca nalaze se u dobnoj skupini od 15 do 24 godine te u dobnoj skupini od 40 do 64 godina.

U Smjernicama za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2018. do 2020. godine navode se novine kao što su potpore za pripravništvo i osposobljavanje za stjecanje odgovarajućeg radnog iskustva za osobe iznad 30 godina starosti. Financijska sredstva iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova doprinose i mjerama za zapošljavanje žena koje su od velikog značaja i koje čitav niz godina provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Prema podacima za 2017. godinu, prosječna neto plaća žena je 5.552 kuna (oko 750 eura) niža je za 12,5 % od prosječne neto plaće muškaraca koja je iznosila 6.346 kuna (oko 860 eura), s tim da je najlošije stanje u sektoru financijskih djelatnosti i djelatnosti osiguranja, gdje je razlika 25,4 %, i u sektoru zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, gdje je razlika između neto plaće žena i muškaraca 25,2 %. Podaci o nezaposlenosti također pokazuju znakove neravnopravnosti te su u 2018. godini žene činile 56,5 % od ukupno evidentiranih nezaposlenih u Hrvatskoj[4].

Vlasnička struktura trgovačkih društva u Hrvatskoj pokazuje da je udio žena vlasnica oko 20 %, a aktivnost muškaraca u pokretanju poslovnog pothvata 1,7 puta je veća u odnosu na žene. Posljednjih petnaestak godina Hrvatska je počela intenzivnije poticati žensko poduzetništvo te se donose nove strategije i programi. Tako je, primjerice, donesena druga po redu Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2014. do 2020., koja uključuje mjere za povećanje uključenosti žena u poduzetničke aktivnosti, njihovo obrazovanje, financijsku potporu i sl.

[4] Izvor: Državni zavod za statistiku

USKLAĐIVANJE OBITELJSKOG I POSLOVNOG ŽIVOTA

Na području usklađivanja obiteljskog i poslovnog života unaprjeđen je zakonodavni okvir. Zakonom o roditeljskim potporama povećan je maksimalni iznos naknade plaće koja se isplaćuje za vrijeme korištenja roditeljskog dopusta za zaposlene i samozaposlene roditelje. Povećane su novčane potpore za pojedine skupine prava drugih korisnika, kako bi se dodatno potaknulo korištenje roditeljskog dopusta od strane oba roditelja. Zakonom o doplatku za djecu proširen je krug potencijalnih korisnika doplatka za djecu kao i pronatalitetnog dodatka povećanjem dohodovnog limita po članu kućanstva za 40 %, na 2.328,20 kuna (oko 315 eura). Očevi ravnopravno ostvaruju jednako pravo na korištenje roditeljskog dopusta u trajanju do četiri mjeseca, čime se omogućuje ravnomyerna podjela odgovornosti roditeljstva u obitelji. Primjerice, 2016. godine na roditeljskom dopustu bilo je 1.215 očeva, a Hrvatska kontinuirano radi na osiguranju mogućnosti aktivnijeg uključivanja očeva u odgoj djece i dodatno potiče roditeljske dopuste očeva.

Osim toga, povećane su roditeljske naknade za zaposlene i samozaposlene roditelje s 2.663,00 kune (oko 360 eura) na 3.991,00 kunu (oko 540 eura) za drugih šest mjeseci i novčane naknade za roditelje izvan sustava rada s 1.663,00 kune (oko 225 eura) na 2.328,00 kuna mjesečno (oko 315 eura).

SUDJELOVANJE ŽENA U POLITIČKOM PROCESU DONOŠENJA ODLUKA

U Hrvatskoj neke od najvažnijih uloga u državi obnašaju žene, od predsjednice države, potpredsjednica Vlade, do ministrica. Udio žena u ukupnom broju zastupnika Hrvatskoga sabora iznosi 21 %. Na posljednjim parlamentarnim i lokalnim izborima bilježe se pozitivni pomaci što se tiče zastupljenosti žena na kandidacijskim listama. Lokalni izbori održani 2017. godine donijeli su određeni napredak u udjelu žena u predstavničkoj i izvršnoj vlasti na lokalnoj razini pa tako udio općinskih vijećnica iznosi 26 %, broj gradskih vijećnica 27 %, a županijskih vijećnica 27 %. Udio žena na mjestima zamjenika župana porastao je na 30 %. Na sudovima je udio žena među pravosudnim dužnosnicima 71 %, a u državnim odvjetništvima 68 %. Među dužnosnicima i rukovodećim državnim i javnim službenicima žene čine jednu trećinu, a u porastu je i udio žena u diplomatskim zvanjima te iznosi 27 %. Potrebno je istaknuti da je uspostavljen sustav statistike cjelokupnog izbornog procesa i u fazi kandidature i nakon utvrđivanja rezultata o osvojenim mandatima, pri čemu se vodi računa o ravnopravnosti spolova. Hrvatska potpredsjednica Vlade i ministrica vanjskih i europskih poslova Maria Pejčinović Burić izabrana je za glavnu tajnicu Vijeća Europe.

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović 12. ožujka 2019. preuzela je predsjedanje Vijećem žena svjetskih lidera (Council of Women World Leaders), organizaciji koja okuplja 75 sadašnjih i bivših predsjednica država i vlada.

OSNAŽIVANJE ŽENA I DJEVOJČICA

Osim podizanja svijesti o antidiskriminacijskom zakonodavstvu, provode se edukacije u sudstvu i državnoj upravi. Posebne aktivnosti usmjerene su prema unaprjeđenju društvenog položaja žena pripadnica nacionalnih manjina, žena s invaliditetom, žena u ruralnim područjima, mladih žena, uz kontinuiranu potporu projektima i aktivnostima organizacija civilnog društva u tom području. Uz organizacije civilnog društva, velik broj javnih događanja tijekom proteklih nekoliko godina organizirali su svi nacionalni institucionalni mehanizmi za ravnopravnost spolova, tiskan je velik broj različitih publikacija koje su široko diseminirane.

CILJ 6: Osigurati pristup pitkoj vodi za sve, održivo upravljati vodama te osigurati higijenske uvjete za sve

S prosječnih 27.333 kubika vode po stanovniku godišnje, Hrvatska ima najveću količinu slatkovodnih resursa na području Europske unije prema podacima EUROSTAT-a, a koji su uzimali u obzir razdoblje od posljednjih 15 godina. Usto Hrvatska je pri samom vrhu u Europi po zalihama kvalitetne vode po broju stanovnika godišnje, odmah iza Finske i Švedske. Prema podacima iz Strategije upravljanja vodama i Plana upravljanja vodnim područjima 2016.–2021., ukupno vodno bogatstvo Hrvatske iznosi 111,66 milijardi x 109 m³/godišnje, odnosno 26,059 x 109 m³/godišnje po stanovniku.

Raspored količina voda nije povoljan te postoji izrazita prostorna i vremenska neravnomjernost u rasporedu vodnoga bogatstva. Pristup pitkoj vodi za piće i sanitarne potrebe u Hrvatskoj osiguran je velikoj većini građana te više od 94 % stanovnika koristi zdravstveno ispravnu vodu, a infrastruktura i pristup ispravnom i dobro održavanom sustavu odvodnje trajno se poboljšavaju.

Trajno se osigurava socijalna cijena vodne usluge za socijalno ugrožene građane na način da cijena vodne usluge ne prelazi 60 % pune cijene vodne usluge koju plaćaju ostali građani, uključujući vodoopskrbu i odvodnju te pročišćavanje otpadnih voda.

UPRAVLJANJE VODAMA I VODNIM GOSPODARSTVOM

Osnovni instrumenti za upravljanje vodama i stanjem voda u Hrvatskoj jesu Strategija upravljanja vodama, Zakon o vodama i Plan upravljanja vodnim područjima, kojima su definirani programi i mjere za rješavanje ključnih vodno-gospodarskih pitanja. Radi integriranog upravljanja i očuvanja voda te sveukupne biološke, krajobrazne i geološke raznolikosti kao temeljne vrijednosti i potencijala za daljnji razvoj, provodi se 200 projekata izgradnje vodno-komunalnih objekata, uključujući uređaje za pročišćavanje otpadnih voda, kako bi se do kraja 2025. godine osigurali priključci na sustav vodoopskrbe i odvodnje građanima. Uz dovršetak izgradnje vodno-komunalne infrastrukture provodi se cjelovita reforma vodnog gospodarstva, radi osiguranja pristupačne cijene vode građanima i gospodarskim subjektima.

U lipnju 2019. donesen je Zakon o vodnim uslugama koji stvara mogućnost i obvezu da 200 lokalnih vodovoda koji su izvan sustava javne vodoopskrbe postanu njegov dio te da svi građani imaju pristup zdravstveno ispravnoj vodi za ljudsku potrošnju.

Kako su vode jedna od ključnih sastavnica okoliša, Zakonom o zaštiti okoliša propisuje se provođenje mjera zaštite voda od onečišćavanja radi očuvanja života i zdravlja ljudi i zaštite okoliša te omogućavanja održivog i neškodljivog korištenja voda za različite namjene.

Gospodarenje otpadom

Hrvatska čini sve napore kako bi do kraja 2024. zatvorila preostala odlagališta otpada te u konačnici zbrinjavala otpad isključivo unutar suvremenih postrojenja za obradu i odlaganje otpada. U odnosu na gotovo 300 odlagališta koja su prije 15 godina bila u funkciji bez adekvatnih mjera zaštite okoliša, ova dinamika zatvaranja i sanacije preostalih odlagališta predstavlja značajan napredak ne samo u zaštiti podzemnih voda već i zaštiti tla i zraka.

Kako bi se osigurala integracija s ciljevima održivog razvoja i sinergijsko djelovanje na području održivog upravljanja vodom i vodnim resursima kao i njihova zaštita, Hrvatska je u NRS-u 2030, u svrhu jačanja otpornosti na klimatske promjene i održivo upravljanje prirodnim resursima, prepoznala ključna područja intervencija: poboljšanje javne vodoopskrbe, unaprjeđenje sustava javne odvodnje, pročišćavanje otpadnih voda, kao i očuvanje dobrog stanja voda u svrhu poboljšanja održivosti korištenja i upravljanja vodama. Povećanje učinkovitosti u korištenju vode te implementacija integriranog sustava upravljanja vodnim resursima ključni su za zadovoljavanje potreba Hrvatske za vodom u budućnosti.

SANITARNI NADZOR

Sanitarni nadzor radi zaštite javnozdravstvenog interesa reguliran je odredbama Zakona o državnom inspektoratu. Obuhvaća inspekcijske poslove, odnosno službene kontrole na području zaštite zdravlja ljudi, sigurnosti hrane, GMO-a, vode za ljudsku potrošnju, predmeta opće uporabe, duhanskih i srodnih proizvoda, buke, kemikalija i biocidnih proizvoda te neionizirajućeg zračenja.

7 PRISTUPAČNA I ČISTA ENERGIJA

CILJ 7: Osigurati pristup pouzdanoj, održivoj i suvremenoj energiji po pristupačnim cijenama za sve

Hrvatska polovinu potrošene električne energije dobiva iz vlastitih hidroelektrana, a osim hidroelektrana i plinskih elektrana, posjeduje i udio od 50 % u Nuklearnoj elektrani Krško, Slovenija.

Hrvatska je neto uvoznik električne energije, a rastuća potražnja za električnom energijom tijekom ljetnih mjeseci većinom je rezultat rastućeg turističkog sektora. Za vrijeme vršne potrošnje u ljetnim mjesecima uvozi se gotovo 40 % električne energije, 40 % potrošenog plina i 80 % potrošene nafte. Prema izvještaju Svjetske banke „Doing business“ za 2019. godinu, pristup je električnoj energiji u Hrvatskoj zadovoljavajući i može se zaključiti kako se situacija opskrbe električnom energijom popravila. Hrvatska je u odnosu na 2018. godinu napredovala za 14 mjesta, dok se 2019. godine nalazi na 61. mjestu među 190 zemalja u kojima je provedeno istraživanje.

DOSTUPNOST ENERGIJE

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, troškovi električne energije u prosjeku iznose oko 6 % ukupnih troškova kućanstava. U sustavu socijalne skrbi postoji naknada za ugrožene kupce energenata, čime se dostupnost korištenja energenata osigurava i siromašnim/ranjivim skupinama stanovništva.

Najveći su potrošači energije: kućanstva, prometni sektor, industrija te uslužni sektor. Rastući trend potrošnje električne energije u Hrvatskoj u znatnoj je mjeri pod utjecajem promjena u gospodarstvu posljednjih godina, s obzirom na postupni odmak od energetski visoko intenzivnih industrija (kemijska, metalna) prema turizmu, papirnoj i prehrambenoj industriji kao energetski srednje intenzivnim industrijama.

Tijekom razdoblja od 2000. do 2017. godine ostvaren je pozitivan trend smanjenja indeksa poboljšanja energetske učinkovitosti za 18 % za sve finalne potrošače energije promatrane zajedno. Ovoj pozitivnoj promjeni pridonijeli su svi sektori, a najveći doprinos imala je industrija s poboljšanjem indeksa energetske učinkovitosti za 25,5 %. Za kućanstva to je poboljšanje iznosio 21,3 %, a za promet 10,3 %.[5]

Hrvatska trajno provodi mjere povećanja energetske učinkovitosti, a rezultat je smanjenje energetske intenzivnosti od 1,6 % u razdoblju od 2000. do 2016. godine. Provođenje nacionalnih programa energetske obnove te politika i mjera iz Dugoročne strategije za energetske obnovu zgrada do 2050. godine dodatno doprinosi dosezanju nacionalnih ciljeva za povećanje energetske učinkovitosti.

Smanjivanjem stope poreza na dodanu vrijednost na električnu energiju s 25 % na prihvatljivijih 13 % ostvaren je utjecaj na cijenu električne energije te se poboljšala dostupnost električne energije svim građanima. Trajno se provode programi pomoći u podmirivanju energetske troškova kućanstvima s prihodima nedovoljnim za podmirenje osnovnih potreba. Programom je predviđeno i provođenje mjera poboljšanja energetske učinkovitosti u skladu s potrebama te sastavom samog kućanstva.

bog visokih ulaganja koja mogu predstavljati značajan izazov za pojedine dijelove gospodarstva, potrebno je programe provedbe pojedinih mjera energetske politike i primjenu novih tehničkih i tehnoloških rješenja povezati s mjerama smanjenja energetske siromaštva. U tom smislu izradit će se i primjenjivati sveobuhvatni Program za suzbijanje energetske siromaštva, koji će sadržavati model za podmirivanje troškova za energiju, te uz energetske savjetovanje omogućiti pristup mjerama energetske obnove i poboljšanja energetske učinkovitosti u energetski siromašnim kućanstvima. Kombinacijom tih triju komponenata programa suzbijanja energetske siromaštva omogućit će se trajno smanjenje troškova za energiju i poboljšati životni uvjeti u energetski siromašnim kućanstvima.

[5] Publikacija: „Energija u Hrvatskoj: godišnji energetski pregled“ (2017.), Ministarstvo zaštite okoliša i energetike Republike Hrvatske

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

Hrvatska je stvorila uvjete i uredila način uzgoja i korištenja kultura za proizvodnju biomase, jedinog obnovljivog izvora energije koji je moguće uzgojiti, čime će dodatno povećati korištenje nacionalnih izvora energije, proizvodni potencijal poljoprivrednog i šumskog zemljišta na lokalnoj razini i pozitivno utjecati na ruralni razvoj, društvenu odgovornost, zapošljavanje i povećanje osobnog dohotka ruralnog stanovništva te korištenja prirodnih resursa na održivi način.

Zahvaljujući postojećim kapacitetima hidroelektrana te u posljednje vrijeme izgrađenim vjetroelektranama i solarnim elektranama (rast kapaciteta od 35 % godišnje), Hrvatska je ispunila zadani cilj strategije Europa 2020. od 20 % udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj potrošenoj energiji (39 % u proizvodnji električne energije i 20 % u sektoru grijanja i hlađenja).

Strategija energetskega razvoja Republike Hrvatske do 2030. godine s pogledom na 2050. godinu, koja je u procesu donošenja, naglasak stavlja upravo na obnovljive izvore energije kao pokretače gospodarskog razvoja, ali i pokretače transformacije energetskega sektora prema „čistoj energiji“, kako je to usuglašeno i u energetskegi uniji kao zajedničkoj energetskegi politici Europske unije. Posebno se potiče energija vjetra i sunca, ali naglasak se stavlja i na ostale obnovljive izvore energije (geotermalni izvori, bioenergija i sl.).

Hrvatska se aktivno priprema za ispunjenje obveza koje proizlaze iz Pariškog sporazuma kojim su se sve države članice Europske unije obvezale do 2030. smanjiti emisije stakleničkih plinova za najmanje 40 posto kako bi se ublažile posljedice globalnog zatopljenja i zaustavio daljnji rast temperature zraka. Izrađena je Niskouglična strategija Republike Hrvatske do 2030. i u postupku izrade je Strategije prilagodbe klimatskim promjenama do 2040.

Strategijom niskougličnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. godine s pogledom na 2050. godinu, koja je također u procesu donošenja, predviđaju se znatna ulaganja u energetskegi sektoru te bi se do 2030. godine u obnovljive izvore energije trebalo investirati četiri do šest milijardi eura. Rezultati provedbe strategije predviđaju otvaranje 50.000 novih radnih mjesta i 1,5 milijarda eura pozitivne bilance za javne financije do 2030. godine uz znatno smanjenu štetu okolišu.

U okviru NRS-a 2030, u svrhu povećanja energetske učinkovitosti ključna područja intervencije podrazumijevaju: modernizaciju, postizanje ušteda i povećanje energetske učinkovitosti u zgradarstvu, javnoj rasvjeti i javnim površinama te transformaciju sadašnjeg fonda zgrada prema zgradama gotovo nulte energije, smanjenje energetskegi siromaštva, poticanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u prometu, povećanje elektrifikacije u prometu, povećanje broja električnih punionica i vozila, povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u turizmu, poljoprivredi, industriji i drugim gospodarskim djelatnostima te u kućanstvima, kao i povećanje energetske učinkovitosti u centralnim sustavima grijanja i hlađenja u naseljima te pohranu energije.

CILJ 8: Promicati kontinuiran, uključiv i održiv gospodarski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojanstven rad za sve

Globalna gospodarska kriza iz 2008. godine teško je pogodila Hrvatsku i uzrokovala recesiju koja je trajala od 2009. do 2014. godine. U tom razdoblju BDP se kumulativno smanjio za 13 %, stopa nezaposlenosti udvostručila se na 18 % (2014.), a posebno je porasla nezaposlenost mladih na rekordnih 30 % (2016.).

Nakon razdoblja recesije, gospodarstvo je počelo rasti, čemu je znatno pomogao ulazak Hrvatske u Europsku uniju te pristup strukturnim fondovima EU-a. Prema dostupnim podacima Eurostata, prosječan rast BDP-a u razdoblju od 2015. do 2018. godine iznosio je 2,9 %, slijedom čega je BDP per capita mjeren metodom pariteta kupovne moći (PPP) Hrvatske u 2018. godini ponovno dosegao 63 % prosjeka država članica Europske unije.

MAKROEKONOMSKI REZULTATI

Rast BDP-a nastavlja se i u 2019. godini te je stopa rasta u prvom kvartalu povećana na 3,9 %. Ubrzanje gospodarskog rasta svrstalo je Hrvatsku među članice EU-a s najdinamičnijim gospodarskim rastom u prvom kvartalu, što je važno za daljnje jačanje gospodarstva, konkurentnosti te povjerenja investitora. Kao rezultat jačanja konkurentnosti gospodarstva, provedbe strukturnih reformi i osiguravanja održivosti javnih financija, Hrvatska postiže pozitivne makroekonomske rezultate.

Hrvatska je dvije godine zaredom imala proračunski višak, javni i inozemni dug ubrzano se smanjuje, što je omogućilo izlazak zemlje iz procedure prekomjernog proračunskog manjka i iz kruga zemalja EU-a koje bilježe prekomjerne makroekonomske neravnoteže. Navedeno su prepoznale dvije bonitetne agencije, Standard&Poors i Fitch, koje su hrvatski kreditni rejting podigle na investicijsku razinu.

Jačanju gospodarskog rasta pridonijele su strukturne reforme, porezna reforma i ulaganja, što je dovelo do povećanja dohotka stanovništva i rasterećenja gospodarstva. Gospodarskom rastu doprinosi i relativno dinamičan rast izvoza roba i usluga, koji je nakon blago negativnih kretanja u prvom kvartalu prošle godine, u prvom ovogodišnjem kvartalu realno iznosio 4,6 % i to pretežno pod utjecajem znatnog rasta robnog izvoza. Pritom je vrijednost izvoza prema EU tržištu nominalno povećana 8,0 %, prema trećim zemljama za visokih 13,1 %, a ukupna vrijednost robnog izvoza za 9,6 %.

Dinamičnom rastu BDP-a pridonijelo je i administrativno rasterećenje poslovnog sektora, nastavak rasta investicijskih aktivnosti te porezno rasterećenje kroz smanjivanje PDV-a na pojedine prehrambene i neprehrambene proizvode. Iznimno je važan i doprinos ukupne industrije, odnosno rasta industrijske proizvodnje koja je u prvom kvartalu rasla 2,7 %, znatno više od prošlogodišnjih 0,3 %.

Snažan utjecaj imala je i osobna potrošnja, čiji je rast ubrzan s 3,9 % na 4,4 %, dok je pridonio i rast investicija u fiksni kapital, potpomognutih korištenjem fondova EU-a, čiji je rast ubrzan s 3,6 % na čak 11,5 %. Po stopi rasta Hrvatska je bila među članicama EU-a u kojima je došlo do najbržeg rasta BDP-a, a također je bila u grupi članica čiji rast nije usporen u odnosu na prošlu godinu.

TRŽIŠTE RADA I MJERE ZAPOSŁJAVANJA ZA SVE

Značajnim povećanjem ulaganja u politike zapošljavanja od 875 milijuna eura u periodu od 2016. do 2019. godine stvoreno je preko 100.000 radnih mjesta, a stopa nezaposlenosti pala je sa 11,2 % u 2017. godini na povijesno niskih 7,0 % sredinom 2019. godine. Istodobno, stopa zaposlenosti populacije od 20 do 64 godine narasla je sa 62,9 % u trećem kvartalu 2016. godine na 66,3 % u trećem kvartalu 2018. godine čime je izvjesno da će Hrvatska doseći cilj stope zaposlenosti od 68 % do kraja 2020. godine.

Izazovi koje je nužno riješiti u sljedećem razdoblju jesu visoka stopa nezaposlenosti mladih, povećan udio dugotrajno nezaposlenih u ukupnom broju nezaposlenih, visok udio stanovništva u riziku od siromaštva i društvene isključenosti, nedostatak kvalificirane radne snage u ključnim sektorima za hrvatsko gospodarstvo, kao što su građevinarstvo i turizam, te smanjenje ukupne radne snage i povećanje prosječne starosti radne snage na tržištu rada zbog negativnih demografskih kretanja i emigracije.

Na temelju Smjernica za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2018. do 2020. godine, 2018. redefinirane su mjere aktivne politike zapošljavanja kako bi ih se dodatno prilagodilo potrebama tržišta rada. Stoga se od siječnja 2018. godine provodi unaprijeđeni paket mjera aktivne politike zapošljavanja „Od mjere do karijere“ koji uključuje: potpore za zapošljavanje, potpore za usavršavanje, potpore za samozapošljavanje, obrazovanje nezaposlenih, osposobljavanje na radnom mjestu, potpore za stjecanje prvog radnog iskustva/pripravništvo, javne radove, potpore za očuvanje radnih mjesta i mjeru stalni sezonac.

Poseban fokus redefiniranih mjera jest na mladim nezaposlenim osobama. Stoga su uvedene dvije nove mjere, „Potpore za zapošljavanje za stjecanje prvog radnog iskustva/pripravništvo“, usmjerene na poticanje zapošljavanja mladih u privatnom sektoru, i mjera „Osposobljavanje za stjecanje odgovarajućeg radnog iskustva za osobe starije od 30 godina“.

Kroz provedbu „Garancije za mlade“ postignuti su vrlo dobri rezultati povećanja zapošljavanja mladih. Podaci pokazuju da je stopa nezaposlenosti osoba mlađih od 25 godina prepolovljena te je s 50 %, koliko je iznosila 2013. godine, pala na 23,7 % 2018. godine. Ujedno, stopa zaposlenosti mladih u istom je razdoblju i za istu ciljnu skupinu rasla brže od prosjeka EU-a te je, uspoređujući 2013. i 2018., s 14,9 % narasla na 25,6 %.

Za zapošljavanje žena koje se nalaze u nepovoljnom položaju na tržištu rada te za socijalno uključivanje i povećanje razine kvalitete života za brojne starije i nemoćne osobe, pokrenut je projekt zapošljavanja žena „Zaželi“ u vrijednosti od 150 milijuna eura. Projektom se planira zapošljavanje 7.500 žena koje će raditi na poslovima potpore, podrške i brige za gotovo 30.000 starijih osoba i osoba u nepovoljnom položaju.

Posebna pozornost pridaje se zapošljavanju osoba s invaliditetom koje se profesionalnom rehabilitacijom nastoji osposobiti za prikladan posao, također postoje poticaji namijenjeni poslodavcu prilikom zapošljavanja osobe s invaliditetom, a ovisno o broju zaposlenih za poslodavca je propisana obveza kvotnog zapošljavanja. Tim se mjerama osobama s invaliditetom želi osigurati mjesto u svijetu rada i socijalna uključenost u društvu.

Zahvaljujući uvođenju kvotnog sustava zapošljavanja, provedbi usluga profesionalne rehabilitacije, kao i provedbi mjera za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom, bilježimo pozitivne trendove na tržištu rada. Potvrđuju to i podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje prema kojima je tijekom 2018. godine zaposlena ukupno 3.231 osoba s invaliditetom. U prvih pet mjeseci ove godine iz evidencije Zavoda zaposleno je ukupno 1.396 osoba s invaliditetom, što je blago povećanje u odnosu na isto razdoblje prošle godine kada su zaposlene 1.353 osobe s invaliditetom.

Uvjeti i kriteriji za uključivanje osoba s invaliditetom u postojeće mjere znatno su povoljniji u odnosu na ostale skupine nezaposlenih osoba. Primjerice, u okviru mjere „Potpora za zapošljavanje“ poslodavcu se osigurava iznos od 75 % troška plaće osobe s invaliditetom. Također, osobe s invaliditetom u tijeku jedne godine mogu koristiti više mjera, što znači da osoba s invaliditetom koja je bila uključena u obrazovne aktivnosti, nakon završetka tih aktivnosti može biti zaposlena uz potporu za zapošljavanje ili samozapošljavanje.

Zapošljavanju osoba s invaliditetom doprinose mjere aktivne politike zapošljavanja, ali i poticaji koje osigurava Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

U 2018. godini, u mjere aktivne politike zapošljavanja bilo je uključeno ukupno 1.648 osoba s invaliditetom, za što je izdvojeno ukupno 5,94 milijuna eura. Tijekom 2018. godine, Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom isplatio je poticaje u iznosu od 13,65 milijuna eura. Poticaji su dodijeljeni za 318 poslodavaca, odnosno 1.163 osobe s invaliditetom.

Prepoznaje se potreba za poboljšanjem i prilagodbom tržišta rada potrebama modernog društva i u NRS-u 2030. U okviru razvojnog smjera „Uključiva Hrvatska“ definiran je strateški cilj „Poboljšana zapošljivost i osiguran razvoj znanja, vještina i sposobnosti“ u okviru kojeg su definirana područja za potrebne intervencije usmjerene na promociju zapošljavanja, poboljšanje ciljanosti i obuhvata mjera aktivne politike zapošljavanja, aktivaciju neaktivnih osoba te poticanje dodatnih edukacija i jačanje kapaciteta institucija tržišta rada.

RAST MINIMALNE I PROSJEČNE PLAĆE

MINIMALNA BRUTO PLAĆA			
GODINA	IZNOS U HRK	POVEĆANJE U HRK	RAST U %
2016.	3.120,00	90,45	3,0%
2017.	3.276,00	156,00	5,0%
2018.	3.439,00	163,80	5,0%
2019.	3.750,00	310,20	9,0%

Minimalna bruto plaća kontinuirano se svake godine povećava te je u protekle tri godine ukupno povećana za 630 kuna (oko 80 eura) ili za 20,2 %. To je pridonijelo i ukupnom rastu neto plaća koje su u prošloj godini nominalno povećane za 4,3 %, čime je omogućen nastavak rasta životnog standarda stanovništva.

U 2016. godini prosječna bruto plaća iznosila je 7.752 kune (oko 1.000 eura) , a neto plaća 5.685 kuna (oko 768 eura), dok je u travnju 2019. prosječna bruto mjesečna plaća povećana na 8.733 kune (oko 1.180 eura), a neto plaća na 6.434 kune (oko 870 eura). Navedeno znači da je prosječna bruto plaća u nepune tri godine porasla 981 kunu oko (130 eura), odnosno neto plaća porasla je za 749 kuna (oko 100 eura).

ODRŽIVE I PRIMJERENE MIROVINE

Provedena je cjelovita mirovinska reforma kojom se rješava generacijska nejednakost umirovljenika, osigurava dugoročna stabilnost mirovinskog sustava i primjerenije mirovine. Mirovine su od 2017. godine ukupno povećane za 7,54 %, a od 1. srpnja 2019. najniže mirovine za više od 250.000 korisnika povećat će se za dodatnih 3,13 %.

Od 1. siječnja 2027. godine izjednačit će se uvjeti za starosnu mirovinu za žene i muškarce na 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža, čime će žene i muškarci u starosnu mirovinu ići pod jednakim uvjetima. Stimulira se kasniji odlazak u starosnu mirovinu (tzv. bonifikacija) povećanjem polaznog faktora s 0,15 % na 0,34 % po mjesecu kasnijeg umirovljenja (maksimalno 20,4 % za 5 godina) radi ostanka u svijetu rada nakon navršene propisane starosne dobi, a radi postizanja primjerenije razine mirovina. U svrhu većeg uključivanja umirovljenika na tržište rada, reformom je proširen krug korisnika mirovina koji mogu raditi do polovine punog radnog vremena i primati mirovinu u punom iznosu, a prema posljednjim podacima više od 12.000 umirovljenika koristi ovu mogućnost.

Radi zadržavanja osoba sa smanjenom radnom sposobnošću u svijetu rada, a kod kojih postoji preostala radna sposobnost za rad na drugim poslovima za koje bi se osposobili profesionalnom rehabilitacijom, podignut je iznos naknade plaće za vrijeme profesionalne rehabilitacije.

POTICANJE ULAGANJA

Na temelju Zakona o poticanju ulaganja, postojećim i novoosnovanim trgovačkim društvima omogućava se korištenje potpora za ulaganje, pri čemu je minimalna visina ulaganja za koju se odobravaju poticajne mjere 50.000 eura, uz uvjet otvaranja najmanje tri nova radna mjesta povezanih s ulaganjem u razdoblju od tri godine nakon početka ulaganja. U okviru sustava poticajnih mjera za ulagače iznimno privlačna poticajna mjera jest porezna povlastica koja predstavlja umanjenje stope poreza na dobit za 50 do 100 % u razdoblju do 10 godina, odnosno do iskorištenja maksimalnog intenziteta potpore. Pri dodjeli potpora posebno se uzima u obzir kriterij registrirane stope nezaposlenosti u županijama gdje se predmetno ulaganje realizira, a potpore se dodjeljuju za ulaganja u proizvodno-prerađivačke aktivnosti, razvojno-inovacijske aktivnosti, aktivnosti poslovne podrške i usluga visoke dodane vrijednosti. Posebno se ističu ulaganja u proizvodno-prerađivačke, razvojno-inovacijske, aktivnosti poslovne podrške i aktivnosti usluga visoke dodane vrijednosti kao i u područje kulturnih i kreativnih industrija.

U turizmu, koji čini petinu hrvatskoga BDP-a, posebno se vodi računa o održivom razvoju. Program „Konkurentnost turističkog gospodarstva“, namijenjen malom i srednjem poduzetništvu, provodi se dodjelom bespovratnih sredstava za podizanje konkurentnosti turističkog gospodarstva i njegove održivosti.

Potpore se dodjeljuju za ulaganja u povećanje standarda, kvalitete i dodatne ponude ugostiteljskih objekata, razvoj novih i inovativnih turističkih proizvoda, internacionalizaciju poslovanja, održivog razvoja, diversifikaciju ponude, korištenje novih tehnologija i druge aktivnosti u svrhu podizanja konkurentnosti turističkog gospodarstva

Provedba navedenog programa doprinosi ispunjavanju ciljeva Strategije razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine i pripadajućih akcijskih planova i nacionalnih programa vezanih za razvoj malog i srednjeg poduzetništva, unaprjeđenje ponude malih obiteljskih hotela, održivi razvoj (zeleni turizam) i razvoj posebnih oblika turizma.

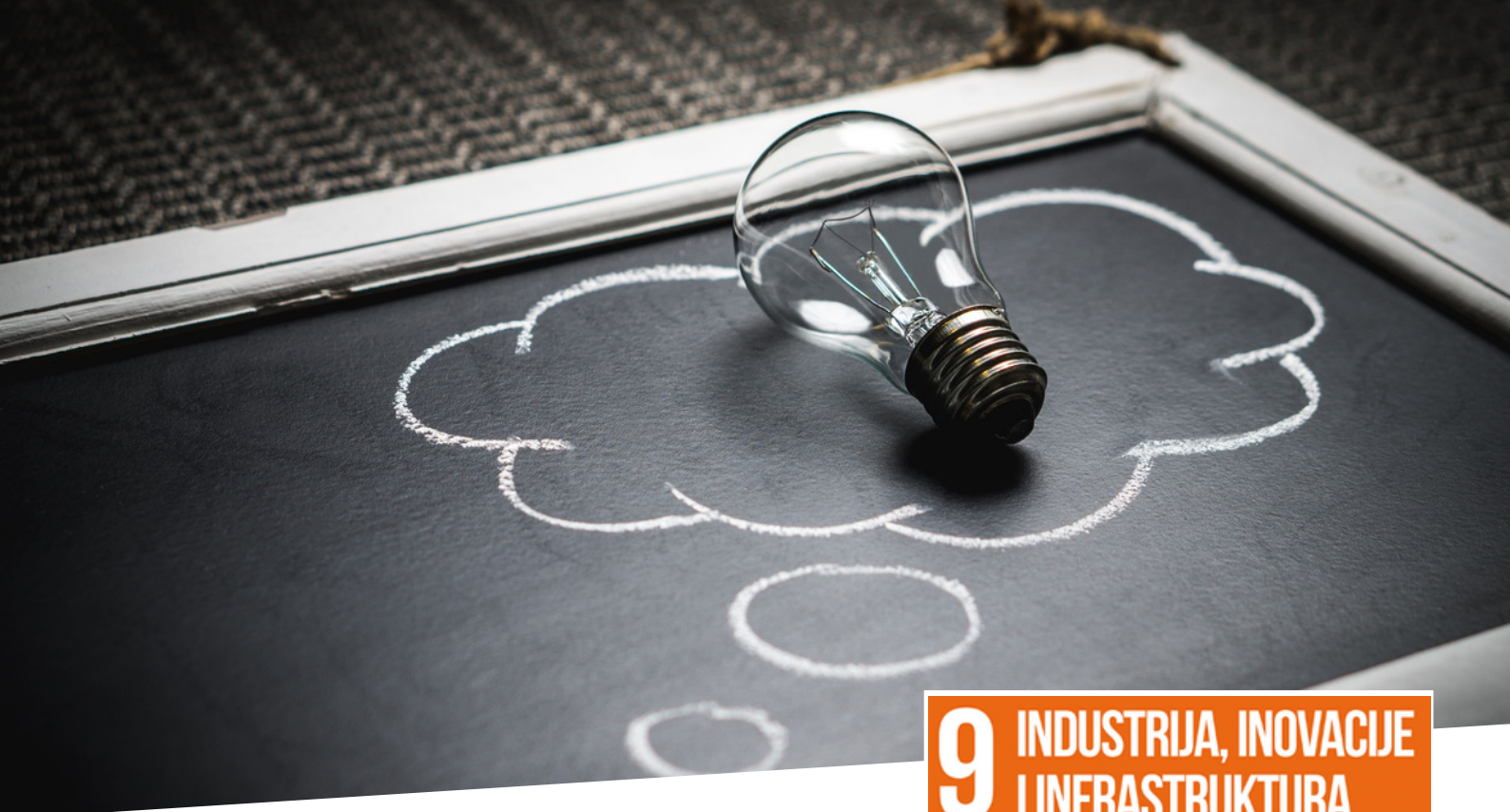
Za daljnji razvoj turizma provodi se projekt e-Turizam u svrhu poboljšanja komunikacije između građana i javne uprave, veće transparentnosti i učinkovitosti te uspostave kvalitetnih elektroničkih usluga. Središnji turistički registar predstavljat će centralni registarski sustav s podacima o svim pružateljima usluga na području turizma i ugostiteljstva te će se elektroničkim putem omogućiti podnošenje zahtjeva za registraciju za obavljanje djelatnosti na području turizma i ugostiteljstva. Već je razvijen i pokrenut sustav e-Visitor koji služi za prijavu i odjavu gostiju u smještajnim objektima. Središnji portal za razvoj turizma omogućavat će prikupljanje svih podataka iz navedenih sustava te će ih putem jedinstvene platforme učiniti dostupnima svim subjektima koji su zainteresirani za ulaganje u turizam.

USKLAĐIVANJE GOSPODARSKOG RASTA I ZAŠTITE OKOLIŠA

Hrvatska ima dugu tradiciju provođenja postupka procjene utjecaja na okoliš za zahvate koji mogu imati značajan utjecaj na okoliš. Postupci se provode još od 1984. godine, dok je 1997. godine procjena utjecaja na okoliš postala samostalan upravni postupak u okviru poslova tijela nadležnog za zaštitu okoliša.

Postupak procjene utjecaja na okoliš reguliran je Zakonom o zaštiti okoliša, Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš, Uredbom o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite. Procjenom utjecaja na okoliš prepoznaju se, opisuju i ocjenjuju utjecaji svakog pojedinačnog zahvata na sve sastavnice okoliša kao što su tlo, vode, zrak i klima, šume, zdravlje ljudi, biljni i životinjski svijet i druge, uzimajući u obzir uvjete na određenoj lokaciji.

Broj postupaka procjene utjecaja tijekom godina varira, međutim od 2014. godine provodi se prosječno oko 50 procjena utjecaja zahvata na okoliš godišnje. Najčešći zahvati za koje se provode postupci jesu eksploatacija mineralnih sirovina (građevni i tehnički kamen), vjetroelektrane, infrastrukturni projekti (prometnice, luke, željeznička infrastruktura). Osim sa zakonodavstvom Europske unije, postupak procjene utjecaja na okoliš usklađen je i s međunarodnim ugovorima kao što je Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Aarhuška konvencija) i Konvencija o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (Espoo konvencija), koja je u primjeni od 1997. godine. Od 2013. godine, ulaskom u EU, postupak se kontinuirano unaprjeđuje, a posebice sudjelovanje javnosti te dostupnost informacija o tijeku postupaka.

9 INDUSTRIJA, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA

CILJ 9: Izgraditi prilagodljivu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovativnost

Hrvatska ima cilj povezivanje s europskim prostorom primjenom načela teritorijalne kohezije i ostvarivanje zajedničkih standarda zaštite okoliša, kao i sudjelovanje u realizaciji europskih prometnih i infrastrukturnih mreža.

Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske iz 2017. godine kao jedan od ciljeva prostornog razvoja navodi uključivanje u europsku infrastrukturnu mrežu. Prioritet je razvijanje prometne mreže unutar središnje multimodalne transeuropske prometne mreže (TEN-T). Osim toga, razvija se i Informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU) radi trajnog praćenja stanja u prostoru i području prostornog uređenja, u skladu sa Strategijom prostornog razvoja.

Kako bi se potaknula uporaba prostornih podataka javnog sektora, od 2013. godine intenzivno radi na uspostavi Nacionalne infrastrukture prostornih podataka (NIPP), integrirane u europsku infrastrukturu prostornih podataka. Četrdesetak institucija javnog sektora, radi ostvarenja vizije „Svatko može pronaći, razumjeti i koristiti prostorne podatke“, na jednom je mjestu, putem geoportala NIPP-a svim korisnicima omogućilo pristup informacijama više od 300 različitih prostornih podataka javnog sektora. Time se ujedno potiče razvoj i inovacije u geoindustriji.

Za bolju povezanost teritorija s lokalnim i međunarodnim destinacijama, provode se mjere gradskom, prigradskom i regionalnom, željezničkom, cestovnom, zračnom, pomorskom prometu, kao i prometu unutarnjim plovnicima, u skladu sa Strategijom prometnog razvoja Republike Hrvatske 2017. – 2030.

PROMET I INFRASTRUKTURA

Razvoj prometne infrastrukture važan je za ekonomski i socijalni rast te za međunarodnu povezanost Hrvatske. Kao jedan od instrumenata regionalnog razvoja, prometna infrastruktura pokreće razmjenu dobara te osigurava bolju pristupačnost svim ekonomskim, zdravstvenim, turističkim i ostalim sadržajima. Prema izvješću Svjetskog ekonomskog foruma iz 2018. godine, Hrvatska cestovna infrastruktura nalazi se na visokom, 13. mjestu u svijetu po kvaliteti cestovne infrastrukture od 137 zemalja svijeta. U posljednjih trideset godina Hrvatska je u autoceste uložila gotovo 8,38 milijardi eura, a rezultat je da danas imamo jednu od najkvalitetnijih mreža s više od 1.300 kilometara autocesta. Kontinuirano se razvija i unaprjeđuje cestovna infrastruktura na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. U tijeku je provedba programa restrukturiranja cestovnog sektora u suradnji sa Svjetskom bankom, kao i niz aktivnosti na pripremi i provedbi međunarodnih sporazuma vezanih uz zajedničko održavanje i rekonstrukciju mostova i cestovne infrastrukture na državnoj granici između Hrvatske, Slovenije, Mađarske, Bosne i Hercegovine i Srbije.

U Hrvatskoj postoji 2.604 kilometra pruga, što je 1.556 osoba po kilometru, prema čemu je u rangu s razvijenim europskim državama. Donošenjem novoga Zakona o željeznici i Strategije razvoja željezničkog sustava Republike Hrvatske (za razdoblje od 10 godina) te donošenjem Nacionalnog plana razvoja željezničke infrastrukture, Nacionalnog plana upravljanja željezničkom infrastrukturom i razvoja usluga željezničkog prijevoza, potaknut će se unaprjeđenje željezničkog sektora te osigurati održivost hrvatskih željeznica.

Hrvatska ima šest luka otvorenih za javni promet od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa: Rijeka, Zadar, Šibenik, Split, Ploče i Dubrovnik. Za unaprjeđivanje funkcioniranja lučkih uprava i olakšavanje ulaganja u infrastrukturu luka otvorenih za javni promet te poticanje ulaganja u pomorsko dobro uz uvažavanje održivog razvoja i zaštite obale i mora, donijet će se novi zakonodavni okvir. U pripremi je donošenje novog Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama, kao i Strateški plan upravljanja i gospodarenja pomorskim dobrom i Strateški plan upravljanja i razvoja morskih luka. Osim toga, u sektoru pomorskog prometa provodi se daljnji razvoj aplikacije Geografskog informacijskog sustava (GIS) pomorskog dobra, koja čini jedinstveni servis koji služi i javnoj upravi i građanima, a sadrži sve relevantne podatke o pomorskom dobru.

Važna mjera u osiguravanju bolje povezanosti otoka s kopnom u korist otočnog stanovništva jest osiguranje prava na povlašteni prijevoz prema Zakonu o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom prometu. Djeca do treće godine života ostvaruju pravo na besplatan prijevoz na svim linijama, bez ograničenja u broju putovanja. Osobe koje imaju prebivalište na otoku ostvaruju pravo na putnu kartu na svim trajektnim, brodskim i brzobrodskim linijama s popustom za jedno polazno–povratno putovanje dnevno. Nositelji prava jesu i djeca, učenici i studenti koji imaju prebivalište na otoku, a obrazuju se na otoku prebivališta ili izvan otoka, u skladu s uvjetima. Vozila u vlasništvu fizičkih osoba s prebivalištem na otoku imaju također pravo na popust za jedno polazno–povratno putovanje dnevno na svim trajektnim linijama. U tijeku su izmjene i dopune Zakona kojim se uvode nove kategorije osoba korisnika prava na povlašteni prijevoz osoba s invaliditetom te vozila kojima se prevoze osobe s invaliditetom, neovisno o prebivalištu, kao i za djecu s poteškoćama u razvoju III. i IV. stupnja invaliditeta s prebivalištem na otoku i za osobe u njihovoj pratnji. Za provedbu Zakona osigurano je 41,94 milijuna eura za 2019. godinu.

U sektoru vodnog prometa provode se aktivnosti uređenja i održavanja vodnih putova unutarnjih voda s visokim stupanjem zaštite prirode i okoliša u područjima zahvata uređenja korita rijeka. Četiri su riječne luke u Hrvatskoj: Vukovar, Osijek, Sisak i Slavonski Brod. Programom za obnovu riječne gospodarske flote provodi se modernizacija i opremanje vodne flote novim pametnim tehnologijama čistim i za okoliš prihvatljivim. Cilj uređenja vodnih putova jest osiguranje dobre povezanosti i sigurnosti plovidbe, osobito povezanost riječnih luka s ostalim oblicima prometa. U tu svrhu nastavlja se izgradnja i proširenje postojećih prometnih i infrastrukturnih kapaciteta, daljnja digitalizacija unutarnje plovidbe (upisnika, evidencija i statističkih podataka). Prema Zakonu o plovidbi i lukama unutarnjih voda u planu je donošenje Strategije razvitka riječnog prometa u Hrvatskoj i Srednjoročnog plana razvitka vodnih putova i luka unutarnjih voda Hrvatske, koji će između ostalog pridonijeti provedbi mjera za zaštitu prirode i okoliša od onečišćenja s brodova s naglaskom na smanjenje stakleničkih plinova.

U sektoru zračnog prometa nastavlja se širenje kapaciteta zračnih luka izgradnjom putničkih terminala i poboljšanjem dostupnosti zračnih luka radi povećanja standarda sigurnosti u zračnim lukama i zračnom prometu. Kroz članstvo u Organizaciji međunarodnoga civilnog zrakoplovstva (ICAO) sudjelujemo u provedbi mjera u svrhu smanjenja emisije stakleničkih plinova, a sukladno Zakonu o zračnom prometu tijekom 2019. godine planira se izrada Strategije razvoja zračnog prometa Republike Hrvatske u razdoblju od 2020. do 2030. godine.

U NRS-u 2030, u okviru razvojnog smjera „Povezana Hrvatska“, definirana su dva strateška cilja: 1. „Razvoj održive, inteligentne, sigurne i intermodalne transeuropske prometne mreže“ i 2. „Razvoj održive, inteligentne i intermodalne nacionalne, regionalne i lokalne mobilnosti“, kojima se predviđaju intervencije izgradnje i proširenja transeuropske prometne mreže na području Hrvatske, kao i jačanje uloge multimodalnog prijevoza tereta i integriranog prijevoza putnika uz povećanje interoperabilnosti prometnog sustava i održivo prostorno-prometno planiranje.

INDUSTRIJSKA POLITIKA

Udio industrije u BDP-u u 2018. godini u Hrvatskoj je iznosio 18,5 %, dok je ukupan broj zaposlenih u industriji bio 339.638. Daljnji razvoj industrije potiče se Industrijskom strategijom Republike Hrvatske 2014.–2020., kojom su određeni smjerovi za unaprjeđenje poslovnog okruženja i identificirane ključne industrijske djelatnosti za rast, razvoj i zapošljavanje. Prema industrijskoj strategiji, grane su: proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka, proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda, proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, računalno programiranje, savjetovanje i povezane djelatnosti (ICT), proizvodnja električne opreme i proizvodnja strojeva i uređaja. Osim navedenih industrijskih grana, stratešku ulogu, prije svega u čuvanju zaposlenosti, imaju proizvodnja prehrambenih proizvoda i proizvodnja namještaja.

U odnosu na referentnu godinu (2013.) na temelju koje je izvedena projekcija razvoja odabranih grana industrije do 2018. godine, u svim industrijama, osim u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda, povećan je obujam industrijske proizvodnje. Sve industrije povećale su ukupni prihod i vrijednost izvezeno robe kako je prikazano niže u tablici.

INDUSTRIJA U HRVATSKOJ 2018*

	Rast obujma industrijske proizvodnje (%)	Rast ukupnog prihoda (%)	Rast izvoza (%)
Proizvodnja osnovnih farmaceustkih proizvoda i pripravaka	35,7	20,0	14,1
Proizvodnja računala te električnih i optičkih proizvoda	13,0	23,1	31,5
Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda	-11,0	43,8	58,5
Računalno programiranje , savjetovanje i povezane djelatnosti (ICT)	--	111,8	214,3
Proizvodnja električne opreme	7,1	7,1	12,1
Proizvodnja strojeva i uređaja	3,5	39,5	44,9
Proizvodnja prehrambenih proizvoda	12,1	11,2	35,0
Proizvodnja namještaja	7,4	43,7	50,4

Pokrenut je Program dodjele državnih potpora za ulaganja u proizvodne tehnologije kojim su se poticala početna ulaganja u proširenje i razvoj novih proizvodnih kapaciteta i modernizaciju proizvodnog procesa.

RAZVOJ PODUZETNIŠTVA I INOVACIJE

Važnu ulogu u rastu gospodarstva imaju poduzetnici za koje se kontinuirano poboljšava poslovno okruženje, administrativnim rasterećivanjem i ulaganjem u poduzetništvo. U Hrvatskoj se poduzetnička infrastruktura sastoji od poduzetničkih zona i poduzetničkih potpornih institucija-razvojnih agencija, poduzetničkih centara, poslovnih inkubatora, akceleratora, znanstveno-tehnoloških parkova, centara kompetencije i slobodnih zona. Poduzetničke zone dijele se na proizvodno-prerađivačke, logističko-distribucijske te uslužno-mješovite zone, a u registar su upisane 544 verificirane poduzetničke zone. U 2016. godini putem natječaja dodijeljena su sredstva za razvoj poduzetničke infrastrukture u iznosu od 86,5 milijuna eura, a u 2017. godini 37,5 milijuna eura.

Zakonom o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte potiču se ulaganja u istraživanje i razvoj i povećanje broja poduzetnika koji ulažu u istraživanje i razvoj. U konkurentnom europskom i globalnom okruženju, osim ulaganja potiču se inovacije koje imaju potencijal stvaranja dodane vrijednosti gospodarstvu. Zbog toga je Strategijom poticanja inovacija Republike Hrvatske 2014.–2020. i Strategijom pametne specijalizacije Republike Hrvatske 2014.–2020. potaknut razvoj industrijskog sektora te inovacija, istraživanja i razvoja kao temeljnih poluga razvoja gospodarstva i društva u cjelini.

Hrvatska se odredila u smjeru stvaranja poticajnog okruženja uspostavom sustava za napredne tehnologije i umjetnu inteligenciju te digitalizaciju gospodarstva i društva u cjelini. Istraživanje, znanost i obrazovanje trebaju biti usklađeni s poduzetničkim sektorom i stvaranjem proizvoda i usluga visoke dodane vrijednosti.

Vlada Republike Hrvatske osnovala je u srpnju 2018. Nacionalno inovacijsko vijeće (NIV) radi koordinacije provedbe Strategije pametne specijalizacije (S3) za razdoblje od 2016. do 2020. godine, radi učinkovitijeg korištenja potencijala za istraživanje, razvoj i inovacije u svrhu učinkovitijeg upravljanja nacionalnim inovacijskim sustavom te povećanja konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva.

NIV-u je osigurana savjetodavna podrška triju stručnih vijeća: Inovacijskog vijeća za industriju Republike Hrvatske, Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj Republike Hrvatske te Nacionalnog vijeća za razvoj ljudskih potencijala. Tematska inovacijska vijeća, uspostavljena u sklopu Inovacijskog vijeća za industriju, djeluju unutar pet tematskih prioritarnih područja S3, koja se odnose na zdravlje i kvalitetu života, promet i mobilnost, energiju i održivi okoliš, sigurnost te hranu i bioekonomiju, čime se izravno utječe na održivi razvoj Hrvatske.

DOSTUPNOST INTERNETA I ŠIROKOPOJASNA INFRASTRUKTURA

Strategijom razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2016. do 2020. godine i Nacionalnim širokopojasnim planom Republike Hrvatske 2016.–2020. usmjerenim na razvoj i izgradnju pristupne i agregacijske širokopojasne infrastrukture, promiče se ujednačeni razvoj i povećanje dostupnosti napredne širokopojasne infrastrukture i mreža na području Hrvatske, kako bi se ostvarili preduvjeti za ravnomjerni gospodarski i društveni razvoj na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini.

Osim smanjivanja digitalnog jaza između urbanih i ruralnih sredina na nacionalnoj razini, cilj je Strategije smanjiti razliku u razinama dostupnosti i korištenja brzog širokopojasnog interneta u odnosu na prosjek Europske unije.

Prema Indeksu digitalnog gospodarstva i društva (DESI) za 2018. godinu, rezultati Hrvatske na području pokrivenosti kućanstava fiksnim širokopojasnim pristupom (99 %) bolji su od prosjeka EU-a (97 %) te je u toj kategoriji ostvaren najveći napredak, međutim i dalje se bilježi slaba pokrivenost brzim i ultrabrzom širokopojasnom mrežom (>100 Mbit/s). Unatoč prilično širokoj dostupnosti širokopojasnih usluga (67 %), potražnja za brzim širokopojasnim pristupom i dalje je niska (14 %). Niskoj potražnji pridonose različiti čimbenici, među ostalim i niska razina upotrebe interneta i relativno visoke cijene za (brzi) širokopojasni pristup (indeks cijena širokopojasnog pristupa iznosi 63, dok je prosjek EU-a 87). Što se tiče pokrivenosti pokretnim mrežama (4G) Hrvatska bilježi dobre rezultate i svrstava se u razvijenije zemlje EU-a, uz pokrivenost oko 90 % područja i 94 % stanovništva.

CILJ 10: Smanjiti nejednakosti unutar i između država

10 SMANJENJE
NEJEDNAKOSTI

Iako se nejednakost može promatrati u brojnim različitim dimenzijama, Hrvatska nejednakost dohotka i nejednakost pristupa socijalnim uslugama i naknadama smatra glavnim preprekama gospodarskom razvoju. U tom smislu, specifičnim regionalnim pristupom provode se brojne reforme i mjere koje će omogućiti opći porast zapošljavanja, a samim time i rast dohotka među siromašnijim kućanstvima.

DOHODAK STANOVNIŠTVA

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku o dohotku stanovništva, u Hrvatskoj se omjer dohodovne nejednakosti smanjuje. Tako je u 2017. godini ovaj pokazatelj iznosio 5,0 (što znači da je 20 % stanovništva s najvišim raspoloživim dohotkom imalo 5 puta veći dohodak od 20 % stanovništva s najnižim raspoloživim dohotkom), dok je u ostatku EU-a taj odnos iznosio 5,1. Stopa materijalne deprivacije koja je usko povezana sa stupnjem dostignutog razvoja neke zemlje, u EU-u se kreće u vrlo širokom rasponu, od niskih 3,7 % u Švedskoj do čak 46,9 % u Bugarskoj. Iako Hrvatska prema ovom pokazatelju odstupa od prosjeka EU-a, u četverogodišnjem razdoblju došlo je do pada od 3,7 postotnih bodova.

STOPA ZAPOSLENOSTI I STVARANJE RADNIH MJESTA

Prema posljednjim dostupnim podacima Eurostata, stopa zaposlenosti stanovništva u dobi od 20 do 64 godine povećala se sa 63,6 % u 2017. na 65,2 % u 2018. godini. U istom razdoblju stopa nezaposlenosti smanjila se s 11,2 % na 8,4 %.

Početkom 2018. godine, radi dodatnog prilagođavanja potrebama tržišta rada, redefinirane su mjere aktivne politike zapošljavanja kojima je cilj trajno poticanje zapošljavanja i samozapošljavanje nezaposlenih osoba, odnosno aktiviranje domaće radne snage. Posebno se pritom ističu potpore za zapošljavanje, pripravništvo, kao i potpore za samozapošljavanje. Potpore za pripravništvo uvedene su 2018. godine i usmjerene su na poticanje zapošljavanja mladih u privatnom sektoru. Za podizanje svijesti o dostupnosti mjera zapošljavanja pokrenuta je kampanja „Zaposli se u Hrvatskoj“, koja promovira mjere aktivne politike zapošljavanja i pruža informacije o mogućnosti korištenja mjera. Namjera je približiti mjere svim nezaposlenim osobama kako bi se potaknulo njihovo zapošljavanje i aktivacija na tržištu rada. Tijekom 2018. mjere aktivne politike zapošljavanja koristilo je više od 68.000 nezaposlenih osoba, od čega je 36.935 novouključenih korisnika.

Uz istodobno stvaranje novih radnih mjesta, ključan instrument politike za smanjenje nejednakosti i promicanje jednakih mogućnosti jest ulaganje u obrazovanje i vještine. Kao odgovor na promjene u svijetu rada izazvane tehnološkim napretkom, unaprjeđenje vještina niskokvalificiranih radnika ima najviše potencijala za suzbijanje disperzije plaća, a mjere koje se provode izravno su povezane s ostvarenjem četvrtog cilja održivog razvoja.

DOSTUPNOST USLUGA DJEČJIH VRTIĆA I PROGRAMA OBRAZOVANJA

Kada je riječ o djeci i mladima, stvaranje jednakih mogućnosti pomoću obrazovanja djelotvorno je jedino ako sva djeca i mladi imaju pristup visokokvalitetnom obrazovanju bez obzira na njihovo podrijetlo. Zbog prisutnosti regionalnih razlika u pokrivenosti predškolskim ustanovama/dječjim vrtićima, kao i zbog razlika u cijeni, kvaliteti i prilagođenosti potrebama roditelja, vidljiva je potreba za sufinanciranjem predškolskog odgoja i obrazovanja u demografski ugroženim i ispodprosječno razvijenim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Stoga je na nacionalnoj razini cilj osigurati ravnomjerniju rasprostranjenost i dostupnost ustanova i programa ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te povećati obuhvaćenost djece predškolske dobi institucionalnim zbrinjavanjem. Povećanjem dostupnosti dječjih vrtića postiže se približavanje jednom od Barcelonskih ciljeva prema strategiji Europa 2020, sukladno kojem do 2020. godine 95 % djece u dobi od 4 godine pa do polaska u školu treba biti obuhvaćeno predškolskim programima.

U Hrvatskoj djeluje ukupno 1.514 dječjih vrtića, koje je 2016./17. pohađalo 123.120 djece. Od 2017. godine pristupilo se sufinanciranju kapitalnih projekata izgradnje, dogradnje i rekonstrukcije dječjih vrtića u svrhu veće dostupnosti usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Ugovoreno je projekata u iznosu sufinanciranja od 156,81 milijun eura. U Hrvatskoj se tako gradi ili obnavlja više od 500 vrtića, a u 96 vrtića omogućen je dvosmjenski rad, što je jedna od demografskih mjera.

Osobitu pažnju posvećujemo mladima u ruralnim sredinama i stvaranju boljih mogućnosti za život i rad koje će stvoriti perspektivu ostanka i povratka u tim područjima. Promocija međugeneracijske solidarnosti imati važnu ulogu u cjelokupnom procesu usmjerenom na mlade i osobito mlade u ruralnim sredinama.

Radi poboljšanja razine obrazovanja, u provedbi je projekt „Dodjela stipendija studentima nižeg socioekonomskog statusa“. Politikom stipendiranja i dodjelom državnih stipendija želi se postići veća dostupnost visokog obrazovanja, unaprjeđenje socijalne dimenzije visokog obrazovanja te povećanje završnosti u visokom obrazovanju. Projektom je na godišnjoj razini povećan broj izravnih potpora studentima nižeg socioekonomskog statusa s 5.400 na 10.000 stipendija. Uz socioekonomske stipendije, godišnje se od akademske godine 2017./2018. dodjeljuje 3.400 stipendija za studente u STEM područjima (prirodnih, biotehničkih i tehničkih znanosti), idućih pet godina. Kontinuirano se ulaže i u studentsku infrastrukturu, posebice u izgradnju i obnavljanje studentskih domova, čime se poboljšava kvaliteta studiranja i života studenata te osiguravaju uvjeti za razvoj visokog obrazovanja.

Posebna pozornost pridaje se i smanjenju stope ranog napuštanja školovanja i povećanju udjela stanovništva u dobi između 30 i 34 godine koje je završilo tercijarno obrazovanje na najmanje 35 %.

TRANSPARENTNIJI SUSTAV SOCIJALNE SKRBI

Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi jedan je od reformskih prioriteta kojim se žele osigurati potrebna sredstva i usluge upravo onima kojima su najpotrebnije, radi smanjenja siromaštva i zaštite najosjetljivijih skupina društva.

Transparentan sustav socijalnih naknada s cjelovitim evidencijama o socijalnim naknadama koje građanin prima ili ima mogućnosti primati, bilo s nacionalne ili lokalne razine, bit će podloga za bolje usmjeravanje naknada i programa, smanjenje teritorijalne nejednakosti, odnosno kreiranje učinkovitijih socijalnih politika.

U svrhu konsolidacije socijalnih naknada i povećanja kapaciteta za smanjenje siromaštva, u 2018. godini usvojen je Akcijski plan unaprjeđenja sustava socijalnih naknada za razdoblje od 2018. do 2020. godine. Radi provođenja mjera iz Akcijskog plana provedeni su projekti radi osiguravanja pretpostavki za kreiranje učinkovite socijalne politike i uspostavu jasnog i transparentnog sustava socijalnih naknada te bolju distribuciju raspoloživih sredstava u svrhu smanjenja teritorijalne nejednakosti u socijalnim ishodima.

Građanima će se osigurati pristup sustavu socijalne zaštite kroz razvoj e-usluga, odnosno uspostaviti će se nove usluge u okviru servisa e-Građani. Provedbom ove aktivnosti osigurat će se veća dostupnost usluga sustava socijalne zaštite, dok će se građanima time smanjiti potrebno vrijeme i troškovi vezani uz podnošenje zahtjeva za priznavanje prava iz sustava socijalne zaštite. Svim građanima bit će omogućeno podnošenje e-zahitjeva za doplatak za djecu, e-zahitjeva za rodiljne i roditeljske naknade te e-zahitjeva za osobnu invalidninu i doplatak za pomoć i njegu iz sustava socijalne skrbi. Jednak pristup u financiranju prema svim pružateljima socijalnih usluga omogućit će jednaku dostupnost svim korisnicima usluga.

RAVNOMJERAN REGIONALNI RAZVOJ I TERITORIJALNA KOHEZIJA

Važan alat smanjenja regionalnih razvojnih nejednakosti u Hrvatskoj jest politika regionalnog razvoja koju definira Zakon o regionalnom razvoju i Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske do kraja 2020. godine. U Hrvatskoj politiku regionalnog razvoja karakterizira sustavna suradnja središnje državne vlasti s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (općine, gradovi i županije), u svrhu poticanja stvaranja radnih mjesta, konkurentnosti, gospodarskog rasta, bolje kvalitete života i održivog ravnomjernog razvoja svih krajeva Hrvatske.

Hrvatska predano radi na funkcionalnoj i fiskalnoj decentralizaciji. U protekle dvije godine u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave s razvojnim poteškoćama i specifičnostima, prije svega kroz Program održivog razvoja lokalne zajednice, provedena su 1.224 infrastrukturna projekta u ukupnom iznosu od 49,3 milijuna eura. Radi se o projektima iz područja komunalne, socijalne i gospodarske infrastrukture koji pridonose poboljšanju standarda i kvalitete života stanovnika i stvaraju preduvjete za gospodarski i društveni razvoj potpomognutih i brdsko-planinskih područja na kojima živi gotovo trećina stanovništva Hrvatske.

Primjer sveobuhvatnog projekta razvoja niže razvijenih dijelova Hrvatske koji su pod velikim demografskim pritiskom i u najvećem riziku od siromaštva jest „Projekt Slavonija, Baranja i Srijem“ kojim se 2,5 milijarde eura iz europskih fondova ulaže u poduzetništvo, poljoprivredu, obrazovanje, zdravstvo, istraživanje i razvoj, vodoopskrbu i odvodnju, kulturnu i prirodnu baštinu, sektor prometa, unutarnje plovne putove i energetiku. U Projektu sudjeluje i Svjetska banka radi utvrđivanja razvojnih potencijala i strateških projekata koji će generirati rast i razvoj pet županija koje se nalaze na istoku Hrvatske.

Nastojanja Hrvatske da smanji razlike u stupnju razvijenosti pojedinih regija odnose se i na otoke, područja s razvojnim posebnostima koja su izložena ozbiljnim i trajnim prirodnim i demografskim poteškoćama. Kako bi se zajamčio održivi razvoj otoka, na snagu je početkom 2019. godine stupio novi Zakon o otocima, koji promiče razvoj „pametnih otoka“, kojim se osigurava primjena pametnih tehnologija, korištenje obnovljivih izvora energije, energetske učinkovitosti, uvođenje održive otočne mobilnosti, pametnog upravljanja vodnim resursima i uvođenje kružnog gospodarstva, što doprinosi izjednačavanju uvjeta života na otocima s uvjetima na kopnu.

Osim navedenoga, Zakon predviđa provođenje projekata civilnog društva i poticanje zadrugarstva na otocima, a uređuje i pitanja jačanja socijalne uključenosti, obrazovanja i potpore građana kao i poticanje održivog i odgovornog turizma u svrhu očuvanja prepoznatljivog prirodnog i kulturnog kapitala otočne zajednice.

Strateško pitanje za budućnost i temelj ukupnog održivog razvoja je demografska revitalizacija Hrvatske. U svrhu praćenja, planiranja, koordinacije i provedbe mjera demografske politike osnovano je Vijeće za demografsku revitalizaciju. Vijeće predlaže mjere i aktivnosti poboljšavanja uvjeta i kvalitete života za obitelji diljem Hrvatske. Osim mjera demografske revitalizacije, stvara se poticajno okruženje za mlade koji čine petinu hrvatskoga stanovništva osiguravanjem jednakih uvjeta za obrazovanje, zapošljavanje i zasnivanje obitelji u svakom dijelu Hrvatske, u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

UPRAVLJANJE MIGRACIJAMA

Hrvatska upravlja migracijskim kretanjima na vanjskoj kopnenoj granici EU kontinuiranim jačanjem kapaciteta granične policije, ulaganjem u tehničku opremu za nadzor granice, dosljednom primjenom nacionalnog zakonodavstva i pravne stečevine EU-a te međunarodnih konvencija u odobravanju međunarodne zaštite i sprječavanju nezakonitih prelazaka granice. Hrvatska se u pogledu upravljanja migracijama zalaže za načela solidarnosti i ravnomjerne podjele odgovornosti.

Hrvatska u upravljanju migracijama surađuje s državama članicama EU, agencijama EU-a, državama na tzv. zapadno-balkanskom migracijskom pravcu i Turskom. Nakon migracijske krize 2015./16., EU je veći naglasak stavila na učinkovitiju provedbu politike povrata migranata koji ne ostvaruju pravo na međunarodnu zaštitu, suzbijanje krijumčarskih mreža te bolju zaštitu vanjskih granica EU. Kroz program preseljenja pruža se zaštita sirijskim izbjeglicama iz Turske. Hrvatska smatra da je važno jasno razlikovanje između tražitelja međunarodne zaštite i ekonomskih migranata, ali i odgovoriti na trend nezakonitih i mješovitih migracija koji se dovodi u vezu sa sigurnosnim pitanjima zbog povratka stranih terorističkih boraca iz Sirije i Iraka.

Kada je riječ o vanjskom aspektu migracija naglasak je na suzbijanju korijenskih uzroka migracija, sigurnosnoj stabilizaciji pojedinih svjetskih regija, financijskoj potpori Turskoj i Africi, razvoju kapaciteta trećih država na aktualnim migracijskim pravcima u smislu boljeg nadzora vanjskih granica i upravljanja migracijama te učinkovito povezivanje raspoloživih politika i mjera (razvojne, trgovinske i vizne).

Imajući u vidu da su migracije globalni fenomen koji zahtijeva odgovor na globalnoj razini te potrebu prilagodbe međunarodno-pravnog okvira bitno promijenjenim okolnostima, potvrđen je Globalni kompakt o sigurnim, uređenim i zakonitim migracijama koji definira ciljeve i mjere koje države mogu primijeniti u provedbi nacionalnih migracijskih prioriteta. Hrvatska sudjeluje i u izradi Globalnog kompakta o izbjeglicama.

11 ODRŽIVI GRADOVI I ZAJEDNICE

CILJ 11: Učiniti gradove i naselja uključivim, sigurnim, prilagodljivim i održivim

Stanovanju, kao jednoj od temeljnih funkcija grada i ljudskih naselja, Hrvatska posvećuje posebnu pozornost utvrđivanjem odgovarajućih mjera za ostvarivanje prava na financijski dostupno i kvalitetno stanovanje na nacionalnoj i lokalnoj razini. Provede se programi revitalizacije prostora od interesa za opće dobro, čije provođenje, kroz dugoročni ili vremenski ograničeni rok djelovanja, daje vidljivu dodanu društvenu vrijednost kojom se podiže kvaliteta života pojedinca i unaprjeđuje razvoj šire društvene zajednice.

Opći cilj prostornog razvoja Hrvatske definiran je kao uravnotežen i održiv prostorni razvoj u funkciji poboljšanja kvalitete života i ublažavanja depopulacijskih trendova, uz očuvanje identiteta prostora. Prostorni razvoj usmjeren je prema očuvanju vrijednosti prirodnih okružja velikih gradova i identiteta regija i manjih naselja, kako bi se omogućio harmoničan razvoj zajednice usmjeren na smanjenje razlika. Europski dokumenti stoga govore o urbano-ruralnom partnerstvu i o ponovnoj uspostavi urbano-ruralnih veza, posebice povezivanjem urbane i ruralne ekonomije.

Gradovi u ruralnim regijama označeni su kao integralna komponenta ruralnog razvoja, a ruralno-urbani odnos u gusto naseljenim regijama razlikuje se od takvog odnosa u rijetko naseljenim regijama. U rijetko naseljenim ruralnim područjima gradovi mogu ponuditi određene standarde u pružanju infrastrukture i usluga te privući gospodarske djelatnosti. U tim su područjima gradovi posebno važni za očuvanje struktura naselja i kulturnog krajobraza.

STAMBENO ZBRINJAVANJE

U svrhu demografske revitalizacije te povećanja društvenog standarda građana i ravnomjernog razvoja, provodi se niz programa stambenog zbrinjavanja kojima se ostvaruju uvjeti za razvoj i naseljavanje ratom stradalih i drugih potpomognutih područja. Radi pozitivnih učinaka usmjerenih na ostanak i naseljavanje stanovništva, stambeno se zbrinjavaju i osobe deficitarnih struka i zanimanja. Žrtve nasilja u obitelji stambeno se zbrinjavaju na području cijele Hrvatske, a od 2018. godine u tijeku je i osiguravanje stambenih jedinica za smještaj osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom.

Uspostavljen je institucionalni okvir za pripremu, planiranje i upravljanje sredstvima državnog proračuna, međunarodnim donacijama i ostalim izvorima financiranja kojima se unaprjeđuje učinkovitost i pozitivni učinci usmjereni prema održivom povratku, ostanku i naseljavanju stanovništva.

Od programa stambenog zbrinjavanja najvažniji su: Program stambenog zbrinjavanja stradalnika iz Domovinskog rata, Program društveno poticane stanogradnje (POS), Program stambenog zbrinjavanja povratnika – bivših nositelja stanarskog prava i Program društveno poticanog najma stanova. U izvanrednim okolnostima, kao što su poplave, požari, klizišta, potres, eksplozije i druge slične okolnosti, na području primjene Zakona o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima osigurava se i stambeno zbrinjavanje obitelji koja ostane bez jedine stambene jedinice uvjetne za stanovanje.

Jedna od mjera pomoći u rješavanju stambenih pitanja građanima jest subvencioniranje stambenih kredita, kao poticajna mjera kojom se mladima subvencionira plaćanje dijela stambenog kredita prvih pet godina otplate kredita. Mjera se provodi od 2017. godine, točnije natječaji su provedeni 2017. i 2018. godine, a mladi će se za subvencionirane stambene kredite ponovo moći javiti na jesen 2019. i 2020. godine, kada će biti raspisani novi pozivi.

Ovo je ujedno i demografska mjera jer se za svako živorođeno, odnosno usvojeno dijete u razdoblju subvencioniranja kredita, subvencija države produžuje za dodatne dvije godine. Do sada je ovom mjerom stambenog zbrinjavanja svoj dom osiguralo više od 5.300 obitelji, a u tim je obiteljima rođeno više od 500 djece.

Također, u okviru NRS-a 2030 bit će predložena strukturna reforma pod nazivom „Pristupačnije, kvalitetnije i održivo stanovanje“, kojoj je glavni cilj osiguranje kvalitetnijeg života svakog pojedinca u zdravom, sigurnom, inspirativnom i funkcionalno oblikovanom stambenom prostoru. Cilj je do kraja 2030. unaprijediti uključivu i održivu urbanizaciju i kapacitet za participativno, integrirano i održivo planiranje i upravljanje naseljima u svim zemljama.

PROMETNO POVEZIVANJE GRADOVA I NASELJA

Učinkovit i integriran javni prijevoz važna je komponenta upravljanja prometom u gradovima. Dok udio javnog prijevoza autobusima, željeznicom i tramvajima iznosi 20 %, udio automobilskih putničkih kilometara u Hrvatskoj veći je od europskog prosjeka i iznosi nešto više od 84 %, dok je udio javnog prijevoza niži, i iznosi 16 %. U Hrvatskoj 40 od 128 gradova razvija pametna rješenja (smart city).

U proteklih nekoliko godina pokrenuti su projekti ulaganja u nabavu novih autobusa u devet gradova diljem Hrvatske, što će prema procjenama rezultirati boljom uslugom javnog prijevoza za najmanje 1,6 milijuna građana. U tijeku je i modernizacija tramvajske infrastrukture na području dvaju gradova u svrhu podizanja usluge javnog gradskog prijevoza.

Kako bi se gradovi i naselja učinili uključivima, sigurnima, prilagodljivima i održivima, provode se mnogi projekti u sektoru prometa, a pogotovo željezničkog putničkog prijevoza. Provodi se postupak za dodjelu bespovratnih sredstava za modernizaciju voznog parka javnog željezničkog putničkog prijevoznika, a sklopljen je i desetogodišnji Ugovor o javnim uslugama za usluge od općeg gospodarskog interesa u javnom željezničkom prijevozu u Hrvatskoj.

OČUVANJE I ZAŠTITA PRIRODNIH I KULTURNIH DOBARA

Posebna pozornost pridaje se ulaganju u obnovu pojedinačno zaštićenih kulturnih dobara te ulaganju u različite kulturne i obrazovne sadržaje povezane s kulturnim dobrima. Očuvanje i zaštita prirodnih i kulturnih dobara, uz ostalo, osigurava se i provodi unutar sustava prostornog uređenja kroz provedbu mjera kojim se ostvaruju ciljevi prostornog uređenja, među kojima su razumno korištenje i zaštita prirodne baštine te zaštita kulturnih dobara i vrijednosti.

U Hrvatskoj je zaštićeno 417 područja prirode razvrstanih u devet kategorija, čija ukupna površina čini 8,6 % državnog teritorija. U Hrvatskoj dio ekološke mreže očuvanih područja Europske unije Natura 2000 zauzima 29,6 % ukupne površine, odnosno 36,7 % kopnenog i 16,4 % morskog teritorija države.

Hrvatska ima bogatu i raznovrsnu kulturnu baštinu koja je sastavni dio europske i sredozemne tradicije i time ima iznimno značenje. Poseban je naglasak na bogatoj, osobito graditeljskoj kulturnoj baštini, koja je jedno od temeljnih polazišta za planiranje, upravljanje i oblikovanje održivog razvoja prostora. Više od 8.000 zaštićenih kulturnih dobara, uključujući deset dobara na UNESCO-ovu popisu svjetske baštine i 17 nematerijalnih dobara na UNESCO-ovu popisu nematerijalne baštine čovječanstva, ostvaruju značajnu gospodarsku korist stvaranjem inovativnih usluga i proizvoda u svrhu održivosti, razvoja, zapošljavanja i socijalne kohezije.

RAZVOJ ZELENIH GRADOVA

Budući da zelena infrastruktura pogoduje prilagodbi klimatskim promjenama kroz jačanje otpornosti ekosustava, smanjuje potrošnju energije za grijanje i hlađenje, smanjuje efekte gradskih toplinskih otoka, smanjuje potrošnju vode, povećava apsorpciju ugljikovog dioksida, u okviru NRS-a 2030, razvojnog smjera „Zelena Hrvatska“, strateškog cilja „Razvoj zelene infrastrukture u urbanim područjima“, kroz Program razvoja zelene infrastrukture planira se uspostava održivih, sigurnih i otpornih gradova i naselja, urbana sanacija i urbana preobrazba naselja, gradova i općina, uspostava održivih, sigurnih i otpornih javnih prostora te očuvanje, obnova i održivo upravljanje prostorom u urbanim sredinama.

SIGURNOST URBANIH I RURALNIH SREDINA

Kao odgovor na sve više rastući spektar tehnoloških, industrijskim razvojem uzrokovanih i posljedičnih klimatskih promjena potrebno je osnažiti profesionalne i dobrovoljne službe i organizacije. Osnažiti ih kako bi mogle omogućiti brzu i djelotvornu reakciju na sve raznolikije i ekstremnije ugroze, ali i omogućiti građanima aktivno sudjelovanje u borbi protiv tih ugroza kroz gustu mrežu operativnih dobrovoljnih organizacija u sustavu civilne zaštite (vatrogastvo, Crveni križ, Hrvatska gorska služba spašavanja). Time će se moguće posljedice svih vrsta ugroza svesti na najmanju moguću mjeru i osigurati ravnomjerno sigurnosno okruženje u urbanim i ruralnim sredinama.

Za smanjenje rizika od katastrofa, za jačanje otpornosti države i društva, djeluje i već spomenuta Hrvatska platforma za smanjenje rizika od katastrofa koja služi za razmjenu iskustava, iznošenje stavova, prijedloga i postignuća koji pridonose. Smanjenje rizika od katastrofa nacionalni je prioritet i prioritet lokalne zajednice te je stoga uspostavljena snažna institucionalna osnova za ostvarenje toga cilja. Kako bi se izbjegle velike nesreće i katastrofe, posebice u visokourbaniziranim zonama, čija učestalost i intenzitet raste iz godine u godinu, usmjerava se sve razine vlasti na izradu prostornih planova koji potiču izgradnju otpornih, održivih gradova. Održivost lokalnih zajednica u skladu je radi Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa, koji potiče izradu lokalnih strategija smanjenja rizika od katastrofa.

CILJ 12: Osigurati održive oblike potrošnje i proizvodnje

Imajući u vidu ostvarenje održivog razvoja, Hrvatska je Strategijom održivog razvitka postavila osnovne ciljeve i mjere održivog razvoja gospodarstva, održivoga socijalnog razvoja te zaštite okoliša, zbog čega je identificirala ključne izazove u njihovu ostvarenju.

Ustav Republike Hrvatske izričito navodi da more, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, ali i zemljište, šume, biljni i životinjski svijet i drugi dijelovi prirode, i stvari od gospodarskog i ekološkog značenja imaju osobitu zaštitu države, za koje je zakonom određeno da su od interesa za Hrvatsku.

Strategija pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2020. godine naglašava kako je za postizanje održivog rasta prihoda i zaposlenosti te ojačavanje međunarodne konkurentnosti nužno da Hrvatska postane inovativnija i konkurentnija zemlja okrenuta gospodarskim djelatnostima s višom dodanom vrijednošću.

Glavni cilj Strategije jest usmjeravanje kapaciteta na području znanja i inovacija na područja od najvećeg potencijala radi pokretanja konkurentnosti i društveno-gospodarskog razvoja i transformacije hrvatskog gospodarstva kroz učinkovite aktivnosti istraživanja, razvoja i inovacija. Daljnji razvoj će se temeljiti na strukturnim promjenama gospodarstva u područjima sustava naprednih tehnologija, inovacija, digitalne transformacije gospodarstva, umjetne inteligencije, povećanja udjela privatnih ulaganja u strukturi BDP-a, administrativnog rasterećenja, zdravlja i kvalitete života i sigurnosti, kao i na razvoju zelene ekonomije.

Nacionalnim programom reformi 2019. godine utvrđeno je 15 mjera za postizanje nacionalnih ciljeva strategije Europa 2020., a neka od područja jesu i istraživanje i razvoj te klimatske promjene i energetska održivost. Radi poboljšanja okruženja za istraživanje i razvoj radit će se na jačanju nacionalnog inovacijskog sustava i inovacijskog potencijala gospodarstva, jačanju ljudskih potencijala u znanosti i nacionalne istraživačke infrastrukture s javnim pristupom.

SPRJEČAVANJE I SMANJENJE OTPADA OD HRANE

Radi određivanja ključnih mjera kojima će se djelovati na sprječavanje i smanjenje nastajanja otpada od hrane duž cijelog prehrambenog lanca, u procesu je donošenja Plan sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane Republike Hrvatske za razdoblje od 2019. do 2022. godine. Plan sadrži ciljeve i mjere sprječavanja nastajanja i smanjenja otpada od hrane u svim fazama prehrambenog lanca, od primarne proizvodnje, preko prerade, trgovine, ugostiteljstva, institucionalnih kuhinja do kućanstava. Potreba za sprječavanjem i smanjenjem otpada od hrane, uz istovremeno osiguravanje sigurnosti hrane nužna je za osiguranje dostatnosti hrane za sve ljude.

RAZVOJ KRUŽNOG GOSPODARSTVA

Provedba Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. – 2022. godine, kao i ostvarenje preduvjeta za potpunu implementaciju Uredbe o gospodarenju komunalnim otpadom, prioritetne su aktivnosti za prelazak na kružno gospodarstvo. Naime, u svrhu povećanja stope recikliranja i ostvarenja cilja od 50 % odvojeno prikupljenog otpadnog papira, plastike, stakla i metala do 2020. godine, nužno je u suradnji s jedinicama lokalne samouprave osigurati i uspostaviti infrastrukturu za učinkovito gospodarenje otpadom. Trenutačno se odvojeno prikuplja 28 % otpada. Iako je stopa odvojenog prikupljanja još uvijek ispod očekivane, značajan skok ostvaren je u odnosu na 2010. godinu, kada je ta stopa iznosila samo 10 %.

U tom smislu, do kraja 2020. godine Hrvatska će učiniti sve napore kako bi se osigurala dodatna oprema i izgradila postrojenja za ostvarenje ciljeva (spremnici, postrojenja za sortiranje odvojeno prikupljenog otpada, postrojenja za obradu odvojeno prikupljenog biootpada, reciklažna dvorišta, vozila i plovila).

Povećanje količina odvojeno prikupljenih korisnih sirovina iz otpada poticat će se ulaganjem u rješenja povezana s kružnim gospodarstvom, i to proširenjem sustava naknada u sustavu odgovornosti potrošača i razvojem programa za strateško istraživanje i inovacije.

Vezano uz područje klimatskih promjena i energetske održivosti, planira se daljnja kontrola pridržavanja obveza putem godišnjeg praćenja emisija stakleničkih plinova, a prelazak na kružno gospodarstvo prepoznaje se kao velika prilika za daljnji održivi razvoj i gospodarski rast. Povećanjem udjela obnovljivih izvora energije u konačnoj potrošnji energije planira se promicanje uporabe energije iz obnovljivih izvora te poticanje energetske učinkovitosti.

Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) priprema uvođenje novog Instrumenta za financiranje prirodnog kapitala, kroz koji će osigurati povoljno financiranje projekata očuvanja i održivog korištenja prirodnih resursa kao i prilagodbe klimatskim promjenama uz korištenje prirodnih rješenja. Ono će biti namijenjeno korisnicima iz javnog, privatnog i civilnog sektora.

RAZVOJ ODRŽIVOG TURIZMA

U nastojanju da Hrvatska postane održiva turistička destinacija, pri čemu održivost počiva na jasno utvrđenim i mjerljivim pokazateljima, 2016. godine osnovan je Hrvatski opservatorij održivog razvoja turizma – CROSTO (CROatian Sustainable Tourism Observatory), jedan od dvadesetak takvih opservatorija u svijetu koji djeluju kao članovi međunarodne mreže INSTO (International Network of Sustainable Tourism Observatories) pod okriljem Svjetske turističke organizacije.

CROSTO kroz rad državne uprave i javnih tijela politika održivog razvoja doprinosi odgovornoj potrošnji i proizvodnji i potiče ih na dostizanje uvjeta za dobivanje nacionalnog znaka zaštite okoliša – „Priatelj okoliša“, ili znaka zaštite okoliša Europske unije – EU Ecolabel, ili uvođenje EMAS-a (eng. Eco-Management and Audit Scheme), sustava ekološkog upravljanja i neovisnog ocjenjivanja. Osim dodjele znaka zaštite okoliša, Hrvatska omogućuje i sufinanciranje ulaganja u zeleno poduzetništvo u turizmu hotelima i kampovima.

CILJ 13: Poduzeti hitna djelovanja u borbi protiv klimatskih promjena i njihovih posljedica

**13 ODGOVOR NA
KLIMATSKE
PROMJENE**

Prema izvješću Europske agencije za okoliš (EEA), Hrvatska pripada skupini od tri europske zemlje s najvećim kumulativnim udjelom šteta od ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja u odnosu na BDP. Između 2000. i 2007. godine ekstremni vremenski uvjeti nanijeli su gospodarstvu štetu od 173 milijuna eura, dok je samo suša u dvije godine (2000. i 2003.) prouzročila štetu poljoprivredi u iznosu od 459,73 milijuna eura. Stoga je prepoznata potreba strateškog pristupa procesu prilagodbe klimatskim promjenama i razvoju inovativnih rješenja za održivi razvoj te izrađuje prvu strategiju prilagodbe klimatskim promjenama.

U Hrvatskoj djeluje Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost kojemu je cilj očuvanje, održivo korištenje, zaštita i unaprjeđivanje okoliša, kao i osiguravanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije. Ukupna ulaganja Fonda u projekte zaštite okoliša od 2004. godine iznose 443 milijuna eura od čega za klimatske promjene na području zaštite okoliša - smanjenje emisija i prilagodba klimatskim promjenama je 2,3 milijuna eura.

Ukupna ulaganja Fonda u projekte energetske učinkovitosti od 2004. godine iznose 303 milijuna eura od čega za prilagodbu klimatskim promjenama na području energetske učinkovitosti 2,5 milijuna eura, a za obnovljive izvore energije 25 milijuna eura.

PRILAGODBA KLIMATSKIM PROMJENAMA

Strategijom prilagodbe klimatskim promjenama Republike Hrvatske do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu, koja se planira donijeti do kraja 2019. godine, prikazat će se procjena promjene klime za Hrvatsku do kraja 2070. godine. U tijeku je analiza te se definiraju prioritetne mjere djelovanja radi smanjenja ranjivosti prirodnih sustava i društva što se tiče negativnih utjecaja klimatskih promjena, kao i radi povećanja sposobnosti oporavka nakon učinaka klimatskih promjena, ali i iskorištavanja potencijalnih pozitivnih učinaka koji također mogu biti posljedica klimatskih promjena.

Klimatska politika provodi se i putem mjera smanjenja emisije stakleničkih plinova čiji smjer definira Strategija niskougljičnog razvoja za razdoblje do 2030. s pogledom na 2050., koja se planira donijeti do kraja 2019. godine. Klimatski ciljevi ugrađeni su u novi Nacionalni energetske i klimatski plan, Integrirani energetske i klimatski plan za razdoblje 2021. – 2030. te NRS 2030.

U kontekstu razvoja otpornosti društva na klimatske promjene ostvarena je suradnja kroz rad na politici smanjenja rizika od katastrofa. Procjenom rizika od katastrofa identificirano je 28 prijetnji te je izrađena procjena 15 jednostavnih rizika i jednog složenog rizika. Svaka procjena rizika, odnosno scenarij, između ostalog sastoji se od okidača i uvjeta koji su prethodili određenom događaju, s posebnim naglaskom na klimatske promjene. U planu je izrada Strategije upravljanja rizicima od katastrofa kako bi se unaprijedio sustav i koordiniralo djelovanje na nacionalnoj i lokalnoj razini.

Doprinos ublažavanju klimatskih promjena predstavlja i već spomenuta Strategija energetske razvoja jer se njome ide prema ostvarenju vizije niskougljične energije. Prijelaz na novo razdoblje energetske politike osigurava pristupačnu, sigurnu i kvalitetnu opskrbu energijom uz postupno smanjenje emisija stakleničkih plinova. Nužno je nastaviti raditi na ciljevima globalnog smanjenja emisija CO₂ i drugih stakleničkih plinova i podupirati predanost Europske unije jedinstvenoj klimatskoj i energetskej politici.

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

Potrebno je naglasiti kako je Hrvatska trenutačno iznad prosjeka EU-a u ostvarenju ciljeva što se tiče udjela korištenja obnovljivih izvora energije u bruto neposrednoj potrošnji energije (engl. Gross Final Energy Consumption), kao i emisijama CO₂ po stanovniku. U 2017. godini ostvaren je udio obnovljivih izvora energije od 27,3 % u bruto neposrednoj potrošnji, dok je prosjek EU-a iznosio 17,5 %. Ostvarenim udjelom u 2017. godini premašen je postavljeni cilj do 2020. godine koji iznosi 20 % udjela obnovljivih izvora energije u bruto neposrednoj potrošnji. U 2016. godini Hrvatska je imala 5,80 t CO₂e/st, dok je prosjek na razini EU-a bio 8,44 t CO₂e/st. Također, ukupne emisije sektora energetike u Hrvatskoj smanjenje su s 21,8 milijuna t CO₂e u 1990. na 17,1 milijuna t CO₂e u 2016. godini, a što je manje od linearno transponiranog nacionalnog cilja do 2020. godine koji bi iznosio 21,5 milijuna t CO₂e, odnosno 17,2 milijuna t CO₂e do 2030. godine.

ENERGETSKA TRANZICIJA

Ukupna ulaganja u energetske sektor, koja se procjenjuju na iznos od 62,44 milijarda eura u razdoblju od 2021. do 2050., što je 2,08 milijarda eura godišnje prema scenariju ubrzane energetske tranzicije, odnosno 51,22 milijarda eura ili 1,7 milijarda eura godišnje prema scenariju umjerene energetske tranzicije, bit će snažan poticaj i doprinos gospodarskom niskougljičnom razvoju.

Prema scenariju umjerene energetske tranzicije, očekivano smanjenje emisije stakleničkih plinova iznosi oko 35 % do 2030. godine, odnosno 64 % do 2050. godine, u odnosu na 1990. godinu. Prema scenariju ubrzane energetske tranzicije, očekivano smanjenje emisije stakleničkih plinova iznosi oko 38 % do 2030. godine, odnosno 74 % do 2050. godine.

U razdoblju do 2030. godine naglasak će biti na izgradnji nove infrastrukture za korištenje alternativnih oblika energije u prometu (ukapljeni i stlačeni prirodni plin, stlačeni biometan, električna energija i vodik). Predviđa se povećanje udjela vozila na alternativni pogon, poglavito električnih, te elektrifikacija gradskog i međugradskog prometa, kao i povećanje korištenja ukapljenog prirodnog plina u teškom teretnom, pomorskom i željezničkom prometu. Osim razvoja alternativnih goriva, provodit će se i aktivnosti na poticanju intermodalnog i integriranog prometa na nacionalnoj i lokalnoj razini.

CILJ 14: Očuvati i održivo koristiti oceane, mora i morske resurse za održiv razvoj

Ukupna duljina hrvatske obale iznosi 6.278 km, uključujući i obalu koja se proteže oko 1.244 otoka, otočića, grebena i hridi. Od ukupnog broja, 49 otoka je naseljeno. Od ukupne površine Hrvatske, koja iznosi 87.661 km², unutrašnje morske vode i teritorijalno more protežu se na površini od 31.479 km² (unutrašnje morske vode 12.498 km² i teritorijalno more 18.981 km²). Siguran i ekološki održiv pomorski promet, pomorska infrastruktura i pomorski prostor strateški je cilj koji je moguće postići usklađenim dostizanjem posebnih ciljeva iz područja sigurnosti plovidbe, sigurnosti ljudskih života i imovine te sigurnosne zaštite pomorskih brodova i luka.

OČUVANJE I ZAŠTITA MORSKOG I OBALNOG PODRUČJA

Strategijom upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske, koja se planira donijeti do kraja 2019. godine, posebno će se pridonijeti održavanju dobrog stanja morskog okoliša do 2020. godine.

Strategijom se posebna pozornost pridaje zaštiti okoliša, očuvanju i omogućavanju oporavka morskih i obalnih okolišnih sustava te zaštiti biološke raznolikosti i održivom korištenju mora i obalnog područja. Prepoznata je potreba očuvanja zaštićenih područja u moru i ekološki značajnih područja Natura 2000, te smanjenje onečišćenja odnosno opterećenja u morskom i obalnom okolišu kako bi se spriječili negativni utjecaji i rizici za ljudsko zdravlje, ekološke sustave i korištenje mora i obale.

Integrirano upravljanje obalnim područjem i integralni pristup planiranju morskog područja odgovor je na višestruki pritisak na obalne resurse kao i na sve intenzivniju upotrebu iskorištavanja morskog prostora za različite namjene, kao što su turizam, marikultura, pomorske, ribarske i druge djelatnosti vezane uz more. Pritom namjene i načini korištenja ovog prostora trebaju osigurati rast pomorskih gospodarstava, razvoj morskih područja i korištenje morskih resursa uz istovremeno očuvanje ekosustava i biološke raznolikosti te podvodne kulturne baštine. Prostorno planiranje morskog područja važan je alat za razvoj pomorskih aktivnosti, rješavanje sukoba i zaštitu morskog okoliša. Zahvaljujući uvođenju digitalne tehnologije, kontroli teritorijalnog mora i zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa iz zraka te modernoj, stručnoj i opremljenoj ribarskoj inspekciji na moru, ostvarene su sve pretpostavke za održivo korištenje morem i morskim resursima.

ODRŽIVO RIBARSTVO I OČUVANJE MORSKOG OKOLIŠA

Hrvatska ulaže značajne napore u održivost morskih i slatkovodnih resursa. Održivo ribarstvo podrazumijeva odgovorno upravljanje ribljim stokovima, njihovu zaštitu i očuvanje. Stoga se donose mjere upravljanja ribarstvom, uključujući i one kojima se potiče zadržavanje tradicionalnih djelatnosti što pridonosi ostanku stanovništva na otocima i daljnjem razvoju otočkih zajednica.

Za nadzor i kontrolu ribarstva koriste se dronovi od 2019. godine kao suvremeni sustav kontrole i izviđanja morskih i kopnenih površina, te ih koristi za praćenje legalnih i ilegalnih ribolovnih aktivnosti na Jadranu, kontrolu prostorno ograničenog ribolova, nadzor izlova tune, kao i plave ribe. Zahvaljujući radu na digitalizaciji dostave podataka u ribarstvu i uspostavljanju sljedivosti proizvoda ribarstva, ribarskom monitoring centru za pravovremenu i stalnu razmjenu informacija i komunikaciju s ribarima, kontroli teritorijalnog mora i zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa iz zraka (dronovi) te modernoj, stručnoj i opremljenoj ribarskoj inspekciji na moru, napravljene su sve pretpostavke za održivo korištenje mora i morskih resursa.

Kako bi povećala ekonomsku i ekološku prilagodljivost, Hrvatska dodatno jača ulogu malog priobalnog ribolova i na taj način poboljšava upravljanje te valorizaciju proizvoda ribarstva u kontekstu plavog rasta (Blue growth). U posljednje dvije godine u ribarstvu je isplaćeno 4,44 milijuna eura državnih potpora male vrijednosti, a iz europskih fondova je u posljednje tri godine isplaćeno 88,97 milijuna eura, od ukupno ugovorenih 193,35 milijuna eura.

Provedbom Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.–2022. osigurat će se potrebna infrastruktura za odvojeno prikupljanje korisnih sirovina iz otpada na obalnom području. S obzirom na to da su južnija područja Hrvatske do sada imala najniže stope odvajanja otpada, na temelju takvih ulaganja i sveobuhvatne edukativno-informativne kampanje koja se provodi tijekom 2018. i 2019. godine, očekuje se značajan porast stope odvajanja komunalnog otpada na obalnom području, a time i posljedično manja količina otpada koja završava u moru. U suradnji s Albanijom i Crnom Gorom provodit će se projekti koji će direktno utjecati na smanjenje otpada u Jadranskom i Mediteranskom moru.

Kako bi se potrošači potaknuli na razmišljanje o posljedicama neodgovornog ponašanja s istrošenim proizvodom, projektima informiranja kontinuirano se radi na podizanju svijesti o ulozi plastike u onečišćenju morskog i kopnenog okoliša, kao i o značaju plastike u okviru kružnog gospodarstva. Uz navedeno, uvođenjem povratne naknade za ciljane plastične proizvode te uvođenjem obvezne naplate plastičnih vrećica, očekuje se smanjenje količina plastičnog otpada i odbacivanje plastike, posebice u morski okoliš.

Dodatno će se osnažiti i uloga pomorstva u razvoju i konkurentnosti kroz politike i inicijative održivog rasta gospodarske aktivnosti na moru i u priobalju, jačanje utjecaja hrvatskoga pomorskog sektora na europskom i svjetskom tržištu, vrednovanje iznimnog geografskog položaja Jadranskog mora i njegovih ekoloških značajki, kao i razvoj visokih tehnologija i usluga u pomorstvu na temeljima tradicionalnih znanja i usvojenih sposobnosti, vodeći brigu o visokoj dostupnosti učinkovitih i modernih javnih usluga u pomorstvu, zaštiti morskog okoliša i sigurnosti plovidbe.

Hrvatska, zajedno s drugim članicama EU-a, sudjeluje u radu Međuvladine konferencije o međunarodnopravno obvezujućem instrumentu na temelju Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora za očuvanje i održivo korištenje morske biološke raznolikosti u područjima izvan nacionalne jurisdikcije. Po stupanju na snagu navedenog provedbenog sporazuma, Hrvatska će osigurati njegovu punu provedbu te na taj način pridonijeti ispunjenju cilja očuvanja i održivog korištenja oceanima, morem i morskim resursima za održivi razvoj.

CILJ 15:

Očuvati, ponovno uspostaviti i promicati održivo korištenje kopnenih ekosustava, održivo upravljati šumama, suzbiti dezertifikaciju, zaustaviti degradaciju tla te spriječiti uništavanje biološke raznolikosti

Hrvatska je po biološkoj raznolikosti jedna od najbogatijih europskih zemalja. Među malobrojnim smo zemljama koje imaju visok postotak teritorija pod zaštitom, trećina teritorija dio je europske ekološke mreže Natura 2000, koju čini gotovo 20 % teritorija EU, a u koju je prema znanstvenim podacima uključeno 37 % kopnene površine Hrvatske. Cilj ekološke mreže Natura 2000 je očuvati ili ponovno uspostaviti povoljno stanje više od tisuću ugroženih i rijetkih vrsta te oko 230 prirodnih i poluprirodnih stanišnih tipova.

Velika raznolikost kopnenih, morskih i podzemnih staništa rezultirala je bogatstvom vrsta i podvrsta sa znatnim brojem endema, a svake godine otkrivaju se nove vrste i podvrste. Broj poznatih vrsta u Hrvatskoj iznosi oko 40.000, a pretpostavlja se da je stvarna brojka znatno veća, prema procjenama do 100.000. Neke od posebnosti su: više od 50 % špiljskih vrsta poznatih u Hrvatskoj ne živi nigdje drugdje na svijetu (endemi), Spačvanski bazen najveći je cjeloviti kompleks šuma hrasta lužnjaka u Europi, u Lukinoj jami na Velebitu na dubini od 1.000 m živi jedini poznati pravi špiljski leteći kukac na svijetu, a Hrvatska je jedna od rijetkih europskih zemalja u kojoj žive vuk, ris i medvjed.

UPRAVLJANJE ŠUMAMA

Osim što su izvor hrane i skloništa, šume su važne za borbu protiv klimatskih promjena i očuvanje biološke raznolikosti. U Hrvatskoj su šume i šumska zemljišta dobra od općeg interesa i uživaju posebnu zaštitu države, prema Ustavu i u skladu sa Zakonom o šumama. Osnovne postavke i načela hrvatskog šumarstva jesu trajno gospodarenje s očuvanjem prirodne strukture i raznolikosti šuma te povećanje stabilnosti i kakvoće gospodarskih i općekorisnih funkcija šuma.

Ukupna površina šuma i šumskih zemljišta u Hrvatskoj iznosi 2,75 milijuna hektara, što čini 47,7 % kopnene površine države. Šume u državnom vlasništvu u ukupnoj vlasničkoj strukturi šuma sudjeluju sa 76 %, a privatne šume s 24 %. Najzastupljenija vrsta drveća u drvnjoj zalihi jest obična bukva (37 %), a zatim hrast lužnjak (12 %), hrast kitnjak (9 %), obični grab (8 %), obična jela (8 %), poljski jasen (3 %) i obična smreka (2 %).

Drvena zaliha u šumama na području Hrvatske iznosi 419 milijuna m³. Godišnji prirast drvne zalihe iznosi 10,1 milijuna m³, a prosječni godišnji etat planiran šumskogospodarskom osnovom područja za šume na području Hrvatske iznosi 8 milijuna m³. Prema evidencijama o izvršenim sječama godišnja realizirana drvena zaliha je manja od planirane šumskogospodarskom osnovom čime se osigurava budućnost održivog gospodarenja.

Godine 2018. donesen je Zakon o šumama koji propisuje upravljanje šumama i šumskim zemljištima, prema načelu javnosti, predvidljivosti, učinkovitosti i odgovornosti. Zakon definira općekorisne i gospodarske funkcije šuma te propisuje održivo gospodarenje šumama na način koji odražava njihovu bioraznolikost, produktivnost, kapacitet za regeneraciju, vitalnost i potencijal da trenutačno i ubuduće ispune odgovarajuće ekološke, gospodarske i društvene funkcije na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini.

Kontinuirano se povećava iznos financiranja biološke obnove državnih šuma, s 61,98 milijuna eura u 2017. godini na 68,32 milijuna eura u 2018. godini, dok se u 2019. godini planiraju radovi na uzgajanju i obnovi šuma u ukupnom iznosu od 70,93 milijuna eura. Za potrebe podizanja i obnove državnih šuma što obuhvaća radove pripreme i staništa za popunjavanje i pošumljavanje, sadnju i sjetvu, konverziju te sanaciju i obnova paljevina, u 2017. godini utrošeno je 9,95 milijuna eura, u 2018. godini 9,74 milijuna eura, a u 2019. godini planira se iznos od 10,42 milijuna eura.

Kako šumski požari predstavljaju veliku opasnost za šume, šumska i poljoprivredna zemljišta, značajna sredstva ulažu se u protupožarnu zaštitu. Ukupan broj evidentiranih požara u posljednje tri godine iznosi 533, dok je opožarenih površina 57.557 hektara. Za potrebe protupožarne zaštite u 2017. godini uloženo je 7,27 milijuna eura, a u 2018. godini 10,69 milijuna eura. U planu poslovanja za 2019. godinu za protupožarnu zaštitu planiran je iznos od 13,60 milijuna eura.

Prema službenim podacima, minski sumnjiva površina na prostoru Hrvatske iznosi više od 300 km², što obuhvaća 8 županija, 54 grada i općine koji su zagađeni minama i neeksplozivnim ubojnim sredstvima. Pretpostavlja se da je minsko sumnjiva površina zagađena s oko 30.000 mina. Od ukupne minski sumnjive površine, šume i šumsko zemljište čine oko 90 %.

ZAŠTITA EKOSUSTAVA I BIORAZNOLIKOST

Bogata i raznolika priroda jedan je od najvrjednijih resursa kojima Hrvatska raspolaže, a doprinosi osiguravanju svih funkcionalnosti nužnih za život i ekonomski razvoj. Integriranim pristupom strateškom planiranju svi raspoloživi kapaciteti usmjeravaju se prema aktivnostima koje će u najznačajnijoj mjeri pridonijeti očuvanju prirode. Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine temeljni je dokument zaštite prirode u Hrvatskoj, u koji su ugrađene smjernice globalnog Strateškog plana za bioraznolikost 2011. – 2020., koji je usvojen na 10. konferenciji stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti u Nagoyi u Japanu.

Zakonom o zaštiti okoliša i Strategijom zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine osigurava se cjelovito očuvanje kakvoće okoliša i očuvanje bioraznolikosti prirode kao jednog od najvrjednijih resursa te se propisuje racionalno korištenje prirodnih dobara i energije kao osnovni uvjet zdravog života i temelj koncepta održivog razvoja.

Do kraja 2020. godine integrirat će se vrijednost ekosustava i bioraznolikosti u nacionalno i lokalno planiranje, razvojne procese, strategije i pravce smanjenja siromaštva. Vrijednosti ekosustava i bioraznolikosti u središtu su Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske i Zakona o prostornom uređenju. Prema Strategiji planiranje korištenja i namjene područja unutar ekološke mreže treba temeljiti na mogućnostima korištenja potencijala područja ekološke mreže prepoznavanjem gospodarskih koristi i usluga ekosustava koje nudi, a da se pritom ne ugroze ciljevi očuvanja i cjelovitosti ekološke mreže.

ULAGANJA U BIORAZNOLIKOST

Hrvatska provodi strukturna ulaganja iz europskih fondova u sustav u svrhu očuvanja bioraznolikosti kroz projektna ulaganja u vrijednosti od 54,08 milijuna eura. Projekti obuhvaćaju izradu planova upravljanja strogo zaštićenim vrstama, uspostavu nacionalnog sustava za praćenje invazivnih stranih vrsta te uspostavu upravljanja i kontrole invazivnih stranih vrsta, razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000, kartiranje obalnih i pridnenih morskih staništa te razvoj sustava praćenja stanja očuvanosti vrsta i stanišnih tipova.

Ulaganja su usmjerena na uspostavu okvira za učinkovito upravljanje, kao i uklanjanje pritiska poput invazivnih stranih vrsta, radi kontrole i ublažavanja njihova štetnog utjecaja na autohtone vrste i staništa. Konkretno, u tijeku je provedba projekata u okviru kojih će se razvijati planovi upravljanja područjima Natura 2000 i planovi upravljanja strogo zaštićenim vrstama. Uz to će se kartirati vrijedna obalna i prirodna morska staništa u hrvatskom dijelu Jadranskog mora, a započet će i projekti razvoja sustava praćenja stanja očuvanosti vrsta i stanišnih tipova te unaprjeđenja rada oporavilišta za ozlijeđene i bolesne strogo zaštićene životinje. Završetak ovih projekata do kraja 2022. godine pridonijet će postizanju povoljnog stanja očuvanosti vrsta i stanišnih tipova važnih na nacionalnoj, ali i europskoj razini, u svrhu uspostave njihova suživota sa svim korisnicima prostora.

U isto vrijeme cilj Program razvoja zelene infrastrukture je potaknuti planski osmišljene zelene i vodne površine unutar gradova i općina (zelene zgrade, parkove i rekreativne površine, zelene površine uz sivu infrastrukturu i dr.), kojima se pridonosi očuvanju, poboljšanju i obnavljanju prirode, prirodnih funkcija i procesa radi postizanja ekoloških, gospodarskih i društvenih koristi održivoga razvoja.

**CILJ 16:
Promicati, u svrhu održivog
razvoja, miroljubiva i uključiva
društva, osigurati pristup
pravosuđu za sve i izgraditi
učinkovite, odgovorne i uključive
institucije na svim razinama**

Ustavom Republike Hrvatske jamče se temeljne slobode čovjeka, osobne i političke slobode i prava te niz gospodarskih, socijalnih, kulturnih i ekoloških prava.

IZGRADNJA SNAŽNIH INSTITUCIJA, PRAVNA SIGURNOST I ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA

Jedan je od prioriteta Hrvatske jačanje pravne sigurnosti i izgradnja snažnih institucija. Težak i dugotrajan proces reforme pravosuđa donio je znatne pomake u kvaliteti hrvatskog pravosuđa te rješavanju uočenih proceduralnih, materijalnih i organizacijskih nedostataka. O tome najbolje govori podatak da je 2004. godine na svim hrvatskim sudovima bilo 1,65 milijuna neriješenih predmeta, a na kraju 2018. godine broj neriješenih predmeta bio je 407.062, što je najmanji zabilježeni broj neriješenih predmeta u posljednjih 10 godina. U posljednjih pet godina broj neriješenih predmeta smanjuje se za oko 60.000 godišnje.

Promijenjen je čitav niz procesnih i materijalnih zakona, čime je omogućeno skraćivanje duljine trajanja sudskih postupaka, rasterećenje sudova od predmeta koji po svojoj prirodi nisu sudski, racionalizacija mreže pravosudnih tijela i informatizacija pravosuđa. Još tijekom pregovora za članstvo u Europskoj uniji provedene su opsežne mjere radi postizanja pune neovisnosti pravosuđa. Uspostavljen je novi sustav ulaska u pravosudnu profesiju, imenovanja i napredovanja sudaca i državnih odvjetnika, utemeljen na potpuno transparentnim i objektivnim kriterijima.

Promjenom Ustava 2010. ojačano je Državno sudbeno i Državno odvjetničko vijeće te je ukinut probni petogodišnji rok za imenovanje sudaca i državnih odvjetnika, dodatno se jačajući neovisnost i profesionalnost pravosuđa. Danas je u Hrvatskoj ulazak u pravosudnu profesiju, imenovanje pravosudnih dužnosnika kao i proces donošenja odluka prepušten isključivo struci, bez sudjelovanja izvršne vlasti i bez mogućnosti političkog utjecaja.

U 2018. godini donesen je paket od šest pravosudnih zakona čime je dodatno reorganizirana mreža pravosudnih tijela te osigurana bolja dostupnost sudova građanima. Spojeni su prekršajni s općinskim sudovima te je istodobno smanjen ukupan broj pravosudnih tijela. Osim učinkovitosti, sustavno se jača transparentnost i odgovornost pravosudnog sustava. Omogućeno je da podaci o imovini sudaca i državnih odvjetnika postanu javno dostupni na internetu te je smanjen je prostor za arbitrarnost prilikom odlučivanja o novim sucima, odnosno državnim odvjetnicima.

SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE I NASILJA U DRUŠTVU

Osim jačanja pravne sigurnosti, kontinuirano se prati stanje ljudskih prava, postavljaju se prioritete, predlažu mjere te time usmjeravaju napore prema poboljšanju zaštite i promicanju ljudskih prava. U svrhu jačanja sustava zaštite i promicanja ljudskih prava, posebni napori usmjeravaju se prema suzbijanju diskriminacije na svim razinama, uključujući i suzbijanje govora mržnje, borbu protiv trgovanja ljudima, posebice ženama i djecom, osoba s invaliditetom te zaštite i promicanja prava nacionalnih manjina.

Zakonom o suzbijanju diskriminacije osigurane su pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti i zaštita od svih oblika diskriminacije, te je Kaznenim zakonom kao kazneno djelo propisan zločin iz mržnje i javno poticanje na mržnju.

Hrvatska trajno, kroz rad institucionalnih mehanizama, prikuplja podatke o kaznenim djelima motiviranim nekim oblikom diskriminacije, što je Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA) prepoznala kao primjer dobre prakse. Nacionalnim planom za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2022. godine jača se sustav zaštite ljudskih prava i javne svijesti o pravu na jednako postupanje.

Kako bi se dodatno osiguralo ostvarenje jednakosti svih pred zakonom, posebnim je zakonom uspostavljen sustav besplatne pravne pomoći kojim je socijalno i ekonomski ugroženoj kategoriji građana zajamčena stručna pomoć u svrhu djelotvornog ostvarenja pravne zaštite te pristupa sudu i drugim javnopravnim tijelima. Institucionalni okvir sustava besplatne pravne pomoći čine uredi državne uprave u županijama, a ovisno o vrsti pravne pomoći, pružaju je nadležni uredi, ovlaštene udruge i pravne klinike te odvjetnici.

BORBA PROTIV TRGOVANJA LJUDIMA

Značajni napori ulažu se u izgradnju sustava suzbijanja trgovanja ljudima. Radi izgradnje i jačanja nacionalnog sustava, Hrvatska je ratificirala i kontinuirano implementira najznačajnije međunarodne instrumente u svrhu prevencije, identifikacije i ublažavanja posljedica trgovanja ljudima, naročito ženama i djecom.

Prilikom djelovanja na području suzbijanja trgovanja ljudima, nacionalni referalni sustav zasniva se na međuresornoj suradnji ključnih dionika kroz rad Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima, Operativnog tima Nacionalnog odbora te Nacionalnog koordinatora za suzbijanje trgovanja ljudima, u kojima su zastupljeni predstavnici tijela državne uprave i javnih tijela te nevladine organizacije. Kontinuirano se prati broj i sociodemografska obilježja žrtava trgovanja ljudima, a identificiranim žrtvama trgovanja ljudima pruža se sva potrebna pomoć i zaštita. Nacionalnim planom za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2018. do 2021. godine kroz 35 predviđenih mjera ulažu se dodatni napori u održavanju i jačanju visokih standarda u pružanju pomoći i zaštite žrtava trgovanja ljudima.

BORBA PROTIV NASILJA NAD ŽENAMA I OBITELJSKOG NASILJA

Na području borbe protiv nasilja nad ženama bilježi se napredak vezan uz unaprjeđenje nacionalnog zakonodavnog i strateškog okvira, usklađivanje metodologije prikupljanja i analize statističkih podataka sa standardima EU-a, uz edukaciju stručnog osoblja, međusektorsku suradnju nadležnih tijela te podizanje razine osviještenosti javnosti i ciljanih društvenih skupina o nultoj toleranciji prema svim oblicima nasilja.

Novi Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, koji se primjenjuje od 2018. godine, donio je jasniju definiciju nasilja u obitelji i definiciju žrtve nasilja u obitelji, te su njime propisane obveze nadležnih tijela u postupanju prema žrtvi nasilja u obitelji. U Zakon su unesene i novine u odredbe o zaštitnim mjerama.

Nadovezujući se na ratifikaciju Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, donesen je Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja koji sadrži obveze nadležnih tijela i drugih čimbenika koji sudjeluju u otkrivanju i suzbijanju seksualnog nasilja, pružanju pomoći, zaštiti osoba izloženih seksualnom nasilju te reguliranju načina i sadržaja suradnje između nadležnih tijela.

Potrebno je naglasiti da je u svrhu reguliranja statusa i prava žrtava seksualnog nasilja u Domovinskom ratu, 2015. godine donesen Zakon o pravima žrtava seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu.

Za učinkovitiju prevenciju, zaštitu i pomoć žrtvama obiteljskog nasilja, u lipnju 2019. usvojen je novi Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji. Protokol je operativni dokument koji precizira postupanje nadležnih državnih tijela (zdravstva, znanosti i obrazovanja, socijalne skrbi, pravosuđa i policije) u slučajevima obiteljskog nasilja. Njime se jača i uloga organizacija civilnoga društva koje se bave zaštitom žrtve te medija koji senzibiliziraju javnost na problem nasilja.

PREVENCIJA NASILJA NAD DJECOM I NJIHOVA ZAŠTITA

Nacionalna strategija za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2014. do 2020. godine glavni je strateški dokument koji definira eliminaciju svih oblika nasilja nad djecom, što podrazumijeva provedbu aktivnosti prevencije nasilja nad i među djecom u svim okruženjima. Kao posebno područje izdvojena je zaštita od nasilja izvan obitelji i škole, od elektroničkog nasilja i nasilja u medijskom prostoru. Strategija sadrži mjere usmjerene promicanju nulte tolerancije na nasilje nad djecom u zajednici, medijima i u elektroničkom prostoru, uz dosljednu primjenu zakona i razvijanje učinkovitih instrumenata sankcioniranja za nepridržavanje zakona u medijskom prostoru i putem interneta. U svrhu učinkovitog praćenja provedbe Strategije u suradnji s UNICEF-om izrađen je dokument „Indikatori dobrobiti djece“ na temelju kojega se procjenjuju stanja i potrebe djece.

U svrhu socijalne uključenosti i ostvarivanja jednakih prava donesen je niz dokumenata u vezi s položajem osoba s invaliditetom, među kojima je osobito važna Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2017.–2020. godine.

ZAŠTITA PRAVA NACIONALNIH MANJINA

Dodatna zaštita prava nacionalnih manjina Ustavom je prepoznata kao posebna vrednota, čime je omogućeno donošenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, kao i posebnih zakona koji nacionalnim manjinama jamče pravo na korištenje vlastitog jezika i pisma, kulturnu autonomiju i političku participaciju. Slobode i prava razrađeni su posebnim zakonima i odredbama međunarodnih ugovora čime se jamči primjena međunarodnih standarda zaštite u nacionalnom zakonodavstvu.

Ustav Republike Hrvatske prepoznaje 22 nacionalne manjine, a u Hrvatskom je saboru prema zakonu osigurano osam parlamentarnih mjesta za zastupnike nacionalnih manjina koji se biraju s posebnih manjinskih lista. Na snazi je osam operativnih programa za nacionalne manjine za razdoblje 2017.–2020. kojima su određeni mehanizmi osiguranja zaštite prava nacionalnih manjina te podrška djelovanju njihovih tijela.

Primjerice, od 2003. godine usvojeno je niz dokumenata kojima je cilj poboljšanje životnih uvjeta Roma, njihova bolja uključenost u sustav obrazovanja i zapošljavanja, među kojima je najvažnija Nacionalna strategija za uključivanje Roma za razdoblje od 2013. do 2020. godine.

IZGRADNJA DJELOTVORNIH, ODGOVORNIH I TRANSPARENTNIH INSTITUCIJA

U svrhu razvoja djelotvornih, odgovornih i transparentnih institucija na svim razinama, donesena je Strategija razvoja javne uprave za razdoblje 2015.–2020. i Akcijski plan provedbe Strategije razvoja javne uprave za razdoblje od 2017. do 2020. godine. Strategijom i Akcijskim planom provode se mjere i aktivnosti radi pojednostavnjenja i modernizacije upravnog postupanja, osiguravanja brze i pouzdane podrške građanima i poslovnim subjektima, unaprjeđenja sustava razvoja i upravljanja ljudskim potencijalima te reforme upravnog sustava sukladno najboljoj praksi i iskustvima dobrog upravljanja prema europskim standardima.

Zakonom o državnim maticama propisano je vođenje evidencije o osobnim stanjima građana u koje se upisuju činjenice rođenja, sklapanja braka, smrti i podaci o drugim činjenicama utvrđenima zakonom. Sve matice u Hrvatskoj vode se u elektroničkom obliku.

DIGITALIZACIJA JAVNE UPRAVE

U dinamičnom i tehnološki intenzivnom okruženju sveobuhvatni razvoj digitalne javne uprave preduvjet je ekonomskog rasta i otvaranja novih kvalitetnih poslova, kao preduvjeta napretka u cjelini. Predano se radi na provedbi Strategije e-Hrvatska 2020. u svrhu digitalizacije usluga u javnom sektoru. Cilj je olakšati komunikaciju između građana, tvrtki i države, osigurati bolju digitalnu dostupnost javnih usluga i informacija te digitalno povezivanje sustava javne uprave s privatnim sektorom, civilnim društvom i institucijama Europske unije. Središnje mjesto za pružanje digitalnih usluga javne uprave čini sustav e-Građani koji trenutačno ima gotovo 700.000 korisnika, a omogućuje 54 usluge.

BORBA PROTIV KORUPCIJE

Hrvatska posvećuje posebnu pozornost borbi protiv korupcije. Strategija suzbijanja korupcije za razdoblje od 2015. do 2020. godine određuje prioritetna područja i ciljeve ključne za daljnji razvoj i jačanje antikorupcijskog mehanizma u šestogodišnjem razdoblju. Strategija je usmjerena na jačanje transparentnosti, odgovornosti i integriteta dužnosnika i službenika, jačanje učinkovitosti u radu tijela javne vlasti te uklanjanje preostalih nedostataka u organizaciji sustava i zakonodavnom okviru u prioritetnim horizontalnim i sektorskim područjima. Osnivanjem Savjeta za sprječavanje korupcije 2017. godine ojačan je mehanizam nadzora provedbe i procjene uspješnosti učinaka antikorupcijskih mjera, kako bi se osigurala efikasnost ukupnih nacionalnih antikorupcijskih napora.

Broj zaprimljenih sudskih predmeta kaznenih djela s obilježjima korupcije u razdoblju od 2016. do 2018. je 440. Od toga je riješeno 187 predmeta, dok je pravomoćno riješeno 145 predmeta.

U veljači 2019. godine donesen je Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti, kojemu je cilj osiguravanje dostupnih i pouzdanih načina prijavljivanja nezakonitosti i nepravilnosti te učinkovita zaštita prijavitelja. Zakon ima pozitivan i ohrabrujući utjecaj na prijavljivanje nepravilnosti te se primjenjuje na sve postupke prijavljivanja nepravilnosti, bez obzira na to je li riječ o javnom ili privatnom sektoru.

Izgrađen je institucionalni okvir za prevenciju i borbu protiv korupcije te su uspostavljeni mehanizmi za jačanje odgovornosti i integriteta državnih službenika Etičkim kodeksom državnih službenika. Kodeks omogućuje prijavljivanje slučajeva korupcije i jačanje etičkih principa te su u svim državnim i pravosudnim tijelima imenovani povjerenici za etiku koji promoviraju etičko ponašanje u međusobnim odnosima službenika i odnosima prema građanima, zaprimaju pritužbe građana i službenika na neetičko i moguće koruptivno ponašanje službenika te provode postupak ispitivanja osnovanosti pritužbe. Osnovano je i Etičko povjerenstvo za državne službenike, kao drugostupanjsko tijelo u rješavanju pritužbi građana i službenika na neetičko i moguće koruptivno postupanje državnih službenika.

OTVORENOST RADA TIJELA JAVNE VLASTI

Sloboda informiranja i pravo na pristup informacijama temeljna su ljudska prava zajamčena Ustavom Republike Hrvatske. Zakonom o pravu na pristup informacijama svim građanima omogućeno je ostvarivanje prava na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti. Temeljna je odgovornost za provedbu Zakona na čelnicima tijela javne vlasti te na službenicima kojima je odlučivanje o pristupu informacijama dano u nadležnost. Provedbu Zakona nadzire Povjerenik za informiranje, kao neovisno tijelo koje bira Hrvatski sabor na razdoblje od pet godina, na temelju javnog poziva i prema zakonom propisanim kriterijima.

Hrvatska prepoznaje potencijal otvorenih podataka te je u srpnju 2018. donesena Politika otvorenih podataka kao strateški smjer daljnjeg razvoja politike otvorenosti i transparentnosti javne uprave. Donošenje Akcijskog plana za provedbu Politike otvorenih podataka u visokom je stupnju gotovosti.

Radi ostvarenja konkretnog napretka na području transparentnosti i otvorenosti rada tijela javne vlasti, uključivanja i osnaživanja građana i civilnoga društva, borbe protiv korupcije te korištenja novih tehnologija za poboljšanje kvalitete usluga koje javna uprava pruža građanima, 2012. godine je uspostavljen Savjet inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast, koji čine predstavnici državnih, lokalnih i regionalnih vlasti, organizacija civilnog društva, akademske zajednice i medija. U tijeku je provedba Akcijskog plana za provedbu inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast u razdoblju 2018.–2020. u pet ključnih područja: transparentnost, otvorenost, sudjelovanje građana/civilnoga društva u procesima izrade, provedbe i praćenja javnih politika, provedba Partnerstva za otvorenu vlast na lokalnoj i regionalnoj razini te održivost inicijative. Na Globalnom zasjedanju inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast u 2015. godini, projekt e-Građani osvojio je prvo mjesto u Europi.

Prema aktualnim rezultatima OECD-ova izvješća “Prakse boljih propisa diljem Europske unije”, Hrvatska se nalazi na samom vrhu ljestvice, iznad prosjeka država članica EU-a i OECD-a, prema pokazatelju provedbe savjetovanja sa zainteresiranom javnošću. U 2018. godini provedena su ukupno 1.033 savjetovanja na državnoj razini, što je povećanje od čak 46 % u odnosu na 2017. godinu.

BORBA PROTIV TERORIZMA

Kao članica Europske unije, Organizacije sjevernoatlantskog ugovora (NATO), Ujedinjenih naroda i drugih međunarodnih organizacija, Hrvatska sudjeluje u borbi protiv terorizma. Odrednice protuterorističkog djelovanja u Hrvatskoj sadržane su u Nacionalnoj strategiji i Akcijskom planu za prevenciju i suzbijanje terorizma.

U svrhu sprječavanja pranja novca i borbe protiv terorizma dodatno je osnažen zakonodavni okvir donošenjem Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, prema kojemu se poduzimaju aktivnosti provjere podataka o transakcijama koje su zaprimljene od banaka i drugih obveznika radi provjere podataka o transakcijama kod kreditnih institucija koje posluju u Hrvatskoj. U 2018. godini od banaka je zaprimljeno šest obavijesti o sumnjivim transakcijama sa sumnjom na financiranje terorizma, no u tim slučajevima nisu utvrđene poveznice s financiranjem terorizma ili konkretnim terorističkim aktima.

Hrvatska surađuje s međunarodnim organizacijama za suzbijanje terorizma, osobito s Interpolom, u svezi s osobama, transakcijama i sredstvima za koje postoji sumnja da su povezane s pranjem novca i/ili financiranjem terorizma.

CILJ 17: Ojačati načine provedbe te učvrstiti globalno partnerstvo za održivi razvoj

Hrvatska je aktivno sudjelovala u uspostavljanju okvira Programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030., uključujući i rad u Otvorenoj radnoj skupini za ciljeve održivog razvoja.

Nacionalna strategija razvojne suradnje za razdoblje od 2017. do 2021. godine određuje strateški smjer razvoja i humanitarne politike, a Zakon o razvojnoj suradnji i humanitarnoj pomoći u inozemstvu, usvojen 2008. godine, služi kao pravna osnova za aktivnosti razvojne suradnje. Strategija određuje globalni okvir, hrvatske kapacitete i izazove, kao i geografske i sektorske prioritete koji su usklađeni s Programom za održivi razvoj 2030., u sklopu koje se provodi planiranje i izvješćivanje o službenoj razvojnoj pomoći te se provodi razvojna i humanitarna politika među dionicima u različitim područjima i politikama.

KOORDINACIJA RAZVOJNE SURADNJE

Usklađenost i kohezija naših vanjskih razvojnih aktivnosti potiče se kroz Povjerenstvo za razvojnu suradnju i humanitarnu pomoć u inozemstvu, koje okuplja resorna ministarstva, državne urede, nacionalne banke, lokalne i regionalne vlasti, civilno društvo, privatni sektor i akademsku zajednicu. U skladu s višedioničkim partnerstvom koje je definirano Podciljevima održivog razvoja, različiti nacionalni dionici razmjenjuju i dijele znanje, iskustva, izazove i dobre prakse na političkoj i projektnoj razini.

Iskustva ratne i poslijeratne demokratske tranzicije usmjerila su hrvatsku razvojnu i humanitarnu politiku prema promicanju međuovisnosti mira, sigurnosti i razvoja, kao i na ljudski razvoj. To se ponajprije odnosi na iskustva iz prve ruke u poslijeratnoj stabilizaciji i stečena specifična znanja (nacionalni sustav protuminskog djelovanja, demobilizacija i resocijalizacija ratnih veterana, mirna reintegracija okupiranih područja, pitanja mentalnog zdravlja), procese pristupanja Europskoj uniji i činjenice da smo i sami do 2011. godine bili država primateljica pod načelom nacionalnog vlasništva i odgovornosti.

Nacionalna strategija identificira pojedine sektorske prioritete:

- dostojanstvo svake ljudske osobe (obrazovanje, zdravlje, zaštita i osnaživanje žena, djece i mladih)
- mir, sigurnost i razvoj demokratskih institucija, što se odnosi na poslijeratnu tranziciju i pristupanje Europskoj uniji
- odgovoran gospodarski razvoj s naglaskom na održivi turizam, male i srednje tvrtke.

Geografska prioritetna područja strategije jesu Jugoistočna Europa (Bosna i Hercegovina, Albanija, Crna Gora, Kosovo, Sjeverna Makedonija, Srbija), Južno i istočno susjedstvo (Jordan, Ukrajina, Egipat, Irak, Libanon, Sirija) i Zemlje u razvoju (Afganistan, Kolumbija, Tanzanija).

POLITIKA MEĐUOVISNOSTI MIRA, SIGURNOSTI, RAZVOJA I VLADAVINE PRAVA

U skladu s postavljenim prioritetima, nastavit će se promicati politika međuovisnosti mira, sigurnosti i razvoja, vladavine prava, sprječavanja i mirnog rješavanja sukoba na svim međunarodnim i regionalnim forumima te kroz vlastite razvojne i humanitarne projekte.

S obzirom na iskustva i znanja Hrvatske u procesima gospodarske i političke tranzicije, nastavit će se promicanje vidljivosti i vrijednosti dijeljenja takvih iskustava, u skladu s konceptom suradnje Jug-Jug i Trokutne suradnje, utvrđenima u Agendi 2030. Sukladno tome Hrvatska je zajedno s UNOSSC-om objavila izvješće pod nazivom „Hrvatska – jedinstven most između sjeverne i južne razvojne suradnje“ [6](2018.).

Istodobno, Hrvatska nastavlja jačati nacionalna partnerstva između dionika u razvoju, posebno s privatnim sektorom, civilnim društvom, akademskom zajednicom, lokalnom zajednicom i institucijama. Kako bi se olakšala suradnja s civilnim društvom, 2014. godine osnovana je Platforma za međunarodnu građansku solidarnost Hrvatske (CROSOL[7]). Riječ je o nevladinoj i neprofitnoj organizaciji civilnog društva koja je aktivna ili zainteresirana za aktivnosti na području međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći. Organizirano je nekoliko konferencija s organizacijama iz privatnog sektora kako bi se podignula svijest i dodatno uključio hrvatski privatni sektor u razvojnu suradnju i humanitarnu pomoć. Aktivnosti promidžbenog programa poduzete su u suradnji s akademskom zajednicom, radi informiranja studenata o ovoj važnoj politici i njezinu doprinosu globalnoj solidarnosti, kao i uključivanju znanstvenih aktera u globalne istraživačke aktivnosti razvoja.

UKUPNA SLUŽBENA RAZVOJNA POMOĆ HRVATSKE ZA RAZDOBLJE OD 2015. DO 2018. GODINE

GODINA	IZNOS (mil EUR)	%BNP
2015.	37.29	0.08
2016.	39.87	0.08
2017.	44.13	0.09
2018.	54.21	0.1

[6] <https://www.unsouthsouth.org/2018/06/28/croatia-a-unique-bridge-between-north-and-south-development-cooperation-2018/>

[7] <https://www.crosol.hr/eng>

Projekti koji se provode u skladu s ciljevima održivog razvoja

- Humanitarna pomoć Jemenu, Somaliji i Južnom Sudanu u suradnji s WFP-om i ICRC-om.

- Psihosocijalna rehabilitacija ukrajinske djece iz područja pogođenog sukobom.
- Obrazovanje psihijataru i psihologa u Ukrajini vezano uz identificiranje i rješavanje posttraumatskog stresnog poremećaja (PTSP) i izravna pomoć ratnim veteranima iz Ukrajine i Bosne i Hercegovine.
- Tečaj za upravljanje transplantacijom za transplantacijske stručnjake iz Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, Kosova, Srbije, Crne Gore i uspostavljanje Regionalne zdravstvene mreže za razvoj zdravlja u Jugoistočnoj Europi za donaciju organa i transplantacijsku medicinu.
- Izgradnja tehničkih kapaciteta na području zdravstva – donacija vozila hitne pomoći, sterilizacije, ultrazvuka i ostale medicinske opreme u bolnicama u Bosni i Hercegovini i Afganistanu.
- Izgradnja bolnica u Bosni i Hercegovini.

- Poboljšanja na području obrazovanja u izbjegličkom kampu u Jordanu. Izgradnja i rekonstrukcija igrališta za pet osnovnih škola i dječjih vrtića u sirijskim izbjegličkim kampovima u Azraqu i Za'atariju. Ova dječja igrališta imaju opremu za sigurno igranje za djecu, uključujući smještajnu opremu za djecu s teškoćama u razvoju.
- Jačanje kapaciteta za izradu kurikula i pomoć u uspostavi IT-inovacijskog centra na Sveučilištu u Bosni i Hercegovini.
- Stipendije za studente iz Afganistana, Gambije, Kosova, Kenije, Mauricijusa, Namibije, Turkmenistana.
- Izgradnja, rekonstrukcija i opremanje škola, glazbenih škola, vrtića, sportskih objekata, knjižnica u Bosni i Hercegovini.

- Jačanje gospodarske otpornosti u regiji jugoistočne Europe i sjeverne Afrike.

- Rekonstrukcija cesta i infrastrukture u Bosni i Hercegovini.

- Oprema za škole i izgradnja centara za djecu s teškoćama u razvoju, kao i promicanje sportskih aktivnosti za osobe s invaliditetom u Bosni i Hercegovini.
- Izgradnja i rekonstrukcija domova za starije osobe u Bosni i Hercegovini.

- Rekonstrukcija i izgradnja javnih zgrada, vjerskih objekata, komunalne i društvene infrastrukture u Bosni i Hercegovini u svrhu održivog povratka izbjeglica i promicanja oživljavanja gospodarskih djelatnosti.

- Izgradnja institucionalnih kapaciteta u Albaniji vezanih uz spremnost za smanjenje rizika od katastrofa i onečišćenja mora.

- Izgradnja kapaciteta ministarstava unutarnjih poslova Afganistana, Sjeverne Makedonije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Srbije, Albanije, Kosova, Indonezije, Jordana, Ukrajine.
- Resocijalizacija ratnih veterana – promicanje i financiranje osnivanja veteranskih zadruga u Bosni i Hercegovini.
- Izgradnja kapaciteta u prikupljanju, čuvanju i analizi dokumentacije vezane za rat u Bosni i Hercegovini.
- Izgradnja kapaciteta na području traženja nestalih osoba tijekom sukoba osigurana je Bosni i Hercegovini i Kolumbiji.
- Izgradnja kapaciteta u nekoliko politika u svrhu jačanja administrativnih kapaciteta za pristupanje Europskoj uniji u Bosni i Hercegovini, Sjevernoj Makedoniji, Albaniji, Srbiji, Kosovu.
- Izgradnja kapaciteta za pripravnost i prevenciju katastrofa za stručnjake civilne zaštite iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore.
- Izgradnja kapaciteta na području pravosuđa – obuka o etici, nepristranosti i neovisnosti i borba protiv korupcije za suce u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji, Srbiji.

- Jačanje uloge civilnog društva i suradnje s vladinim institucijama u Ukrajini, Sjevernoj Makedoniji, Kazahstanu, Uzbekistanu, Kirgistanu, Azerbajdžanu, Gruziji.
- Izgradnja kapaciteta za sustav središnje banke – IT, praćenje, plaćanja, javni kontakti – u Bosni i Hercegovini, Sjevernoj Makedoniji, Albaniji.
- Izgradnja kapaciteta na području organiziranja javnih konzultacija u Ukrajini.

Doprinos organizacija civilnog društva ostvarenju održivog razvoja

Organizacije civilnoga društva (OCD) imaju važnu ulogu u uspostavljanju dijaloga o izgradnji i provedbi politika održivog razvoja, osmišljavanju i provedbi inovacija (društvenih, kulturnih, ekonomskih i sl.) te pokretanju partnerskih projekata za održivi lokalni razvoj. Hrvatski OCD-ovi imaju važnu ulogu u podizanju svijesti i educiranju o održivom razvoju i zaštiti okoliša, provedbi projekata koji pridonose provedbi nacionalnih okolišnih politika i okolišnih politika EU-a, kao i razvoju inovativnih pristupa politikama, razvoju tehnologija, metoda i instrumenata, istovremeno djelujući kao prijeko potrebni „stražari“ koji osiguravaju djelotvorni nadzor nad osiguravanjem standarda održivog razvoja u zemlji.

OCD se zalažu za održivi razvoj na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini – provodeći edukacije i javne kampanje te fokusirajući se na društvene i okolišne posljedice poslovanja, zagovarajući ulaganje napora i sredstava za zaštitu okoliša i društvena pitanja te preuzimanje odgovornosti za posljedice poslovanja i izvještavanja o utjecaju aktivnosti niza dionika na okoliš.

Za programe razvoja civilnog društva osigurano je preko 150 milijuna eura iz Europskog socijalnog fonda. Posebice ističemo ESF natječaj za tematske mreže od gotovo 12 milijuna eura unutar kojih se podupire suradnja civilnog sektora i znanstvenih institucija radi razvoja javnih politika od kojih je jedna mreža upravo iz područja održivog razvoja.

Sinergijom Vladinog Ureda za udruge i Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva pri korištenju sredstava iz Europskog socijalnog fonda značajno su povećana sredstva za razvoj civilnog društva te time osigurana njegova održivost.

Važnu ulogu u oblikovanju javnih politika imaju i savjetodavna tijela Vlade, poput Savjeta za mlade Vlade Republike Hrvatske, koje sudjeluje u razvoju javnih politika za mlade, te Savjeta za razvoj civilnoga društva, koje radi na razvoju poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva u Hrvatskoj.

Primjer inicijative koja potiče kreativnost, samostalno istraživanje, kritičko mišljenje i promišljanje mogućih rješenja koja doprinose održivom razvoju jest i #PrvaGeneracija koju je 2016. pokrenula švedska vlada radi podizanja svijesti među mladima o UN-ovoj Agendi 2030., u kojem je sudjelovala i Hrvatska.

Obrazovanje za održivi razvoj razvija i jača sposobnost pojedinaca, skupina, zajednica, organizacija i zemalja da prosuđuju i biraju u korist održivog razvoja. U okviru formalnog obrazovanja zastupljene su teme i sadržaji koji su povezani s održivim razvojem, ali sukladno Strategiji UNECE („učiti znati, učiti činiti, učiti biti, učiti raditi i živjeti zajedno“), potrebno je dodatno usmjeravati načine poučavanja prema kompetencijama, umjesto prema sadržajima. Iako su pitanja vezana uz održivi razvoj integrirana u planove i programe formalnog učenja (u osnovnim i srednjim školama), određene teme nemaju jednaku zastupljenost (zaštita okoliša i prirodnih izvora zastupljenije su od, primjerice, socijalne kohezije), što je moguće u suradnji s OCD-om dodatno unaprijediti.

U okviru Švicarsko-hrvatskog programa suradnje objavljen je 2018. godine Poziv na dodjelu bespovratnih sredstava „Osnaživanje doprinosa organizacija civilnoga društva obrazovanju za održivi razvoj za unaprjeđenje ekonomske i socijalne kohezije“, kojim se želi povećati uloga organizacija civilnoga društva u razvoju kompetencija djece i mladih na području održivog razvoja te osnažiti partnerstva organizacija civilnoga društva, škola i lokalne zajednice u podizanju svijesti o održivom razvoju. Pozivom se podupiru aktivnosti povezane s unaprjeđenjem vještina i znanja o održivom razvoju djece, mladih (osnovnoškolske i srednjoškolske dobi), ali i članova njihovih obitelji. Također, promiče se i volontiranje među djecom i mladima, s obzirom na to da ono pomaže u izgradnji snažnijih zajednica te potiče nove vještine i građansku odgovornost. U okviru Poziva, ugovoreno je 36 projekata, u kojima će do kraja 2020. godine sudjelovati 9.765 djece, a provest će se 185 programa izobrazbe za održivi razvoj, za što je planirano utrošiti 31,5 milijuna kuna (oko 4,25 milijuna eura).

Doprinos poslovne zajednice ostvarenju ciljeva održivog razvoja

Trgovačka društva kao predvodnici društveno odgovornog i održivog poslovanja godinama angažirano oblikuju i potiču javnu svijest o važnosti društveno odgovornog i održivog poslovanja, strateški mu pristupaju, primjenjuju društveno odgovorne i održive prakse u poslovanju i o njima izvještavaju te potiču različite inicijative kroz poslovna udruženja. Ipak, još uvijek postoji i značajan prostor za napredak u uključivanju društveno odgovornog poslovanja i ciljeva održivog razvoja u strategije trgovačkih društva radi promjene načina poslovanja, razumijevanja utjecaja na okoliš i društvo, definiranja ciljeva, razvoja novih poslovnih rješenja i uspostavljanja redovite komunikacije o poduzetim aktivnostima.

Jačanje svijesti o važnosti provođenja ciljeva održivog razvoja u svim sektorima društva i mobilizaciju poslovne zajednice za provođenje ciljeva održivog razvoja osobito potiču tri organizacije: Hrvatska gospodarska komora (HGK), u okviru koje djeluje Zajednica za društveno odgovorno poslovanje i Hrvatski nacionalni odbor Međunarodne trgovačke komore (ICC Hrvatska), Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj (HR PSOR) i Hrvatska udruga poslodavaca (HUP), u okviru koje djeluje Global Compact mreža Hrvatska.

Jačanje društveno odgovornog poslovanja u Hrvatskoj započelo je konferencijom Promicanje društveno odgovornog poslovanja u Hrvatskoj: Agenda za 2005. godinu, koja je održana 8. prosinca 2004. godine. Konferencija je pokazala važnost društveno odgovornog poslovanja u Hrvatskoj u kontekstu uključivanja u EU i povećanja konkurentnosti gospodarstva. Tijekom konferencije usvojena je Agenda 2005., koja je potaknula provedbu cijelog niza aktivnosti i programa edukacije usmjerenih na unaprjeđenje procesa upravljanja, praćenja i izvještavanja o društveno odgovornom poslovanju.

Aktivnost koja je obilježila sljedeće desetljeće bila je projekt Indeks DOP-a (Društveno odgovorno poslovanje), koji je obuhvatio razvoj metodologije vrednovanja društveno odgovornih praksi članica HGK-a i HR PSOR-a te osmišljavanje nagrade za vrednovanje društveno odgovornih praksi trgovačkih društva. Metodologija je razvijena tijekom 2007. godine uz podršku UNDP-a Hrvatska, koji je omogućio dolazak stručnjaka iz jedne od vodećih organizacija poslovnog svijeta u Velikoj Britaniji-Business in the Community, kako bi se članovi projektnog tima detaljnije upoznali s metodologijom The Corporate Responsibility Index (CR Index). Nagrada Indeks DOP-a prvi je put dodijeljena 2008. godine i od tada do danas, u kontinuitetu od 11 godina, u projektu Indeks DOP-a sudjelovalo je 497 trgovačkih društva.

Početkom 2019. godine uspostavljena je suradnička platforma Hrvatske gospodarske komore (8), kroz koju se potiču partnerstva poslovnog sektora, državnih institucija i civilnog društva radi ostvarivanja ciljeva održivog razvoja u Hrvatskoj. Prvi veliki javni događaj u okviru suradničke platforme bila je konferencija Podržimo održivo, održana u ožujku 2019. godine. Zamišljena kao višesektorski i višedionički dijalog, sastavni je dio pripreme prvoga Dobrovoljnog nacionalnog pregleda Hrvatske, u čijoj izradi sudjeluje i Hrvatska gospodarska komora. Konferencija je okupila više od 150 sudionika iz svih sektora,

Osim aktivnosti Zajednice za društveno odgovorno poslovanje HGK-a, ICC Hrvatska sudjelovao je u pripremi globalnog izvještaja Business Action for Sustainable and Resilient Societies, predstavljenog u okviru Visokog političkog foruma UN-a u srpnju 2018. u New Yorku. U izvještaju je predstavljen i primjer dobre prakse INA-e – Industrije nafte – u ostvarenju cilja 15: Očuvanje života na kopnu-program Zeleni pojas.

HR PSOR (Croatian Business Council for Sustainable Development) u srpnju 2018. godine osnovao je Platformu za ciljeve održivog razvoja, koja putem konferencija o društveno odgovornom poslovanju i stručnim radovima sudionika potiče razumijevanje važnosti društveno odgovornog i održivog poslovanja. Kako bi potaknuo primjenu ciljeva među svojim članicama, HR PSOR preveo je Menadžerski vodič za Globalne ciljeve održivog razvoja World Business Council for Sustainable Development.

(8) HGK_COR AKCELERATOR (CCE_SDG ACCELERATOR)

Hrvatska udruga poslodavaca organizirala je u listopadu 2018. godine dvodnevnu konferenciju Sustainability – Future of Business. Tema konferencije bila je uloga poslovnog sektora u ostvarenju ciljeva održivog razvoja i razmatranje mogućnosti investiranja u održivi razvoj, zaštitu okoliša i smanjenje učinaka klimatskih promjena. Također, natječajem SDG Pioneers za osobe mlađe od 35 godina zaposlene u tvrtkama članicama UN Global Compacta ili njezinoj podružnici u Hrvatskoj, Udruga uspješno pridonosi podizanju svijesti o važnosti ostvarenja jednog ili više ciljeva održivog razvoja.

Prema ocjenama predstavnika poslovnog sektora iz istraživanja provedenog 2017. godine, Provedba ciljeva održivog razvoja u Hrvatskoj: izazovi i perspektive, informiranost uprava trgovačkih društva o ciljevima održivog razvoja nužan je preduvjet, međutim to nije dovoljno za učinkovito djelovanje. Utvrđeno je da uprave imaju presudan utjecaj na prihvaćanje i provedbu društveno odgovornog poslovanja i ostvarivanje ciljeva održivog razvoja (ciljeva održivog razvoja).

Radi doprinosa održivom razvoju, pojedina trgovačka društva kao sastavni dio svoga poslovanja ugradila su društveno odgovorno poslovanje, koncept koji podrazumijeva brigu o društvu i okolišu. Društva određuju prioritete na temelju procjene vlastitog potencijalnog doprinosa ostvarenju ciljeva održivog razvoja uz procjenu rizika u svim segmentima, kao i ocjenu područja u kojima mogu usvojiti prakse koje će povećati pozitivan učinak na ciljeve održivog razvoja, poduzimaju aktivnosti te uče o utjecajima svojih aktivnosti na ostvarivanje ciljeva održivog razvoja i stečeno znanje dijele unutar i izvan organizacije.

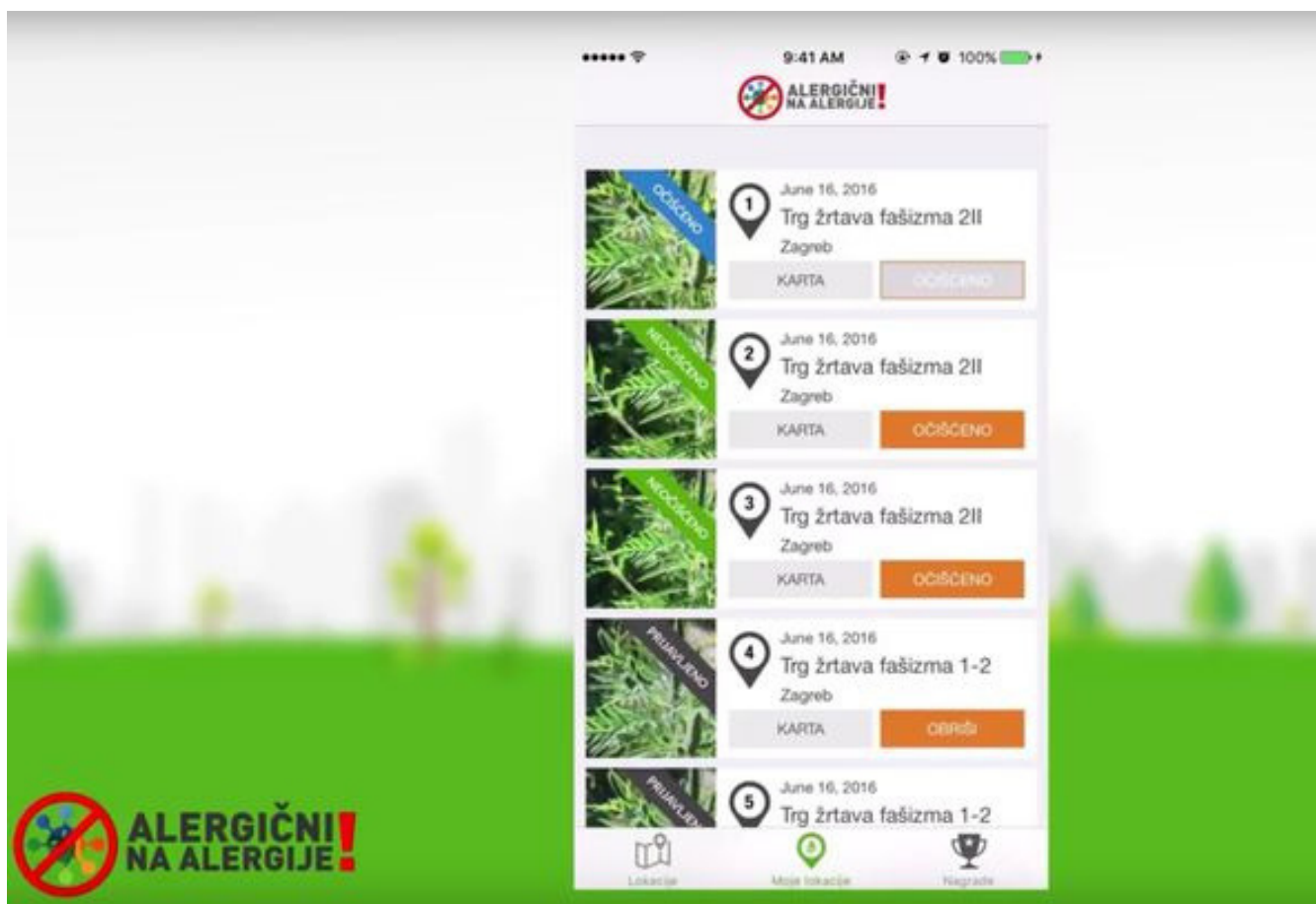
Studije slučaja hrvatskih poduzeća u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja

Doprinos unapređenju kvalitete života socijalno ugroženih skupina

Dukat, mliječna industrija i jedna od vodećih regionalnih robnih marki mliječnih proizvoda u regiji, tradicionalni je donator mliječnih proizvoda ugroženim skupinama društva. Od 2015. godine, pokrenut je projekt strateškog doniranja mliječnih proizvoda, i to pučkim kuhinjama, socijalnim samoposlugama i humanitarnim udrugama koje skrbe o socijalno ugroženoj djeci i građanima širom Hrvatske. Osim što ovim projektom Dukat utječe na kvalitetniju prehranu socijalno ugroženog stanovništva i podizanje kvalitete života uopće, redovitim donacijama Dukat doprinosi i borbi protiv gladi i posljedica siromaštva, čime daje svoj doprinos ostvarenju cilja 2: Svijet bez gladi i cilja 3: Zdravlje i blagostanje. Uz pozitivne socijalne i humanitarne učinke, projekt bilježi i pozitivne okolišne učinke te doprinosi i ostvarenju cilja 12. Dukat je u 2018. godini donirao 192 tona mliječnih proizvoda, a u protekle četiri godine donirao je ukupno 900 tona mliječnih proizvoda nabavne vrijednosti od 8,2 milijuna kuna (oko 1,10 milijuna eura) te prodajne vrijednosti više od 13 milijuna kuna (oko 1,75 milijuna eura). Svojim programom redovitih donacija Dukat godišnje osigura oko milijun mliječnih obroka za gotovo 40.000 djece i građana. Godine 2018. Dukat je dobio priznanje „Najdonator“ kao najveći pojedinačni donator hrane u Hrvatskoj u 2017. godini, koji je donirao 41,5 % ukupno donirane hrane, te najveći donator u kategoriji proizvođača.

Digitalnom tehnologijom do bolje kvalitete života ljudi posebno osjetljivih na ambroziju

JGL, farmaceutska kompanija, osmislio je projekt Alergični na alergije i razvio je aplikaciju Alergični za mobilne telefone, koja omogućuje fotografiranje i geolociranje staništa obraslih ambrozijom. Naime, ambrozija je jedan od najvažnijih alergena u Republici Hrvatskoj, ona može dovesti do snažnih alergijskih reakcija u velikog broja ljudi. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, u Hrvatskoj oko 15 % stanovnika boluje od nekog oblika alergijskog rinitisa. Projekt Alergični na alergije doprinosi cilju 3: Zdravlje i dobrobit (blagostanje) tako što unaprjeđuje kvalitetu života i zdravlje osoba koje pate od tegoba prouzročenih alergijama te pruža jednostavna i moderna rješenja za uključivanje širokog kruga dionika: građana koji pate od alergija, članova njihovih obitelji i prijatelja, jedinica lokalne samouprave, komunalnih društava, elektroničkih i tiskanih medija, a na opću dobrobit društva. Do danas su građani kroz aplikaciju locirali i prijavili 2.500 staništa ambrozije. Istovremeno, prema podacima iz aplikacije, građani i komunalna poduzeća očistili su više od 300 prijavljenih staništa.

Izgradnja djece lidera za provođenje ciljeva održivog razvoja kroz edukativno-zabavnu platformu

Prema statistikama, danas djeca u dobi od pet do devet godina provedu gotovo 70 % vremena koristeći se mrežnim uslugama za razmjenu videozapisa, dok ostatak provode na platformama video na zahtjev te igrajući igre na raznim konzolama i računalu. Manabu je globalni projekt s univerzalnim vizualnim jezikom i glazbom koja ne zahtijeva prijevod ili bilo kakvu sličnu prilagodbu tržištu. Razumljiv je 100 % svakoj naciji i kulturi te dolazi u formi kratkog i fleksibilnog epizodnog formata koji je lako adaptirati na gotovo sve medijske platforme, s fokusom na objašnjavanje i pojašnjenje ciljeva održivog razvoja kroz zabavu. Manabu izravno doprinosi cilju 4: Kvalitetna edukacija.

Manabu stvara zajednicu koja će ujediniti audiovizualne profesionalce – stručnjake u stvaranju sadržaja zanimljivih djeci, velike organizacije, korporacije, javne politike, organizacije civilnog društva, ambasadore dobre volje i razne utjecajne osobe. Manabu podržava kreativna agencija Amulet Studio iz Hrvatske i Amulet Nordic iz Estonije, a 10 % ukupnog profita bit će preusmjereno u fondaciju MANABU, posvećenu ostvarivanju prava na jednaku edukaciju djece diljem svijeta.

Razvoj STEM vještina među mladima – priprema za poslove budućnosti

Program Generacija Now kontinuirano se provodi od 2016. godine i objedinjuje sve projekte telekomunikacijske kompanije HT za prilagodbu na novi val tehnoloških promjena. Cilj je programa da se, suradnjom s obrazovnim institucijama, potakne razvoj STEM vještina i digitalne pismenosti među djevojčicama i dječacima kako bi se najbolje pripremili za poslove budućnosti. Aktivnosti doprinose ostvarenju cilja 4: Kvalitetno obrazovanje, jer će se do 2030. značajno povećati broj mladih i odraslih koji imaju relevantne vještine za zapošljavanje, pristojne poslove i poduzetništvo.

Osim obrazovanja, doprinosi i ispunjavanju cilja 9: Industrija, inovacije i infrastruktura; postizanje više razine ekonomske produktivnosti kroz diversifikaciju, tehnološko unaprjeđenje i inovaciju. Jačanje znanja i vještina iz STEM segmenta ključno je za poticanje inovativnog i pametnog društva koje može iskoristiti puni potencijal postojeće tehnologije. Više od 160 škola opremljeno je naprednom opremom za projekte temeljene na Internetu stvari (Internet of Things), a više od 2.000 djece sudjelovalo je u projektima u kojima je obučeno više od 130 mentora.

Utjecaj tekstilne industrije na održivo upravljanje vodom

Galeb, tvornica tekstila, ulaže u rekonstrukciju i unaprjeđenje sustava interne odvodnje proizvodnih pogona te postrojenja za pročišćavanje tehnoloških otpadnih voda koje se ispuštaju u prirodne riječne tokove (zaštićeni prirodni pojas Natura 2000).

Ovim projektom Galeb doprinosi ostvarenju cilja 6: Čista voda i sanitarni uvjeti – osigurati dostupnost i održivo upravljanje vodom i sanitarnim uvjetima za sve, te cilja 14: Očuvanje vodenog svijeta – očuvati i održivo se koristiti oceanima, morima i morskim resursima za održivi razvoj. Ciljevi projekta mjerljivi su i rezultati će biti dostupni 2021. godine, nakon ugradnje pilot postrojenja za fotokatalizu kao inovativne, čiste tehnologije u dodatnom pročišćavanju tehnoloških otpadnih voda u tekstilnoj industriji. U projektu sudjeluju Hrvatske vode, Vodovod Omiš, tijela lokalne i regionalne vlasti, međunarodne visokoobrazovne institucije i tvrtke iz 27 zemalja EU-a i Izraela.

Elektrifikacijom prometa do smanjenja onečišćenja i emisije stakleničkih plinova

Hrvatska elektroprivreda d.d. (HEP) prepoznala je elektromobilnost kao važan strateški pravac razvoja prometa i energetike u Europi i svijetu te bitan element energetske-klimatske politike. U sklopu projekata EU-a započelo je pokrivanje točaka intermodalnosti, magistralnih pravaca i TEN-T koridora EU-a.

S obzirom na to da u razvojnoj fazi HEP snosi sve operativne troškove infrastrukture, time daje snažan poticaj razvoju koncepta e-mobilnosti u Hrvatskoj, što ilustrira dobrovoljni, društveno odgovorni karakter projekta. Projekt doprinosi ispunjenju cilja 7: Pristupačna i čista energija, cilja 9: Industrija, inovacije i infrastruktura, cilja 11: Održivi gradovi i zajednice, cilja 13: Odgovor na klimatske promjene i cilja 17: Partnerstvom do cilja, odnosno promociji elektrifikacije prometa, uravnoteženom razvoju mreže punionica, smanjenju onečišćenja u gradovima i smanjenju emisije stakleničkih plinova.

Podrška mladima u stjecanju poslovnih i životnih vještina za zapošljavanje

Coca-Cola HBC Hrvatska provodi već treću godinu zaredom program Coca-Colina podrška mladima. Cilj je projekta pružanje dodatnoga obrazovanja ponajprije mladima od 18 do 30 godina koji nisu zaposleni niti su u sustavu obrazovanja. Program pridonosi cilju 8: Dostojanstven rad i gospodarski rast. Kroz interaktivne radionice mladi imaju prilike naučiti tržišno tražene poslovne i životne vještine.

Poticanje volontiranja – doprinos izgradnji održivih zajednica

U Podravki, jednoj od vodećih prehrambenih kompanija u srednjoj, istočnoj i jugoistočnoj Europi, 2014. godine osnovana je Udruga volontera Podravke – PULS. Cilj je bio okupiti Podravkine zaposlenike i sve zainteresirane članova lokalne zajednice kako bi zajedno izgradili okruženje koje će živjeti ideju volontiranja i međusobnog pomaganja.

Vizijom, strašću, predanošću i upornošću članova, uspostavljen je sustav kojem je glavna svrha pružanje besplatne pomoći potrebitima, osiguranje i poboljšanje kvalitete življenja djece, mladih, starijih i nemoćnih osoba, kao i pružanje besplatne pomoći ustanovama koje se bave odgojem i obrazovanjem djece te socijalnom djelatnošću. Udruga je dosad organizirala osam humanitarnih akcija te podržava provedbu humanitarnih akcija drugih udruga. Kroz ove aktivnosti Podravka pridonosi sljedećim ciljevima održivog razvoja: cilju 1: Svijet bez siromaštva, cilju 2: Svijet bez gladi, cilju 3: Zdravlje i blagostanje, cilju 4: Kvalitetno obrazovanje, cilju 10: Smanjenje nejednakosti, cilju 11: Održivi gradovi i zajednice, cilju 15: Očuvanje života na zemlji i cilju 17: Partnerstvom do ciljeva.

Odvod nije rješenje. Recikliraj s Inom!

Otpadno jestivo ulje od sada odložite na Ini

INA

Recikliranje otpadnog jestivog ulja iz kućanstava

INA, vodeća kompanija u naftnoj industriji, u listopadu 2017. godine je na svojim odabranim maloprodajnim mjestima pokrenula novu „zelenu“ uslugu – prikupljanje otpadnog jestivog ulja. Biogorivo proizvedeno iz otpada, a ne iz sirovina koje se koriste u ljudskoj ili životinjskoj prehrani, ima značajan doprinos u ispunjenju ciljeva EU-a Direktiva o promicanju obnovljivih goriva.

U Hrvatskoj kućanstva godišnje stvore značajnu količinu otpadnog jestivog ulja, a svijest o prikupljanju, kao i mogućnosti odlaganja otpadnog jestivog ulja ograničene su i nedovoljno razvijene. Otpadno jestivo ulje (OJU) značajno onečišćuje vodne tokove, a već i male količine u vodi rezultiraju povećanim troškovima separacije i smanjenom učinkovitošću pročišćavanja. Projekt doprinosi ostvarenju cilja 4: Kvalitetno obrazovanje, cilja 6: Čista voda i sanitarni uvjeti, cilja 11: Održivi gradovi i zajednice i cilja 12: Odgovorna potrošnja i proizvodnja. Projekt je primjer kružnog gospodarstva kojim se učinkovito upravlja resursima na način da se smanji otpad koji istovremeno koristimo kao sirovinu za nove vrste biogoriva.

Zatvaranje kruga od otpada iz hrane do biometana

Projekt Bin2Grid (Turning unexploited food waste into biomethane supplied through local filling stations networks) provodi se u okviru programa EU-a Horizon 2020. Projekt se odnosi na mogućnosti odvojenog prikupljanja otpada od hrane u svrhu proizvodnje biometana i njegove upotrebe kao goriva putem lokalne mreže punionica.

Glavni je cilj projekta je promicanje odvojenog prikupljanja otpada od hrane specifičnih i različitih proizvođača (industrija, ugostiteljstvo te kućanstva) u svrhu proizvodnje biogoriva (biometana) te njegove upotrebe putem lokalne mreže punionica. Projekt doprinosi cilju 7: Pristupačna i čista energija i cilju 17: Partnerstvom do cilja. Projekt je započeo kako bi se pridonijelo rješavanju problema energetske neučinkovitosti i neučinkovitog sustava gospodarenja otpadom.

Usmjerenošću na smanjenje potrošnje vode Croatia Airlines smanjuje stakleničke plinove

Croatia Airlines kroz uvođenje ISO normi 14001/50001, počela je mjeriti potrošnju vode i izvještavati o njoj. Cilj je na letačkim operacijama na godišnjoj razini smanjiti potrošnju na oko 40 tona vode po zrakoplovu, a u ostalim sektorima (administracija i tehnika) potrošnju vode smanjiti za 1 % godišnje. Na ovu aktivnost Croatia Airlines potaknule su klimatske promjene. Naime, manje nošene mase u zrakoplovima (kao što je voda) dovode do manje potrošnje goriva, a time se smanjuju i emisije stakleničkih plinova. Na taj način Croatia Airlines doprinosi ostvarivanju cilju 6: Čista voda i sanitarni uvjeti i cilju 13: Odgovor na klimatske promjene.

Prilagodba klimatskim promjenama

Cemex je pokrenuo projekt korištenja drvene biomase (neopasnog drvnog otpada) i komine od masline kao supstitucije za fosilna goriva (petrol koks) u proizvodnji cementa. Razlog pokretanja i realizacije projekta vrijednog 3,5 milijuna eura (vrijednost postrojenja za drvenu biomasu) obveza je ETS-a EU-a za smanjenje stakleničkih plinova (CO₂) i doprinos prilagodbi i politici klimatskih promjena.

Smanjenjem emisija CO₂ i smanjenjem pritiska na okoliš uspostavom jednog od važnih elementa zaokruženog sustava gospodarenja otpadom Cemex direktno doprinosi ostvarenju cilja 9: Industrija, inovacije i infrastruktura, cilja 12: Odgovorna potrošnja i proizvodnja, cilja 13: Odgovor na klimatske promjene i cilja 15: Život na kopnu.

Podrška izgradnji e-Hrvatske, razvoju poduzetništva i osiguranja povjerenja građana u zemljišne knjige i registre

Zajednički informatički sustav (ZIS) jedan je od najznačajnijih elemenata projekta Uređena zemlja (Nacionalni program sređivanja zemljišnih knjiga i katastra). Ujedno je najveći informacijski pothvat kojim je izgrađen sustav baza podataka, koji na jednom mjestu pohranjuje podatke zemljišne knjige te pisane i grafičke podatke katastra, osigurava jedinstvo postupanja i procesa, sigurnost da se registri više ne mogu razići u svom sadržaju, kao i povećanje sigurnosti u pravnom prometu nekretninama.

Građani imaju višestruku korist od sustava ZIS – vrijeme potrebno za pristup podacima i uknjižbu znatno je skraćeno, a građani, uz brojne druge funkcionalnosti, na jednom mjestu mogu vidjeti vlasničku strukturu nekretnine i njezin smještaj u prostoru. Ovaj je sustav stoga jedna od ključnih poluga izgradnje e-Hrvatske, razvoja poduzetništva i osiguranja povjerenja građana u registre. Njime se bitno smanjuju administrativne barijere te omogućuje svima da, zahvaljujući elektroničkoj komunikaciji, određene poslove obavljaju iz svojih ureda ili domova.

Izazovi u provedbi Programa UN-a za održivi razvoj 2030

Hrvatska bez siromaštva i gladi, zdrav život i blagostanje, kvalitetno obrazovanje, smanjenje nejednakosti, čista voda i sanitarni uvjeti, pristupačna i čista energija u svim dijelovima Hrvatske, održiv gospodarski razvoj, učinkovita javna uprava i pravosuđe, pametni održivi razvoj gradova i lokalnih zajednica, odgovorna potrošnja i proizvodnja i uvođenje strukturnih promjena u industriju te jačanje konkurentnosti kroz razvoj infrastrukture, povećanje produktivnosti, primjenu inovacija i novih digitalnih i KET tehnologija koje će omogućiti diversifikaciju i modernizaciju poslovanja, integrirani odgovor na klimatske promjene, očuvanje vodenog svijeta i života na kopnu i izgradnja kapaciteta i partnerstvo svih ključnih dionika održivog razvoja izazovi su koji zahtijevaju unaprjeđenje postojećih i iznalaženje novih, inovativnih politika i mjera za održivi društveno gospodarski rast i razvoj Hrvatske.

Daljnji koraci

Dobrovoljni nacionalni pregled koji se izrađuje usporedno s Nacionalnom razvojnom strategijom do 2030. godine (NRS 2030.), prilika je za objektivnu procjenu postignuća u različitim sektorima i planiranje daljnjih koraka povezanih s ostvarenjem ciljeva održivog razvoja.

U svrhu osiguranja provedbe ciljeva održivog razvoja u okviru Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine, Hrvatska će daljnje djelovanje usmjeriti na sljedeće:

- unaprjeđenje institucionalnog ustroja s jasno utvrđenom organizacijskom, koordinacijskom i nadzornom strukturom
- definiranje intervencijske logike kojom se uspostavlja veza između strateških ciljeva, predviđenih provedbenih mehanizama, strukturnih reformi i strateških projekata u okviru Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine
- jačanje nacionalnih statističkih kapaciteta
- provođenje trajnih informativnih i obrazovnih aktivnosti u svrhu podizanja svijesti o održivom razvoju i življenju i provedbi ciljeva održivog razvoja na nacionalnoj i globalnoj razini.

